

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА

в зарубіжних ЗМІ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ
Відділ організації та використання документального фонду

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА В ЗАРУБІЖНИХ ЗМІ

Інформаційно-реферативний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в. о. директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

С. М. Польовик, заввідділу організації та використання документального фонду
Фонду Президентів України, канд. наук із соц. ком.

Реферативні матеріали підготували

А. Г. Федорчук, А. В. Матвійчук, О. І. Макарова, С. М. Польовик, Т. І. Третяк,
Н. О. Моршна, Т. А. Ставерська, Т. О. Петрова, П. Ф. Стоян, Д. В. Павленко,
М. І. Хилько, Д. В. Бондаренко, Я. А. Дейнека

Заснований у 2018 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525-54-70
E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Передрук за погодженням

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА В ЗАРУБІЖНИХ ЗМІ
(інформаційно-реферативний бюлетень)

Випуск 11

(огляд матеріалів зарубіжних ЗМІ за 1 – 30 листопада 2019 р.)

Київ 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТІВ.....	10
ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТСТВА.....	10
<i>КИРГИЗСТАН</i>	10
<i>ЛИТВА</i>	10
ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ.....	11
<i>БОЛІВІЯ</i>	11
<i>США</i>	13
ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ	23
<i>АЛЖИР</i>	23
<i>БІЛОРУСЬ</i>	24
<i>БОЛІВІЯ</i>	24
<i>НАМІБІЯ</i>	25
<i>ПОЛЬЩА</i>	26
<i>РУМУНІЯ</i>	26
<i>США</i>	28
<i>УРУГВАЙ</i>	30
<i>ШРІ-ЛАНКА</i>	32
ІНАВГУРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА	33
<i>ШРІ-ЛАНКА</i>	33
ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ	34
<i>БОЛІВІЯ</i>	34
ПРЕЗИДЕНТ І ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	34
<i>ІНДОНЕЗІЯ</i>	34
<i>БОТСВАНА</i>	35
<i>ФІЛІППІНИ</i>	36
<i>ЧИЛІ</i>	36
ПРЕЗИДЕНТ І ВИКОНАВЧА ВЛАДА.....	37
<i>ІЗРАЇЛЬ</i>	37
<i>АРГЕНТИНА</i>	38
<i>БРАЗИЛІЯ</i>	38
<i>КОЛУМБІЯ</i>	39
<i>МОЛДОВА</i>	39
<i>НІГЕРІЯ</i>	40
<i>США</i>	40
<i>УКРАЇНА</i>	43
ПРЕЗИДЕНТ І СУДОВА ВЛАДА	43
<i>НІГЕРІЯ</i>	43
<i>ПОЛЬЩА</i>	44
<i>США</i>	45
ЕКОНОМІЧНА ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА	45
<i>ІНДОНЕЗІЯ</i>	45
<i>ІРАН</i>	46
<i>НІГЕРІЯ</i>	46
АКЦІЇ ПРОТЕСТУ	47

<i>АЛЖИР</i>	48
<i>БОЛІВІЯ</i>	48
<i>ВЕНЕСУЕЛА</i>	52
<i>ГАЇТІ</i>	53
<i>ГВІНЕЯ</i>	53
<i>ГРУЗІЯ</i>	54
<i>ЗІМБАБВЕ</i>	54
<i>КОЛУМБІЯ</i>	55
<i>ЛІВАН</i>	56
<i>НІКАРАГУА</i>	58
<i>ЧИЛІ</i>	59
КОРУПЦІЯ	59
<i>ЗІМБАБВЕ</i>	59
<i>ПІВДЕННА КОРЕЯ</i>	60
<i>УКРАЇНА</i>	61
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА	61
<i>ФРАНЦІЯ</i>	61
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА	62
<i>АФГАНІСТАН</i>	62
<i>ЧИЛІ</i>	62
СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА	63
<i>КОНГО</i>	63
<i>ФІЛІППІНИ</i>	64
ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА	64
<i>БРАЗИЛІЯ</i>	64
<i>США</i>	65
<i>УКРАЇНА</i>	65
ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	67
<i>ЄГИПЕТ</i>	67
МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТІВ	68
ЄВРОПА	68
<i>КІПР</i>	68
<i>РОСІЯ</i>	68
<i>СЕРБІЯ</i>	69
<i>США</i>	70
<i>УКРАЇНА</i>	71
<i>ФРАНЦІЯ</i>	73
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ	74
<i>ТУРЕЧЧИНА</i>	74
<i>ФРАНЦІЯ</i>	74
НАТО	77
<i>ЛИТВА</i>	77
<i>США</i>	77
<i>УКРАЇНА</i>	78
<i>ФРАНЦІЯ</i>	79
ООН	79
<i>СИРІЯ</i>	80

США	80
ТУРЕЧЧИНА	80
АЗІЯ	81
АФГАНІСТАН	81
СИРІЯ	81
США	83
ТАЙВАНЬ	85
ПІВДЕННА АМЕРИКА	85
АРГЕНТИНА	85
ВЕНЕСУЕЛА	86
ГВАТЕМАЛА	86
САЛЬВАДОР	87
ПІВНІЧНА АМЕРИКА	88
США	88
МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	88
ІСЛАНДІЯ	88
АРГЕНТИНА	89
ПІВДЕННА КОРЕЯ	89
ФРАНЦІЯ	90
ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА ТА САНКЦІЇ	91
США	91
БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ	92
АФГАНІСТАН	92
ІМІДЖ ПРЕЗИДЕНТІВ	93
АРГЕНТИНА	93
БОЛІВІЯ	93
БРАЗИЛІЯ	94
ЗІМБАБВЕ	97
ЗАМБІЯ	97
ЛИТВА	98
ПАРАГВАЙ	98
СЕРБІЯ	99
США	100
ТАНЗАНІЯ	102
УКРАЇНА	103
ФІЛІППИНИ	106
ФРАНЦІЯ	107
ШРІ-ЛАНКА	107
ІНФОГРАФІКА	110

ПЕРЕДМОВА

Під час дослідження актуальних проблем інституту президентства країн світу з 1 до 30 листопада 2019 р. було проаналізовано 224 інформаційних повідомлень зарубіжних інтернет-ЗМІ. Із них 47 матеріалів (21 %) були розміщені у ЗМІ близького зарубіжжя, 177 повідомлень (79 %) – у ЗМІ далекого зарубіжжя. Найбільшу активність у висвітленні окремих аспектів функціонування інституту президентства у країнах світу проявляли зарубіжні ЗМІ Німеччини (21 %), Великобританії (16 %) та Іспанії (12 %). Серед інформаційних сайтів, які досліджувалися в цьому огляді, слід особливо виділити німецький інформаційно-політичний сайт Deutsche Welle (24 %), міжнародне британське агентство новин Reuters (12 %) та іспанське видання El Mundo (10 %).

Аналіз показав, що з наявного загалу матеріалів частіше висвітлюється діяльність президентів з питань внутрішньої політики (57 %), на другій позиції їхня міжнародна політика (24 %), на третьому місці – матеріали, що оцінюють імідж президентів (19 %).

Більшість інформаційних повідомлень, які розкривають внутрішньополітичну діяльність президентів, присвячені акціям протесту (19 %) та достроковому припиненню повноважень (19 %), у багатьох матеріалах коментують результати президентських виборів (17 %) та стосунки президентів з урядом їхньої країни (14 %).

Активність зарубіжних інтернет-ЗМІ у висвітленні акцій протесту зосереджена на масових демонстраціях проти переобрання президента Болівії Е. Моралеса, результатом яких стала втеча чинного президента з країни та призначення тимчасового глави держави (12 %). Проблеми дострокового припинення повноважень коментувалися ЗМІ, здебільшого в контексті розслідування щодо імпічменту президента США Д. Трампа (9 %). Результати президентських виборів, які найчастіше аналізувалися журналістами, стосувалися президентських перегонів у Румунії, де переміг чинний президент держави К. Йоганніс (7 %). Значну увагу зарубіжні ЗМІ також приділили стосункам

президентів з урядом їхньої країни, де беззаперечним лідером за кількістю новинних повідомлень став президент США Д. Трамп, який наразі активно підтримував окремих губернаторів напередодні найжорстокішої губернаторської гонки (5 %).

Серед матеріалів щодо діяльності президентів на міжнародній політичній арені за період, що досліджується в цьому огляді, превалювали матеріали, які висвітлювали політику президентів країн Європи (23 %), Азії (19 %) та Південної Америки (12 %). Міжнародна діяльність президентів країн Європи значною мірою розглядалася в контексті підготовки до проведення саміту в «нормандському форматі» щодо Східної України (10 %). Інформаційним приводом для підвищеної уваги інтернет-джерел до проблем країн Азії став, насамперед, тривалий конфлікт між президентами Сирії та Туреччини (8 %). Значна увага зарубіжних ЗМІ до проблем зовнішньополітичної діяльності президентів країн Південної Америки зумовлена, перш за все, новою дипломатичною сваркою між президентом Венесуели Н. Мадуро та президентом Сальвадору Н. Букеле (7 %).

Імідж президентів США (24 %), України (19 %) та Бразилії (11 %) посідав чільне місце в оцінках зарубіжних журналістів. Лідером серед президентів, імідж яких найчастіше розглядався світовими ЗМІ, став президент США Д. Трамп, діяльність якого коментувалася інтернет-ЗМІ стосовно розслідування, розпочатого Конгресом (7 %). Інформаційним приводом уваги зарубіжних ЗМІ до Президента України В. Зеленського стало виведення військ з ключового сектора лінії фронту, розташованого на сході країни (5 %). Екс-президент Бразилії Л.І. Лула да Сілва привернув увагу новостійних агенцій тим, що був звільнений з в'язниці, де він перебував більше року за звинувачення у корупції, чим викликав гнівні коментарі з боку чинного президента країни Ж. Болсонару (4 %).

Загалом, протягом досліджуваного періоду більшість публікацій електронних закордонних ЗМІ, висвітлюючи окремі аспекти інституту президентства, мали нейтральний характер (57 %). Значну частку становили повідомлення з негативним контекстом (32 %) і лише 11 % мали позитивну модальність. Щодо характеру повідомлень про інститут президентства в

загальному ракурсі, то треба сказати, що найчастіше зарубіжні інтернет-ЗМІ використовували нейтральну тональність, оцінюючи внутрішню політику президентів (46 %). Характер матеріалів, у яких оцінюється імідж президентів, має негативний контекст (15 %). Наразі відгуки в позитивному ключі стосуються, у своїй більшості, міжнародної політики президентів (21 %).

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТІВ

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТСТВА

КИРГИЗСТАН

С. Жеєнбеков висловився про рішення Конституційної палати щодо недоторканності екс-президента

Конституційна палата Киргизстану розглянула заяву, що стосується недоторканності колишнього президента **А. Атамбаєва**. Конституційна палата визнала законним, що не суперечить Конституції позбавлення А. Атамбаєва недоторканності. Судді Конституційної палати заборону на політичну діяльність екс-президентам залишили, надавши зворотну силу нормі закону, прийнятого у 2019 р. Але визнали неконституційною норму про те, що президент своїм актом може позбавити гарантій екс-президента. На зустрічі **С. Жеєнбекова** з керівниками ЗМІ його попросили прокоментувати рішення Конституційної палати. «Я теж повинен думати про майбутнє, щоб потім до мене не було претензій. А. Атамбаєв говорив, що недоторканних бути не повинно. Я теж так вважаю. Свій термін я повинен відпрацювати в інтересах держави і народу. Має бути розуміння, що ти можеш понести відповідальність. Тоді і дисципліна буде», – прокоментував президент

(Kaktus. – Бишкек. – 02.11.2019. –

https://kaktus.media/doc/400490_jeenbekov_vyskazalsia_o_reshenii_konstitucionnoy_palaty_po_neprikosnovennosti_eks_prezidenta.html).

ЛИТВА

Президент Литви підписав закон про обмін шпигунами

Президент Литви **Г. Науседа** підписав затверджену сеймом поправку до Кримінального кодексу, яка деталізує право президента надати помилування засудженого, залученому в угоду про обмін розвідниками. Як повідомила адміністрація президента, на думку глави держави, поправка «відповідає інтересам національної безпеки і має сенс, тому що в правовій державі повинні бути правові механізми для захисту литовських громадян». Рішення про помилування президент

зможе приймати після отримання рекомендацій Комісії з помилування. Ініціатором проекту є глава Комітету з питань національної безпеки і оборони сейму Д. Гайжаускас, його підтримала й адміністрація глави держави. За даними джерел BNS, поправка пов'язана із запланованим обміном засудженими за шпигунство громадянами між Литвою і Росією

(Kurier.lt. – Вильнюс. – 12.11.2019. – <https://www.kurier.lt/prezident-litvy-podpisal-zakon-ob-obmene-shpionami/>).

ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ

БОЛІВІЯ

Е. Моралес покинув Болівію і приземлився в Мексиці

Президент Болівії **Е. Моралес** пішов у відставку після хвилі протестів щодо результатів президентських виборів у жовтні, переможцем яких він оголосив себе до публікації офіційних результатів. Опозиція звинуватила його у фальсифікації виборів. У свою чергу, Е. Моралес звинуватив опозицію в державному перевороті. Е. Моралес попросив притулку в Мексиці, і його прохання було задоволено. «Причина надання Е. Моралесу притулку полягає в тому, що його життя знаходиться в небезпеці», – заявив міністр закордонних справ Мексики М. Ебрард. Е. Моралес здійснив переліт на відправленому спеціально для нього мексиканському урядовому літаку. Він заявив у Twitter, що з жалем залишає Болівію, та оголосив, що повернеться із «збільшеною силою та енергією»

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 12.11.2019. – <https://www.rp.pl/Polityka/191119865-Evo-Morales-opuscil-Boliwie-wyladowal-w-Meksyku.html>).

Влада Е. Моралеса у Болівії недійсна, потенційні наступники подають у відставку

Болівія вступила в раптову епоху політичної невизначеності, коли президент **Е. Моралес**, під тиском військових і масових протестів, пішов у відставку після майже 14 років влади. Натовпи опозиційних соціалістів відзначали оголошення Е. Моралеса про відставку на вулицях феєрверками, вважаючи торжеством демократії

відсторонення людини, яка відсунула межі президентських термінів і отримала перемогу в дуже сумнівних виборах у жовтні. «Ми святкуємо, що Болівія вільна», – сказав один із демонстрантів біля президентського палацу. Але інші – в тому числі й сам Е. Моралес – бачать у цих подіях повернення до похмурої епохи переворотів, коли все контролювали латиноамериканські військові, які довго панували в регіоні. Е. Моралес самоусунувся лише після того, як військовий начальник, генерал В. Каліман, закликав його покинути посаду, щоб дозволити відновити мир та стабільність

*(The Associated Press. – New York. – 11.11.2019. –
<https://apnews.com/cb787cf89f674d4683ff808e0ad64711>).*

Болівія збирає сенат, щоб розглянути відставку президента Е. Моралеса

Друга віце-президент сенату Болівії **Ж. Аньєс** закликала законодавців до відставки президента Е. Моралеса. Опозиційні законодавці, а також представники правлячої партії пообіцяли взяти участь у Болівійських багатонаціональних законодавчих зборах. «З великою відповідальністю парламентарі від правлячої партії, а також опозиція взяли на себе зобов'язання з'явитися в палаті депутатів і в палаті сенаторів, а також у регуляторному кворумі на позачерговій сесії сьогодні вдень», – сказала вона. Основна мета позачергової сесії – вирішити питання про відставку Е. Моралеса і віце-президента Г. Лінера та створення перехідного уряду протягом 90 днів

(Xinhua. – Beijing. – 12.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/13/c_138551235.htm).

Е. Моралес отримав притулок у Мексиці

Екс-президент Болівії **Е. Моралес** покинув країну і вилетів до Мексики, яка надала йому притулок. «Ево Моралес перебуває в літаку мексиканського уряду, який відправили, щоб забезпечити його безпечне транспортування в нашу країну», – написав глава МЗС Мексики М. Еббард у соцмережі Twitter. Міністр закордонних

справ Мексики також поширив у Twitter фото Е. Моралеса в мексиканському літаку. Раніше влада Мексики повідомила про надання Е. Моралесу політичного притулку. Сам Е. Моралес подякував керівництву Мексики за таке рішення. Звертаючись до своїх прихильників через Twitter, він пообіцяв у майбутньому повернутися на батьківщину. Так само Е. Моралес знову звинуватив опозицію країни в організації заколоту проти нього

(Deutsche Welle. – Bonn. – 12.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SrTt>).

У Болівії з'явилася самопроголошена тимчасова президентка

Друга заступниця голови сенату Болівії **Ж. Аньєс** оголосила себе президенткою країни на перехідний період. Такий крок вона зробила через масові відставки керівництва країни, обґрунтовуючи його положенням у Конституції Болівії. За словами Ж. Аньєс, Конституція дає їй можливість тимчасово зайняти пост глави держави після відставки президента, віцепрезидента, а також спікерів обох палат парламенту країни та їхніх заступників. Перед цим парламент не зміг зібрати кворум, необхідний для того, щоб вибрати можливого наступника **Е. Моралеса**, який утік до Мексики. Це сталося через те, що представники Соціалістичної партії Е. Моралеса бойкотували засідання парламенту як нелегітимне, тож більшості голосів не було

(Deutsche Welle. – Bonn. – 13.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SujL>).

США

Лідер національних меншин К. Маккарті: «Вибачте, республіканці, імпічмент – це не переворот»

Лідер національних меншин К. Маккарті заявив в Fox News, що імпічмент президента **Д. Трампа** є «розрахованим переворотом». «Це було схоже на лінію Білого дому, яку демократи намагалися „перемогти” на виборах 2016 р., і це було так само безглуздо», – пише автор публікації. Він вважає, що якщо Д. Трампа відсторонять та усунуть з посади, Х. Клінтон не стане президентом. М. Пенс, віцепрезидент, обраний самим Д. Трампом, хотів би. Персонал Д. Трампа цілком може залишатися на місці. Кабінет Д. Трампа, швидше за все, залишиться на місці разом із

сотнями його висуванців на нижчих рівнях. «Усі закони, які підписав Д. Трамп, все одно будуть законами. Усі призначені ним судді залишаться; навіть ті, хто все ще чекає підтвердження. М. Пенс може налаштувати курс на деякі політичні питання, але він також може виявитись кращим на посаді президента, ніж Д. Трамп, якого неодноразово стискали бюрократія, суди, конгрес та інше – і тим самим бути ефективніше в просуванні республіканських пріоритетів», – констатує автор (*Bloomberg. – Washington. – 12.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-11-12/sorry-republicans-impeaching-donald-trump-isn-t-a-coup>*).

Жорстокий день для президента США

Як і з **Б. Клінтоном** і **Р. Ніксоном**, імпічмент виставить на публічний показ «особистих демонів», вважає автор статті. Запит про імпічмент – це конституційне право, підтвердження наявності системи стримувань і противаг, живий вираз верховенства права. «Але початок публічних слухань на Капітолійському пагорбі став нагадуванням про те, що в дійсності представляє собою імпічмент у сучасному інституті президентства: жорстоку вправу з психологічного впливу», – пише автор публікації. На слуханнях були останні новини, але в основному це були деталі. Була нова історія від дипломата В. Тейлора про те, що **Д. Трамп** нібито переслідує підлеглого, щоб він продовжував чинити тиск на Україну, щоб розслідувати справу сім'ї Дж. Байдена. В. Тейлор у вступному слові розповів, що обурений тим, як затримували військову допомогу Україні для отримання заяви Президента України **В. Зеленського** про публічне оголошення полювання на Дж. Байдена. В. Тейлор нагадав Г. Сондленду, що «українці нічим не зобов'язані Д. Трампу» (*POLITICO. – Brussels. – 15.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/donald-trump-impeachment-exposed-a-brutal-day-for-the-president/>*).

Імпічмент Д. Трампа: публічні слухання у Конгресі США почнуться наступного тижня

Незабаром у Конгресі США почнуться публічні слухання в межах

розслідування щодо процедури імпічменту американського президента **Д. Трампа**. Про це повідомив очільник комітету палати представників Конгресу США з розвідки А. Шифф. «Адам Шифф оголосив про те, що комітет з розвідки проведе перші відкриті слухання в межах розслідування, мета якого – визначити, чи оголошувати імпічмент президенту Дональду Трампу», – ідеться в повідомленні комітету нижньої палати Конгресу США. Згідно з повідомленням, відбудуться слухання тимчасового повіреного у справах США в Україні Б. Тейлора, а також заступника помічника держсекретаря США Дж. Кента. Свідчення дасть колишній посол США в Україні М. Йованович. Публічні слухання стали можливими після того, як члени палати представників Конгресу США підтримали пакет правил розслідування в рамках підготовки до процедури імпічменту президента США Д. Трампа. Це голосування стало першим формальним рішенням, яке підтримує проведення розслідування, ініційованого раніше демократами. Раніше конгресмени проводили слухання щодо імпічменту Д. Трампа виключно за зачиненими дверима. Конгрес США оприлюднив стенограми свідчень низки допитаних у рамках слухань осіб, зокрема колишнього посла в Україні М. Йованович

(Deutsche Welle. – Bonn. – 06.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Saiy>).

Д. Трамп хоче опублікувати ще одну розмову з В. Зеленським

Президент США **Д. Трамп** заявив, що його адміністрація найближчим часом може опублікувати розшифровку ще однієї телефонної розмови з Президентом України **В. Зеленським**. Про це Д. Трамп заявив під час спілкування із журналістами на американській військовій базі Ендрюс. «У нас буде опублікована інша розшифровка, яка є дуже важливою, – зазначив президент США. – Я дам вам другу розшифровку, бо в мене було дві розмови з Президентом України». Також Д. Трамп додав, що, ймовірно, стенограма другої розмови з В. Зеленським буде оприлюднена. Американське видання Politico раніше припускало, що президент США може опублікувати розшифровку його розмови з В. Зеленським, яка відбулася відразу після перемоги останнього на президентських виборах в Україні. Д. Трамп заявив про свою

готовність публічно зачитати американському народу стенограму телефонної розмови з В. Зеленським. Він заявив, що хотів би запросити В. Зеленського до Вашингтона, якщо той погодиться прийняти таке запрошення

(Deutsche Welle. – Bonn. – 09.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SlqL>).

«Українагейт»: Конгрес США отримав аудіозаписи від клієнта Р. Джуліані Л. Парнаса

Клієнт адвоката президента США Р. Джуліані Л. Парнас надав комітету з розвідки Палати представників аудіо, відеозаписи і фотографії, які містять дані щодо зусиль США переконати уряд України розпочати розслідування проти колишнього віце-президента Дж. Байдена, повідомляє американський телеканал ABC News з посиланням на кілька джерел. Л. Парнас надав записи на виконання повістки, що надійшла йому від Конгресу. Зазначається, що серед іншого комітет з розвідки палати представників отримав низку документів англійською та українською мовами. Деякі матеріали містять обговорення між Р. Джуліані і президентом США **Д. Трампом**. Однак, повідомили джерела телеканалу, частину документів, що вимагали у Конгресі, вже передали федеральним слідчим у Південному окрузі Нью-Йорка, тому їх не можна було надати конгресменам. «Ми видали повістки містеру Парнасу і містеру Фрумману, щоб вони надали нам записи. Ми хотіли б, щоб вони повністю виконали ці повістки», – заявив раніше CNN голова комітету з розвідки Палати представників А. Шифф

(Deutsche Welle. – Bonn. – 25.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TeZz>).

Суд у США ухвалив опублікувати податкові декларації Д. Трампа

Нью-йоркський апеляційний суд постановив, що фінансові консультанти президента США **Д. Трампа** повинні надати слідчим органам його податкові декларації за останні вісім років. Раніше документи за період з 2011 до 2018 рр. запросив нью-йоркський прокурор С. Венс, який належить до Демократичної партії, розслідує можливі порушення в справах Д. Трампа. Розслідування пов'язане з

імовірними виплатами двом жінкам за їхнє мовчання. Обидві жінки стверджують, що мали інтимні стосунки з Д. Трампом, який відкидає звинувачення. Д. Трамп намагався юридичним шляхом запобігти публікації документів. Після рішення суду один з адвокатів президента оголосив, що оскаржить рішення у Верховному суді. Там судді від консерваторів мають більшість, двоє з них були призначені самим Д. Трампом. Президент США також чинить опір спробам інших конгресменів-демократів отримати інформацію про його фінанси в зв'язку з іншими справами (*Deutsche Welle. – Bonn. – 04.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SSZC>*).

Д. Трамп може надати письмові свідчення у рамках розслідування щодо імпічменту

Президент США **Д. Трамп** розглядає можливість надати письмові свідчення Конгресу в рамках розслідування щодо процедури імпічменту, спричиненою, так званим, «українським скандалом». Про це він написав у соціальній мережі Twitter у відповідь на пропозицію спікера палати представників Н. Пелосі. Вона заявила, що президент має можливість представити свою позицію, давши свідчення в комітеті палати представників особисто або ж відповівши на запитання у письмовій формі. «Хоча я не зробив нічого поганого і мені не подобається надавати легітимність неправомірному процесу, ця ідея мені подобається. Щоб Конгрес міг знову зосередитися на роботі, я її ретельно розгляну», – написав Д. Трамп (*Deutsche Welle. – Bonn. – 18.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TGBS>*).

Демократи докладно розглядають процедури імпічменту

Партія демократів оприлюднила текст резолюції, спрямованої на формалізацію процедур розслідування імпічменту щодо президента США **Д. Трампа**, який відкриває шлях до відкриття слухань та зіткнень з Білим домом. Резолюція, оприлюднена головою Комітету з питань внутрішніх справ Дж. МакГоверном, встановлює процедури для розвідувальної групи нижньої палати для проведення громадських слухань та звільнення показань свідків. На громадських слуханнях

резолуція дозволяє голові та члену Комітету з питань розвідки палати депутатів допитати свідків протягом 90 хв, і це дає їм змогу надавати цей час помічникам комітету для проведення допитів. Документ також дає можливість республіканцям вимагати показань свідків та видавати повістки, але ці повістки повинні бути підписані демократами. Спікер палати представників Н. Пелосі твітнула, що палата проголосує за резолюцію. У відповідь прес-секретарка Білого дому С. Гришам відмовилася від розслідування імпічменту як «нелегітимного шахрайства із самого початку, оскільки не бракувало належного дозволу голосуванням палати». «Ця резолюція не робить нічого для того, щоб змінити фундаментальний факт, що демократичні парламенти відмовляються надавати основні права на належний процес адміністрації», – сказала вона у своїй заяві

(Xinhua. – Beijing. – 30.10.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/30/c_138514883.htm).

Імпічмент Д. Трампа: У США опублікували свідчення двох дипломатів

Демократи опублікували свідчення співробітника посольства США у Києві Д. Холмса та представника Держдепартаменту США Д. Хейла на сайті очолюваного ними Комітету з розвідки Конгресу США. Д. Холмс свідчив перед членами комітету за зачиненими дверима. Згідно з опублікованими документами, дипломат розповів, що це саме він був свідком телефонної розмови посла США в ЄС Г. Сондленда з президентом США **Д. Трампом** 26 липня 2019 р. в Києві. Згідно з версією Д. Холмса, Д. Трамп запитав у Г. Сондленда, чи ініціюватиме Президент України **В. Зеленський** розслідування щодо сина ймовірного опонента Д. Трампа на майбутніх виборах президента США Дж. Байдера – Хантера. Г. Сондленд відповів, що «так, він це зробить» та додав, що В. Зеленський «зробить все, що ви його попросите». Після цієї розмови Д. Холмс розповів, що запитав у Д. Сондленда, чи це правда, що Д. Трамп мало цікавить Україна. За словами співробітника посольства США у Києві, Г. Сондленд ствердно відповів на його питання і додав, що Д. Трамп цікавлять «серйозні речі» – такі, як «розслідування щодо Дж. Байденів, яке просуває Р. Джуліані»

(Deutsche Welle. – Bonn. – 19.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3THg4>).

Військовий США про розмову Д. Трампа з В. Зеленським: «Я не міг повірити у те, що чув»

Співробітник Ради національної безпеки США підполковник А. Віндман заявив, що американський президент **Д. Трамп** висунув «неналежну» вимогу своєму українському колезі **В. Зеленському** під час їхнього телефонної розмови 25 липня 2019 р. Про це він сказав на слуханнях у Конгресі, коли давав свідчення в рамках розслідування демократів щодо можливого імпічменту Д. Трампа. «Відверто кажучи, я не міг повірити в те, що чув. Це, мабуть, був елемент шоку через те, що, певною мірою, розігрувався мій найгірший страх щодо того, як США могли б проводити свою політику щодо України», – цитує А. Віндмана агенція Reuters. Під час того, як А. Віндман давав свідчення, Д. Трамп поширював повідомлення своїх однопартійців з Республіканської партії у соцмережі Twitter, у яких вони критикували А. Віндмана, якого адміністрація Д. Трампа раніше сама призначила директором з європейських справ у Раді національної безпеки США. У свою чергу, А. Віндман наголосив, що він не є противником Д. Трампа, і назвав «негожими» нападки Д. Трампа, його сина Д. Трампа-молодшого та прихильників на державних службовців, які дають свідчення в Конгресі. Він додав, що не переживає щодо того, чи зазнає репресій через свій виступ. «Це країна, якій я служив і яку я захищав. Це країна, якій служили всі мої брати, і тут правда має значення», – заявив А. Віндман. За інформацією американських ЗМІ, армія країни посилила захист А. Віндмана та його сім'ї та роздумує над переміщенням підполковника та його родини на армійську базу, оскільки є побоювання щодо його безпеки після усних нападок з боку Д. Трампа та лідерів республіканців

(Deutsche Welle. – Bonn. – 20.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TNYb>).

Д. Трампа більше цікавило розслідування щодо Дж. Байдена, ніж Україна – в.о. посла США В. Тейлор

Тимчасово повірений у справах США в Україні В. Тейлор під час перших публічних слухань у комітеті з розвідки Конгресу США у рамках розслідування, яке може дати старт процедурі імпічменту Д. Трампа, заявив, що президент США **Д. Трамп** більше піклувався про розслідування щодо екс-віце-президента країни Дж. Байдена та його сина Хантера, ніж про Україну. В. Тейлор розповів, що його неназваний помічник підслухав телефонну розмову між Д. Трампом та послом США в ЄС Г. Сондлендом. Голова комітету А. Шифф запитав у В. Тейлора, чи полягала важливість цієї розмови в тому, що Д. Трампа більше цікавили розслідування, ніж сама країна-союзник США. На це питання В. Тейлор відповів: «Так, сер». За його словами, він не знав про цей телефонний дзвінок, коли свідчив у цьому самому комітеті за закритими дверима. Крім того, В. Тейлор заявив, що вважав «нелогічним» та «божевільним» прив'язувати надання військової допомоги Україні до виконання нею умови – просування розслідування стосовно політичного опонента, потенційного суперника Д. Трампа на виборах 2020 р. Дж. Байдена. В. Тейлор зазначив, що допомога у сфері безпеки є важливою не лише для України, а й для власних військових інтересів США. Він наголосив, що «немає сенсу» утримувати ці гроші і це є «контрпродуктивним для всього, що ми намагалися зробити». Водночас речниця Д. Трампа С. Грішем заявила, що президент США не стежить за відкритими слуханнями. «Не дивиться, він працює» – написала С. Грішем в електронному листі журналістам агенції AP

(Deutsche Welle. – Bonn. – 13.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Sxmz>).

Справа про імпічмент Д. Трампа: оприлюднено нові свідчення

Свідчення ще двох осіб, які чули телефонну розмову президента США **Д. Трампа** і Президента України **В. Зеленського**, через яку американському лідеру загрожує імпічмент, оприлюднили. Ідеться про свідчення перед комітетом палати представників із розвідки колишнього співробітника Ради національної безпеки США Т. Моррісона і співробітниці віце-президента США М. Пенса Дж. Вільямс. Розшифровки свідчень Т. Моррісона і Дж. Вільямс були опубліковані в скороченому

вигляді. Згідно з цими документами, Т. Вільямс назвала звернене до В. Зеленського прохання Д. Трампа провести антикорупційне розслідування стосовно його ймовірного суперника на президентських виборах 2020 р. Дж. Байдена і його сина Хантера «незвичайним» і «недоречним». «У моїх очах це вказувало на можливу наявність інших мотивів для притримання військової допомоги», – заявила Дж. Вільямс. За її словами, ситуація виглядала так, ніби йшлося радше про «особистий політичний порядок денний» президента, ніж про зовнішньополітичні інтереси США. Т. Моррісон підтвердив, що часткове призупинення виплати допомоги Україні було пов'язано з вимогою оголосити про намір провести розслідування щодо сім'ї Дж. Байдена і компанії Burisma. При цьому Т. Моррісон вказав, що він не помітив у розмові Д. Трампа із В. Зеленським нічого незаконного (*Deutsche Welle. – Bonn. – 17.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TAyg>*).

Г. Сондленд: Д. Трамп хотів розслідування проти Дж. Байдена в обмін на зустріч з В. Зеленським

Постійний представник США при ЄС Г. Сондленд підтвердив, що розслідування в Україні проти Х. Байдена, сина колишнього віце-президента США Дж. Байдена, мало стати «послугою» в обмін за зустріч президента США Д. Трампа з його українським колегою В. Зеленським. Про це Г. Сондленд розповів під час повторного надання свідчень у Палаті представників у справі імпічменту. За словами Г. Сондленда, за вказівкою Д. Трампа він отримував відповідні інструкції стосовно відносин з Україною напряду від адвоката Д. Трампа Р. Джуліані. «Р. Джуліані висловлював бажання президента Сполучених Штатів, тож нам було відомо, що це розслідування важливе для президента», – розповів Г. Сондленд. Він також наголосив, що як він, так і його колеги «не бажали працювати з паном Р. Джуліані», але в питаннях щодо України Д. Трамп постійно наголошував: «Поговоріть з Руді». «Тож ми слідували наказам президента», – пояснив дипломат (*Deutsche Welle. – Bonn. – 20.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TPxr>*).

У США республіканці вимагають заслухати сина Дж. Байдена в Конгресі

У палаті представників конгресмени-республіканці вимагають викликати у Конгрес США для надання свідчень сина колишнього віце-президента США Дж. Байдена Хантера. Член Комітету з розвідки палати представників республіканець Д. Нуньєс заявив, що свідчення Х. Байдена підвищили б прозорість у «непрозорій та несправедливій процедурі» імпічменту президента США **Д. Трампа**. Д. Нуньєс також вказав, що «досвід з перших рук» Байдена-молодшого у справі української енергетичної компанії Burisma зміг би допомогти «американській громадськості зрозуміти природу та масштаби повсюдної корупції в Україні». Крім того, законодавці, які представляють Республіканську партію, воліли б також заслухати в Конгресі анонімного викривача Д. Трампа, котрий розповів про зміст телефонної розмови Д. Трампа з Президентом України **В. Зеленським**. Виклик нових свідків у справі імпічменту має затвердити більшість палати представників, що нині за демократами. Однак голова Комітету з розвідки конгресмен-демократ А. Шифф уже заявив, що комітет «негайно розгляне» запрошення до конгресу свідків у справі щодо імпічменту

(Deutsche Welle. – Bonn. – 10.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SmN7>).

Д. Трамп назвав конгресмена-демократа А. Шиффа найголовнішим інформатором і корупціонером

Президент США **Д. Трамп** вважає, що А. Шифф (демократ від штату Каліфорнія), який ініціював проти нього розслідування справи про імпічмент глави спецкомітету з розвідки палати представників Конгресу, є найголовнішим інформатором, тому законодавець не був заздалегідь поінформований про операцію з ліквідації ватажка терористичного угруповання «Ісламська держава» Абу Бакра аль-Багдаді. «Вони [демократи] запитують, чому я не дав інформацію Адаму Шиффу і його комітету? Відповідь полягає в тому, що Шифф – найголовніший інформатор у Вашингтоні, ми всі про це знаємо, – сказав Д. Трамп журналістам. – Шифф – корумпований політик. Інформатор, якого ніколи раніше не було». «У мене була дуже

хороша розмова з Президентом України **В. Зеленським**. Тепер вони [демократи] не хочуть інформатора, як і другого інформатора, – вказав президент. – Те, що написав інформатор [про телефонну розмову із Зеленським], не має нічого спільного зі стенограмою розмови. В цьому і причина». Спікер палати представників Конгресу Н. Пелосі піддала президента Д. Трампа різкій критиці, стверджуючи, що він повідомив Росію про операцію з ліквідації ватажка ІД раніше, ніж американських законодавців

(Зеркало. – Баку. – 29.10.2019. – <http://zerkalo.az/tramp-nazval-kongressmena-demokrata-shiffa-samym-glavnym-osvedomitelem-i-korrupsionerom/>).

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ

АЛЖИР

П'ять кандидатів будуть балотуватися на президентських виборах в Алжирі

На президентських виборах в Алжирі будуть брати участь п'ять кандидатів, у тому числі два колишні прем'єр-міністри, заявив голова виборчого органу на тлі масових акцій протесту проти відтермінування голосування. Влада неодноразово заявляла, що голосування 12 грудня буде єдиним способом виходу з кризи, з якою стикається Алжир після відставки президента **А. Бутефліки** у квітні під тиском протестувальників. Кандидатами на виборах є колишні прем'єр-міністри А. Теббун та А. Бенфліс, колишній міністр культури А. Міхобі, колишній міністр туризму А. Бенгрін та керівник партії «Ель Мостакбал» А. Белаїд. Про це заявив голова виборчої комісії М. Чорфі. Двадцять три кандидати подали заявки до виборчих органів, але більшість не виконали вимог, що охоплюють збір підписів з 25 провінцій країни. Тим, кому відмовили, буде дозволено подати апеляції. Десятки тисяч протестувальників проводили щотижневі демонстрації, щоб відмінити вибори, заявляючи, що це не буде справедливо, оскільки деякі союзники колишнього президента А. Бутефліки все ще при владі

(Reuters. – London. – 02.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-algeria-election-candidates/five-candidates-to-run-in-algerias-presidential-election-next-month->

idUKKBN1XC0E8).

БІЛОРУСЬ

О. Лукашенко йде на новий президентський термін

«Я обов'язково запропоную свою кандидатуру, а люди зроблять вибір», – повідомив **О. Лукашенко** журналістам, розповідаючи про перспективи участі в майбутніх президентських перегонах у 2020 р. і, як очікується, у 2025 р. При цьому він зазначив, що не тримається за цю посаду. «Я посинілими пальцями не триматиму це крісло, – заявив О. Лукашенко. – Але, якщо ви мене не попросите, я ніколи не буду знімати свою кандидатуру». О. Лукашенко не виключив, що наступні президентські вибори в Білорусі пройдуть улітку 2020 р. Крайнім терміном він назвав серпень. За його словами, той, хто хоче, проголосує. «Взимку буде нерозумно [проводити президентські вибори], якщо ми відразу після цих виборів [парламентських] призначимо чергові вибори», – прокоментував О. Лукашенко зауваження, що влітку люди будуть у відпустках. Він додав, що опозиція також буде не готова до виборів. «Скажуть, що Лукашенко вивів їх з ладу і проводить вибори для себе», – наголосив білоруський лідер

(Kurier.lt. – Вільнюс. – 18.11.2019. – <https://www.kurier.lt/lukashenko-idet-na-novyj-prezidentskij-srok/>).

БОЛІВІЯ

Президент Болівії Е. Моралес проведе повторні президентські вибори

Президент Болівії **Е. Моралес** обіцяє провести нові президентські вибори. Це реакція на звіт, опублікований Організацією американських держав, та на протести, що тривають у Болівії. У доповіді, опублікованій Організацією американських держав, була рекомендація скасувати голосування 20 жовтня через численні порушення. Президент Болівії пообіцяв провести повторні вибори та оголосив, що будуть замінені члени виборчої комісії Болівії. Опозиція вважає вибори, що пройшли, сфальсифікованими. Тисячі болівійців вимагають скасування результатів виборів та відставки президента Е. Моралеса, якого звинувачують у підробці голосування

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 10.11.2019. – <https://www.rp.pl/Polityka/191119985-Boliwia->

prezydent-Morales-rozpisze-ponowne-wybory-prezydenckie.html).

В. о. глави Болівії підпише закон про проведення нових виборів президента

Тимчасовий президент Болівії **Ж. Аньєс** повідомила, що підпише схвалений парламентом країни закон про проведення нових загальних виборів. «Завтра о 10:00 я підпишу „Закон про особливий режим для проведення загальних виборів”, схвалений парламентом», – написала вона в Twitter. Ж. Аньєс також подякувала парламентаріїв за те, що вони схвалили документ, який передбачає скасування результатів минулого голосування і призначення нових членів вищого виборчого суду (ВІС) протягом 20 днів із дня набрання законом чинності. Протягом двох днів після вступу на посаду члени ВІС повинні будуть призначити дату виборів

(Trend. – Баку. – 24.11.2019. – <https://www.trend.az/world/other/3153359.html>).

Тимчасовий президент Болівії ініціювала нові вибори

Тимчасовий президент Болівії **Ж. Аньєс** попрохала парламент країни схвалити закон, що дасть можливість провести нові президентські вибори. Ця пропозиція також містить прохання визнати недійсними попередні вибори, проведені 20 жовтня 2019 р., та сформувати новий Виборчий трибунал, що виконує в цій південноамериканській країні функції Центральної виборчої комісії

(Deutsche Welle. – Bonn. – 20.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TQIm>).

НАМІБІЯ

Намібійський суд закрав справу проти машин для голосування

Намібійський суд відмовив у справі, спрямованій на запобігання використанню електронних машин для голосування на президентських виборах, які противники президента Г. Гейнгоба, можуть бути використані для підробки результату. Намібійці обиратимуть президента 4 грудня, при цьому очікується, що Г. Гейнгоб переможе з маленьким відривом через гнів виборців щодо економічної кризи з моменту незалежності від апартеїду в Південній Африці три десятиліття тому. Використання

машин для голосування було суперечливим як в Африці, так і за її межами. Критики стверджують, що вони полегшують фіксацію результату. Однак магістрат У. Уаніві постановив, що трибунал не має юрисдикції забороняти виборчій комісії використовувати їх. Лідер опозиції М. Венаані заявив журналістам, що розчарований цим рішенням

(Reuters. – London. – 25.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-namibia-election/namibian-court-throws-out-case-against-voting-machines-idUKKBN1XZ14J>).

ПОЛЬЩА

В. Косіняк-Камиш міг би детронувати А. Дуду

Є лише один потенційний кандидат у президенти Республіки Польща від опозиції, який міг би детронувати нинішнього главу держави. І це не Д. Туск. «Опозиція щодня працює на програш президентських виборів», – вважає автор публікації. – До президентських виборів мало часу. Дуже мало. А опозиція досі не визначилася з кандидатом на пост президента. Те, що спочатку їх буде кілька, настільки ж очевидно, як і той факт, що, зрештою, їй доведеться визначитися з одним». Громадянська платформа намагається вирішити проблему лідерства в партії за допомогою праймеріз щодо кандидата в президенти. Найбільша опозиційна група має велику кількість кандидатів, але жоден не здається достатньо сильним, щоб перемогти А. Дуду. Автор аналізує переваги та недоліки найбільш імовірних кандидатів: М. Кідави-Блоньської та Д. Туска і робить висновки, що в них нема шансів перемогти діючого президента. «Залишився один чоловік, який міг би загрожувати А. Дуді, – вважає автор. – Це В. Косіняк-Камиш». «Він також міг би розраховувати на голоси виборців PiS, оскільки він цінує цінності, котрі вони сповідують», – пояснює свою думку автор

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 04.11.2019. – <https://www.rp.pl/Analizy/191109980-Kosiniak-Kamysz-moglyby-zdetronizowac-Dude.html>).

РУМУНІЯ

К. Йоганніс переміг у першому турі виборів президента Румунії

У першому турі президентських виборів у Румунії переможцем, за попередніми даними, став чинний президент країни К. Йоганніс, відомий своєю проєвропейською

позицією. Це демонструють результати двох екзит-полів, проведених на румунських виборчих дільницях. Згідно з цими даними, попередній результат К. Йоганніса, який є представником Націонал-ліберальної партії, становить 39 %. Таким чином, він із значним відривом перемагає іншу учасницю майбутнього другого туру, колишню прем'єрку Румунії від соціал-демократів В. Денчіле. Вона, як показують екзит-поли, отримала близько 22,5 % голосів виборців. Другий тур президентських виборів відбудеться 24 листопада 2019 р.

(Deutsche Welle. – Bonn. – 10.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SoCF>).

У Румунії обирають президента

У Румунії проходить другий тур виборів президента країни. Основними суперниками є чинний президент **К. Йоганніс**, який є представником Націонал-ліберальної партії, та колишня прем'єрка В. Денчіле, котра представляє соціал-демократів. У першому турі К. Йоганніс здобув перемогу, набравши 36 % проти 24 % В. Денчіле. Аналітики прогнозують, що К. Йоганніс переможе і в другому турі

(Deutsche Welle. – Bonn. – 24.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TccQ>).

К. Йоганніс переобраний президентом Румунії, згідно з опитуваннями

Перемога чинного глави держави на виборах у Румунії підтверджує прихильність Європи цій країні, незважаючи на сусідів Угорщину чи Польщу, куди проникли націоналістичні групи. Глава Румунії, проєвропейський **К. Йоганніс**, був переобраний у другому турі президентських виборів, згідно з опитуваннями. Опитування стверджують, що К. Йоганніс, який перебуває на посаді з 2014 р., переміг із-понад 66 % голосів свою суперницю, колишнього прем'єр-міністра та лідера Соціал-демократичної партії, В. Данчілі, яка отримала від 33 % до 33,5% голосів. Якщо результат підтвердиться, К. Йоганніс отримає свій другий п'ятирічний термін на найвищій посаді держави

(El Mundo. – Madrid. – 24.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/24/5ddad73c21efa00e538b460c.html>).

На виборах президента Румунії переміг К. Йоганніс

На президентських виборах у Румунії переміг чинний глава держави **К. Йоганніс**. Згідно з результатами екзит-полу, проведеного Румунським інститутом оцінки та стратегії, за нього віддали голоси 66,5 % виборців. Його конкурентка, колишня прем'єрка В. Денчіле, котра представляє соціал-демократів, набрала лише 33,5 % голосів. Результати екзит-полу CURS-Avanguard свідчать про те, що за К. Йоганніса проголосували 64 % виборців. За даними Центрального виборчого бюро, явка на виборах становила 49,87 %. Це стало найнижчим показником з часів падіння у країні комуністичного режиму 30 років тому. Водночас на закордонних дільницях проголосували близько мільйона громадян Румунії

(Deutsche Welle. – Bonn. – 24.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Te6L>).

Члени уряду Молдови обрали президента Румунії

Прем'єр-міністр Молдови М. Санду, міністр внутрішніх справ А. Нестасе, міністр фінансів Н. Гавріліце і депутати парламенту від блоку ACUM 9 листопада взяли участь у виборах президента Румунії. Румунські громадяни, які проживають у Молдові, голосують за президента сусідньої країни протягом трьох днів на 37 виборчих дільницях. У виборах президента Румунії беруть участь 14 кандидатів. На другий термін балотується і нинішній президент Румунії **К. Йоганніс**, який також є фаворитом передвиборчих опитувань. На другому місці за популярністю кандидат від Альянсу лібералів і демократів за Європу М. Диякону, а на третьому – колишній прем'єр-міністр В. Денчіле, яка балотується від Соціал-демократичної партії

(Point. – Кишинів. – 09.11.2019. – <https://point.md/ru/novosti/politika/chleny-pravitelstva-moldovy-vybrali-prezidenta-rumynii>).

США

М. Блумберг кинув виклик Д. Трампу на виборах

Американський мільярдер та колишній мер Нью-Йорка М. Блумберг офіційно заявив, що балотуватиметься на посаду президента США від Демократичної партії.

«Я балотуюся в президенти, щоб перемогти Д. Трампа і відновити Америку», – написав М. Блумберг на сайті своєї передвиборчої кампанії. «Ми не можемо дозволити собі ще чотири роки необачності президента Д. Трампа і його неетичних дій. Він являє собою екзистенційну загрозу нашій країні та нашим цінностям. Якщо він виграє ще один термін на посаді, ми можемо ніколи не відновитися від шкоди», – наголосив М. Блумберг. Політик заявив про свої плани балотуватися лише за 10 тижнів до праймеріз усередині партії. Він став членом Демократичної партії лише минулого року. За даними видання Forbes, у минулому році М. Блумберг посів 11 сходинку в переліку найбагатших людей світу. Його статки оцінюються в близько 50 млрд дол. Д. Трамп, у свою чергу, посідає у списку багатіїв 259-е місце зі статками в 3 млрд дол. Вже зараз М. Блумберг заявив, що витратить на передвиборчу кампанію в наступному році близько 150 млн дол, зокрема 100 млн доларів на інтернет-рекламу, яка буде спрямована проти Д. Трампа. Він не уточнив, скільки загалом готовий витратити коштів на свої президентські амбіції. «Усе, що треба, щоб перемогти Трампа», – заявив його радник Г. Вольфсон. Він також уточнив, що М. Блумберг не візьме жодних пожертв для проведення своєї передвиборчої кампанії та не отримуватиме зарплатню, якщо переможе на президентських виборах. Перегони всередині Демократичної партії США за право бути кандидатом від партії на президентських виборах 2020 р. вступають у вирішальну стадію. На позиції Дж. Байдена, який вважається головним фаворитом на праймеріз, наступають сенатор від штату Вермонт Б. Сандерс та сенаторка від штату Массачусетс Е. Уоррен. Участь М. Блумберга у виборчій кампанії може кардинально змінити хід передвиборчої боротьби

(Deutsche Welle. – Bonn. – 24.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TdNW>).

Вибори президента США: претенденти-демократи за імпічмент Д. Трампа

Претенденти на номінацію кандидатів у президенти США від Демократичної партії провели дебати між собою. За інформацією агентства AP, головними темами дебатів стали імпічмент президента США Д. Трампа та загалом «український

скандал», кліматична криза і проблеми у сфері охорони здоров'я країни. При цьому претенденти одночасно підтримали розслідування, що може призвести до імпічменту чинного президента США. Учасники дебатів витратили більше часу на спроби показати, що вони можуть перемогти Д. Трампа, ніж один одного. Під час обговорення скандалу довкола дзвінка Д. Трампа до українського Президента **В. Зеленського** фаворит перегонів за номінацію від Демократичної партії Дж. Байден намагався наголосити, наскільки чинний американський президент побоюється його кандидатури. Водночас інший демократ Б. Сандерс зазначив, що на дебатах краще більше говорити про інші питання, ніж про Д. Трампа. «Ми просто не можемо постійно говорити про Д. Трампа, якщо це продовжуватиметься, ми програємо вибори», – наголосив Б. Сандерс. У свою чергу сенаторка від штату Каліфорнія К. Гарріс наголосила на важливості афроамериканців та інших меншинних груп виборців. К. Гарріс вважає, що демократи повинні зібрати „коаліцію Обама”, щоб перемогти Д. Трампа. Перегони всередині Демократичної партії США за право бути кандидатом від партії на президентських виборах 2020 р. вступають у вирішальну стадію, до початку внутрішньопартійних виборів залишилося менше трьох місяців (*Deutsche Welle. – Bonn. – 21.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TQIU>*).

УРУГВАЙ

Вирішальні вибори в Уругваї, ще один камінець у південноамериканському доміно

У найменшій країні Південної Америки все свідчить про те, що вибори закінчаться першою за 15 років поразкою уряду Ф. Ампліо, коаліції лівих. Уругвай таким чином переносить новий камінець у дедалі більш бурхливе південноамериканське політичне доміно. Якщо в Аргентині, на протилежному березі Ріо-де-ла-Плата, готується взяти на себе владу союз із лівими прагненнями, то в найменшій країні Південної Америки, найімовірніше, вибори закінчаться поразкою «Широкого фронту». Коаліція лівих звинувачується в сильній ерозії влади і може бути зміщена Національною партією, коаліцією з правого центру, головою якої є Л. Лакальє По і також включає соціал-демократів. Вражаюче, що не економіка є основною причиною імовірного тріумфу Л. Лакальє По над кандидатом від Френте

Ампліо Д. Мартінес на виборах. Хоча економіка невпинно зростає з 2003 р. і останнім часом сповільнюється, велике занепокоєння уругвайців викликає безпека: рівень убивств зріс на 45 % між 2017 та 2018 рр., що є безпрецедентним в історії країни, яка традиційно вважається соціальним оазисом. «Уругваю набридли правителі, які ніколи ні в чому не винні, і вони завжди виправдовуються за найменшу проблему», – сказав Л. Лакальє По на церемонії закриття своєї кампанії. Л. Лакальє По зумів створити коаліцію з п'яти партій перед виборами, і вона приєдналася до обох історичних партій Колорадо, з м'якими соціал-демократичними барвниками, на чолі з колишнім начальником армії М. Ріосом. Історія М. Ріоса слугує для розуміння глибоких політичних змін, які зазнав Уругвай: на початку року генерал був усунутий від посади чинним президентом **Т. Васкесом**, після того, як висловив сумнів щодо ролі справедливості у процесі порушень прав людини під час військової диктатури, яка керувала країною між 1973 р. та 1985 р.

(El Mundo. – Madrid. – 24.11.2019. –

*<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/24/5dda97dd21efa067718b45a8.html>).

Л. Лакальє По: я буду чекати поки не підтвердять, що я став президентом Уругваю

Терпіння – якість, властива Л. Лакальє По, яке він демонструє в очікуванні підтвердження Виборчого суду, що він став новим президентом Східної Республіки Уругвай, адже Д. Мартінес, його суперник поки не визнає поразки. «На жаль, кандидат від уряду не зателефонував нам і не визнав результат, який, з нашої точки зору, є незворотним», – сказав Л. Лакальє По. «Треба сказати, що я отримав дзвінок від президента Республіки, з яким у нас незліченна кількість розбіжностей, які ми завжди визнавали. Але, очевидно, будучи кандидатом від опозиції, я не міг рухатись уперед», – сказав Л. Лакальє По про чинного президента **Т. Васкеса**

(El Mundo. – Madrid. – 25.11.2019. –

*<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/25/5ddb5fdffddff92608b4608.html>).

Уругвайські вибори: виборці обрали президента у другому турі

Виборці в Уругваї пішли на вибори, щоб обрати нового президента після того, як жоден кандидат не забезпечив достатньої кількості голосів, щоб виграти в першому турі. Кандидат від лівоцентристської коаліції «Широкий фронт» Д. Мартінес отримав найбільше голосів в опитуванні, проведеному 27 жовтня. Зараз він бореться з Л. Лакальє По від консервативної Національної партії. Коаліція «Широкий фронт» керувала Уругваєм протягом останніх 14 років. Опитування громадської думки говорить про те, що Л. Лакальє По, який отримав підтримку деяких кандидатів у президенти з нижчих місць, випереджає Д. Мартінеса в другому турі

(BBC. – London. – 24.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-50475752>).

ШРІ-ЛАНКА

Г. Раджапакса обраний президентом Шрі-Ланки з 52 % голосів

Виборча комісія Шрі-Ланки оголосила перемогу на президентських виборах у Шрі-Ланці кандидата **Г. Раджапакси** з підтримкою 52 % перерахованих голосів. «Колишній міністр оборони та брат дворазового президента острівної країни **М. Раджапакси** здобув перемогу на виборчих дільницях із 6 924 255 голосами», – оголосив очільник Виборчої комісії М. Дешапрія, представивши попередні результати. На другому місці опинився С. Премадаса, кандидат від правлячої Об'єднаної національної партії та Альянсу Нового демократичного фронту, який отримав 5 564 239 голосів (41,99 %)

(El Mundo. – Madrid. – 17.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/17/5dd131eefc6c83296b8b4588.html>).

Шрі-Ланка голосує за президента

Шрі-Ланка проголосувала за вибір нового президента через сім місяців після руйнівного терористичного нападу, в якому загинуло понад 250 людей. За голоси на президентських виборах змагалися 35 кандидатів. Це треті президентські вибори з моменту закінчення багаторічної громадянської війни у 2009 р. Чинний президент,

однак, не брав участі в голосуванні. **М. Сірісена** вирішив не балотуватися після критики через Великодні недільні вибухи. Незадовго до того, як почали відкривати виборчі дільниці, артилеристи відкрили вогонь по конвою автобусів, що перевозили мусульманських виборців на північний захід країни. Перед пострілами в автобуси і обкиданням камінням винуватці вибудували саморобний блокпост із палаючих шин. Поліція заявила, що жертв немає, але від каміння постраждали дві жінки. Незважаючи на те, що бюлетень був довгим, це були вибори з двома чіткими фаворитами, одного з яких звинувачували в порушенні прав людини протягом десятиліття на посаді міністра оборони. Роль **Г. Раджапакси** у припиненні громадянської війни сприяла поліпшенню його іміджу під час проведення виборчої кампанії
(*BBC. – London. – 16.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-asia-50013478>*).

ІНАВГУРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА

ШРІ-ЛАНКА

Готабая Раджапакса склав присягу нового президента Шрі-Ланки

Колишній міністр оборони **Г. Раджапакса** склав присягу на посаді президента Шрі-Ланки і звернувся до тамілів та мусульманської меншини, які проголосували проти нього, аби вони його підтримали. **Г. Раджапакса**, якому приписують допомогу в припиненні тривалої громадянської війни в країні, комфортно переміг на президентських виборах. Але меншини побоювалися його обрання через звинувачення його в порушенні прав людини, пов'язані з війною. «Хоча я знав, що можу виграти президентські вибори за підтримки лише сингальського народу, я висунув спеціальне прохання до тамілів та мусульман бути партнерами в цій перемозі. Але їхня відповідь не виправдала моє сподівання, – сказав **Г. Раджапакса**. – Але як ваш новий президент я знову прошу вас згуртуватися навколо мене як справжніх шрі-ланканців заради майбутнього розвитку нашої країни». **Г. Раджапакса** заявив, що підтримуватиме синхалу та буддизм як основну культуру країни та надаватиме їм державну підтримку, але дасть можливість іншим групам зберегти свою релігійну та культурну ідентичність
(*The Associated Press. – New York. – 18.11.2019. –*

<https://apnews.com/49d640d05be4402d8c771716ee3bf278>).

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ

БОЛІВІЯ

У Болівії домовилися про парламентські вибори без Е. Моралеса

Сенат Болівії затвердив рішення про проведення парламентських виборів. Згідно з новим законопроектом, кандидатам, які вже були членами парламенту протягом його останніх трьох скликань, забороняється балотуватися на переобрання. Відповідно, колишній президент країни **Е. Моралес** не зможе брати участь у цих виборах. Цей законопроект був одногolosно ухвалений. Згідно з ним, упродовж наступних 20 днів повинні бути також обрані члени виборчої комісії країни. Тимчасова президентка Болівії **Ж. Аньєс** заявила, що підпише цей законопроект. Крім того, Ж. Аньєс відхилила законопроект партії Е. Моралеса про амністію колишнього президента та віце-президента **А. Гарсії Лінери**. Утім, партія Е. Моралеса «Рух за соціалізм» уклала угоду про діалог із тимчасовим урядом у присутності посередників з Організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та католицької церкви

(Deutsche Welle. – Bonn. – 24.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TcST>).

ПРЕЗИДЕНТ І ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

ІНДОНЕЗІЯ

Індонезійський парламентський орган схвалив план «зведених законів»

Ключова група в парламенті Індонезії висловила підтримку плану президента **Д. Відодо** про заміну десятків існуючих законів, що перекриваються законопроектами для поліпшення інвестиційного клімату. Міністри кабінету Д. Відодо зустрілися з членами Законодавчого органу, парламентської групи, яка встановлює пріоритети в законодавстві, шукає підтримки в плані перегляду та об'єднання багатьох існуючих законів, застосовуючи «зведені закони», або законодавство, яке охоплює різноманітні і не пов'язані з цим питання. Президент сказав новим членам кабінету, що спрощення 74 законів, які накладаються один на одного, є головним пріоритетом для залучення інвестицій. Голова парламентського органу **Е. Агтас** сказав на слуханнях з

міністрами, що уряд повинен завершити основні пункти в нових законопроектах протягом наступних 1–2 місяців, щоб включити їх до списку пріоритетних законодавчих актів парламенту. «З точки зору політичної підтримки, я не думаю, що є проблема для зведених законів», – сказав він

(Reuters. – London. – 13.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/indonesia-economy-lawmaking/indonesian-parliamentary-body-gives-nod-to-omnibus-laws-plan-idUKLAN27T2D8>).

Президент Індонезії заявив, що не планує відмовлятися від суперечливих законопроектів про антикорупційну діяльність

Президент Індонезії **Д. Відодо** заявив, що не планує скасовувати новий закон, який, як побоюються критики, може зменшити повноваження антикорупційного агентства країни, що викликало загальнодержавні демонстрації. Ухвалений закон переглядає законопроект 2002 р., що регулює Комісію з ліквідації корупції. Закон встановлює, що цей комітет буде контролювати інший комітет і він більше не зможе самостійно прослуховувати підозрюваних. Занепокоєння законопроектом викликало загальнодержавні протести протягом останніх двох місяців, під час яких загинуло п'ять людей та десятки постраждали. Незабаром після прийняття законопроекту Д. Відодо заявив, що розглядає можливість його заміни, видавши президентський регламент замість закону. Але потім він заявив, що продовжуватиме вибирати членів комітету, а також дозволить Конституційному суду прийняти рішення про судовий розгляд, який було подано з надією, що законопроект буде відмінений

(Reuters. – London. – 01.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-indonesia-corruption/indonesia-president-says-no-plan-to-drop-controversial-anti-graft-bill-idUKKBN1XB43C>).

БОТСВАНА

Опозиція Ботсвани оскаржуватиме результат виборів у суді

Основна опозиційна партія Ботсвани оскаржуватиме в суді результати виборів на 16 парламентських округах, які виграла правляча Ботсванська демократична партія (БДП) на останніх виборах, заявила прес-секретар партії М. Мохваса Reuters. БДП

була переобрана з 38 мандатами, але вона зіткнулась із сильним опозиційним викликом після того, як колишній президент **Я. Хама** посварився з нинішнім президентом **М. Масісі**, обраним наступником, і підтримав партію «Парасолька за демократичні зміни». Якщо Вищий суд ухвалить рішення на користь партії і позбавить БДП 16 місць, правляча партія залишатиметься з 22 місцями і не матиме більшості в парламенті, в якому всього 57 місць

(Reuters. – London. – 26.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-botswana-politics/botswana-opposition-challenges-election-result-in-court-idUKKBN1Y00QQ>).

ФІЛІППИНИ

Р. Дутерте хоче заборонити одноразовий пластик

Президент Філіппін **Р. Дутерте** хоче заборонити одноразове використання пластмаси в країні, заявив його речник. Прес-секретар С. Панело заявив, що Р. Дутерте подав цю ідею під час засідання кабміну у президентському палаці. С. Панело заявив, що питання щодо забруднення пластиком було порушено після того, як В. Вікторіо, президент і головний виконавчий директор Корпорації з розвитку природних ресурсів, поділився з Кабінетом міністрів пріоритетними програмами щодо захисту навколишнього середовища та зміни клімату. Державна корпорація приєднана до Департаменту довкілля та природних ресурсів. «Під час своєї презентації у президента виникла ідея заборонити використання пластмаси, що, на його думку, потребуватиме законодавчих дій», – сказав С. Панело

(Xinhua. – Beijing. – 07.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/07/c_138535875.htm).

ЧИЛІ

С. Піньєра «задиhaється» від чилійської Конституції

З кожним днем тиск на президента Чилі **С. Піньєру** зростає. Ні він, ні його урядові партнери ніколи не уявляли, що вони опиняться в такій ситуації в країні, яка роками вважалася прикладом сучасної та міцної економіки в Латинській Америці. С. Піньєра вже висунув пропозицію щодо фундаментальної справи – нової Конституції, яка повинна замінити прийняту в 1980 р. ще за часів диктатури **А. Піночета**. Але, як і в багатьох інших наказах, критики звинувачують його в

запізненні, і в самій виконавчій службі зростає кількість голосів, які вимагають від президента тотальної відкритості. Але президент хоче, щоб Конституція була написана лише нещодавно обраними членами парламенту

(El Mundo. – Madrid. – 14.11.2019. –

*<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/14/5dcdacdbfc6c8386438b4774.html>).

С. Пінєра пропонує нову Конституцію без Установчих зборів

Президент Чилі **С. Пінєра** висловив готовність внести поправки в національну Конституцію, що діє ще з часів диктатора **А. Піночета**. Політик також розповів, що його уряд уже готує власний проект поправок до Основного закону країни. Його президент пообіцяв передати на подальший розгляд у сенат. Глава держави визнав, що зміни повинні бути «більш глибокими, ніж він думав кілька років тому». Проте з боку протестувальників наростають вимоги не реформувати існуючу Конституцію, а зовсім скасувати її і створити нову. Опозиція хоче спеціальних зборів, тоді як уряд вважає, що нинішній парламент може досконало здійснювати установчі повноваження

(El Mundo. – Madrid. – 11.11.2019. –

*<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/11/5dc964fefdddf0b238b4625.html>).
ПРЕЗИДЕНТ І ВИКОНАВЧА ВЛАДА*

ІЗРАЇЛЬ

Президент Ізраїлю дав кнесету три тижні на формування уряду

Президент Ізраїлю **Р. Рівлін** доручив парламенту країни – кнесету – визначитися з формуванням урядової коаліції та з кандидатом на пост прем'єр-міністра країни. Цього ж дня формальний лідер держави Ізраїль зустрівся зі спікером кнесету Ю. Едельштейном і вручив йому відповідний мандат щодо формування уряду. За словами ізраїльського президента, парламент країни має 21 день часу на досягнення поставлених завдань. «Руйнівній політиці потрібно покласти край», – наголосив Р. Рівлін, звертаючись до всіх партій, представлених у кнесеті

*(Deutsche Welle. – Bonn. – 21.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TTvr>).
Фонд Президентів України*

АРГЕНТИНА

Кіршнеризм захопив новий уряд Аргентини

Майбутній віце-президент Аргентини К. Фернандес де Кіршнер наклала обмеження та вето в новому кабінеті президента **А. Фернандеса**. Вона продовжить очолювати сенат, а її син Максимо буде представником пероністів у парламенті. Перонізм та його підвид, кіршнеризм – це завжди зарозуміле представлення аргентинських популярних класів. Вражає те, що в ці дні, коли визначається структура розподілу влади, коли А. Фернандес візьме на себе президентство, рішення приймаються і проходять між двома поверхами, розташованими в двох найдорожчих та ексклюзивних районах в Буенос-Айресі: Пуерто-Мадеро та Реколета. Особливо Реколета, будинок К. Фернандес де Кіршнер, двічі президента і майбутнього віце-президента А. Фернандеса. «Кабінет в основному визначений», – сказав А. Фернандес днями після відвідування К. Фернандес де Кіршнер, яка приїхала після двох тижнів перебування на Кубі, де вона займалася здоров'ям своєї дочки Флоренсії. А. Фернандес не приховував, що чекає, коли жінка, яка підтримувала його як кандидата в президенти, схвалить призначення його уряду

(El Mundo. – Madrid. – 23.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/23/5dd7d3d1fc6c8346168b469d.html>).

БРАЗИЛІЯ

Президент Бразилії обіцяє «м'яку» адміністративну реформу

Президент Бразилії **Ж. Болсонару** заявив, що законопроект його адміністративної реформи, який має бути представлений парламенту, буде «максимально м'яким». «Ми можемо доставити його до конгресу завтра. Я все ще хочу поглянути на це, і я хочу надіслати якомога більше пропозицій», – сказав Ж. Болсонару журналістам. Президент зазначив, що не надаватиме деталей щодо законопроекту, щоб уникнути будь-яких можливих звинувачень проти нього щодо змін до законопроекту, які мають на меті змінити правила найму державних працівників. Раніше президент заявив, що будь-які зміни стосуватимуться лише нових державних службовців, а не тих, хто вже працює у сфері державної служби. Хоча президент не надав жодних деталей, очікується, що до законопроекту будуть внесені

деякі зміни, наприклад, припинення стабільності роботи державних службовців. Наразі державні працівники мають стабільну роботу, а це означає, що їх не можна звільнити на розсуд адміністрації. Державного працівника можна усунути лише за надзвичайних обставин, наприклад, через вчинення злочинів на роботі
(*Xinhua. – Beijing. – 19.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/19/c_138566701.htm*).

КОЛУМБІЯ

Міністр закордонних справ Колумбії перейде на вищу оборонну посаду

Міністр закордонних справ Колумбії К. Трухільо перейде до головування в Міністерстві оборони, заявив президент **І. Дуке**, і зосередиться там на повсякденній безпеці та боротьбі зі збройними групами та торгівлею наркотиками. К. Трухільо замінить К. Блум, колишній сенатор і посол ООН, заявив І. Дуке. Г. Ботеро подав у відставку з посади міністра оборони в розпалі посилення політичного тиску через передбачувані позасудові вбивства та загибель восьми дітей під час військових вибухів. «Ми раді, що К. Трухільо візьме на себе це нове завдання», – заявив І. Дуке в телевізійній заяві. «Він, звичайно, буде відповідальний за протистояння організованим збройними групами на всій національній території. Досвід К. Трухільо на посаді мера міста Калі наближає його до розуміння реальності безпеки громадян», – додав І. Дуке

(*Reuters. – London. – 12.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-colombia-politics/colombia-foreign-minister-to-move-to-top-defence-post-idUKKBN1XM2B5>*).

МОЛДОВА

Президент Молдови висунув свого радника прем'єр-міністром

Президент Молдови **І. Додон** 14 листопада затвердив новий уряд на чолі з колишнім міністром фінансів І. Кіку. Це сталося через день після того, як уряд прозахідного прем'єр-міністра М. Санду був відправлений у відставку через п'ять місяців після призначення. І. Додон назвав І. Кіку «технократом, професіоналом, який не був у жодній політичній партії». Новий уряд підтримали 62 законодавці зі 101. Понад половини членів нового уряду є колишніми радниками проросійського

президента І. Додона, частина з них обіймали міністерські посади в уряді Демократичної партії Молдови, яку було усунуто від влади в червні цього року (*Xinhua. – Beijing. – 14.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/europe/2019-11/14/c_138552793.htm*).

НИГЕРІЯ

М. Бухарі не залишив заступника, який видається слабким на фоні розмов про спадщину Нігерії

Відносини між президентом Нігерії **М. Бухарі** та віце-президентом Є. Осінбаджо перебувають у центрі уваги після того, як глава держави здійснив приватну закордонну поїздку, не передаючи тимчасові повноваження своєму заступнику. Хоча М. Бухарі передавав владу Є. Осінбаджо під час свого першого терміну, коли виїжджав за кордон з медичних причин, він вирішив не робити цього вдруге, будучи переобраним у лютому 2019 р. Міркування про те, що М. Бухарі маргіналізує Є. Осінбаджо, частково спричинилися також рішенням президента призначити нову економічну консультативну раду, яка звітує безпосередньо перед ним, замінивши комітет на чолі з віце-президентом. Нігерійські газети повідомляли, що М. Бухарі, який перебуває з 15-денним приватним візитом у Великобританії, схвалив звільнення десятків помічників Є. Осінбаджо

(*Bloomberg. – Washington. – 08.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-11-07/nigeria-s-buhari-weakens-deputy-s-powers-amid-succession-talk>*).

США

Губернаторські та парламентські вибори в чотирьох штатах визначають курс на 2020 р.

Губернаторські та парламентські вибори в чотирьох штатах перевіряють ентузіазм виборців та партійну організацію під час процедури імпічменту президента **Д. Трампа** та гарячої фази президентських праймеріз демократичної партії, вважає автор публікації. Результати виборів у Кентуккі, Міссісіпі, Нью-Джерсі та Вірджинії не обов'язково передбачають, чи буде Д. Трамп переобраний або яка партія контролюватиме Конгрес після загальних виборів наступної осені. Але кандидати всіх рівнів неодмінно використовуватимуть ці проміжні вибори для підказки про те, як

виборці реагують на сагу про імпічмент та чи втрачає президент позиції серед місцевих виборців. Д. Трамп прагне використовувати всі можливості, агітуючи в Кентуккі за республіканського губернатора М. Бевіна, першочергового союзника Д. Трампа, намагаючись протистояти демократу Е. Бешере, генеральному прокурору, батьком якого був останній демократичний губернатор штату. Президент проводив також кампанію в Міссісіпі, намагаючись посилити позиції республіканця Т. Ривза в жорсткій гонці за крісло губернатора проти демократа Дж. Гуда

(The Associated Press. – New York. – 05.11.2019. –

<https://apnews.com/a713901560a8432ba36d24e65e68f4d6>).

Д. Трамп: «Каліфорнія горить. Спитайте про це у губернатора»

Президент США запропонував скоротити федеральні кошти для боротьби з пожежами в Каліфорнії під час суперечки з губернатором цього штату у Twitter, зазначає ВВС. Вогонь спустошив у Каліфорнії площу майже у 40 тис га. Багатьом жителям штату довелося покинути свої будинки. **Д. Трамп** звинуватив губернатора штату, демократа Г. Ньюсома у «жахливому управлінні лісовими територіями». Однак, як зазначає ВВС, багато пожеж спалахнули в нелісових районах. «Щороку, коли спалахує пожежа, і Каліфорнія горить – вони звітують перед федеральним урядом про необхідну допомогу на величезну суму. Більше нічого. Спитайте з губернатора», – написав президент США у Twitter

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 04.11.2019. – <https://www.rp.pl/Kleski-zywiolowe/191109886-Kalifornia-plonie-Trump-Wez-sie-w-garsc-gubernatorze.html>).

Д. Трамп підтримав губернатора Кентуккі

Намагаючись допомогти губернатору республіканців утримати свою посаду, президент США **Д. Трамп** виступив на підтримку губернатора М. Бевіна з Кентуккі, провівши мітинг напередодні виборів, під час якого він здійснив низку різких нападів на демократів та розслідування імпічменту. Д. Трамп похвалив М. Бевіна і порівняв змагання губернатора проти демократа Е. Бешера, генерального прокурора штату, з

його власною битвою проти можливого імпічменту, заявивши, що перемога в Кентуккі буде сигналом про зростання «гнівної більшості, яка буде голосувати проти демократів, які нічого не роблять». «Ми надсилаємо сигнал усій країні, решті світу, за що виступає Республіканська партія», – сказав Д. Трамп. «Поки ми створюємо робочі місця та вбиваємо терористів, радикальні демократи поведуться абсолютно безглуздо», – підкреслив президент

*(The Associated Press. – New York. – 05.11.2019. –
<https://apnews.com/dde5664a631345dea7fe1ce1e5c3597f>).*

Д. Трамп відвідає Міссісіпі перед жорсткою гонкою за посаду губернатора

Президент США Д. Трамп відвідає Міссісіпі, щоб спробувати заручитися підтримкою республіканців напередодні найжорсткішої губернаторської гонки, на якій два відкритих політики змагаються за губернаторське крісло. Чотири роки тому кандидат від демократів у губернатори Міссісіпі був маловідомим далекобійником, який продовжував програвати загальні вибори більш ніж на 34 пункти. Республіканці очолювали штат Міссісіпі протягом останніх 28 років. Однак цього року демократи в консервативному штаті «Глибокий Південь» вважають, що вони отримають набагато кращий результат на виборах, якщо їхнім кандидатом буде Дж. Гуд. Наразі він єдиний демократ, який обіймає державну посаду

*(The Associated Press. – New York. – 01.11.2019. –
<https://apnews.com/60f8edd4c0264f9dbea8649cb8852119>).*

Д. Трамп на місяць відклав «шатдаун» федерального уряду

Президент США Д. Трамп підписав указ, який гарантує фінансування федерального уряду до 20 грудня 2019 р. Цей крок тимчасово відвернув закриття частини урядових установ – «шатдаун», що міг початися вже 22 листопада 2019 р. Тепер до 20 грудня 2019 р. конгресменам треба розробити план фінансування уряду. Очікують, що він має вирішити проблему з розподілом коштів щодо роботи федеральних установ до кінця фінансового року 30 вересня 2020 р. Однією з головних

розбіжностей між президентом та Конгресом залишається питання про фінансування будівництва на кордоні з Мексикою т. зв. стіни, на чому наполягає Д. Трамп
(*Deutsche Welle. – Bonn. – 22.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TVcO>*).

УКРАЇНА

В. Зеленський призначив нового голову Хмельницької ОДА

Президент України **В. Зеленський** своїм указом призначив Д. Габінета головою Хмельницької обласної державної адміністрації (ОДА). Про це йдеться в поширеному прес-службою глави держави повідомленні. Іншим указом Президент звільнив В. Кальніченка від тимчасового виконання обов'язків голови Хмельницької ОДА. Кабмін затвердив Д. Габінета на посаді голови Хмельницької ОДА
(*Deutsche Welle. – Bonn. – 22.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TYFU>*).

В. Зеленський призначив нового представника в уряді

Президент України **В. Зеленський** призначив на посаду представника в уряді О. Перевезенцева. Відповідний указ, підписаний В. Зеленським, оприлюднено на сайті Президента. О. Перевезенцев обійматиме посаду представника Президента в уряді поза штатом. Раніше В. Зеленський підписав указ, яким звільнив з посади представника Президента в Кабінеті Міністрів України А. Геруса. А. Герус обіймав цю посаду з травня 2019 р. Обраний до Верховної Ради за списком партії «Слуга народу», нині А. Герус очолює в парламенті Комітет з питань енергетики та житлово-комунальних послуг. О. Перевезенцев був державним секретарем Міністерства економічного розвитку і торгівлі, до цього був директором юридичного департаменту в тому самому міністерстві. Паралельно у 2015–2016 рр. О. Перевезенцев обіймав посаду радника міністра економічного розвитку і торгівлі А. Абромавичуса. У 2016 р. продовжив роботу як радник міністра економічного розвитку і торгівлі С. Кубіва
(*Deutsche Welle. – Bonn. – 11.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Soie>*).

ПРЕЗИДЕНТ І СУДОВА ВЛАДА

НІГЕРІЯ

Президент Нігерії закликав створити спеціальні суди для боротьби з

корупцією

Президент Нігерії **М. Бухарі** поновив заклик до створення спеціальних судів для посилення боротьби з корупцією в країні. М. Бухарі, виступаючи в Абуджі під час відкриття дводенного національного саміту щодо зменшення корупції на державній службі, заявив, що всі рівні влади повинні ефективно долучитися до боротьби з корупцією шляхом розробки та впровадження цього антикорупційного заходу. «Я закликаю законодавчу та судову владу прийняти та підтримати створення Спеціального суду щодо злочинів, який нігерійці прагнули створити для розгляду справ про корупцію», – сказав президент. За словами нігерійського лідера, корупція стала причиною багатьох великих проблем у найбільш густонаселеній африканській країні

(Xinhua. – Beijing. – 20.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/20/c_138567747.htm).

ПОЛЬЩА

Президент Польщі заперечує щодо рішення Європейського суду про незалежність суду

Президент Польщі **А. Дуда** заявив, що рішення вищого суду Європейського Союзу щодо незалежності суддів у Польщі означає, «що трибунал не вирішить цих питань для поляків». «Можна побачити приховану позицію (у постанові), що питання, про які звертався Верховний суд, – це політичні питання, які слід вирішити в країні, і трибунал не вирішить цих питань для поляків», – сказав А. Дуда. Раніше Верховний суд ЄС виніс рішення щодо питання, яке вирішив Верховний суд Польщі. У рішенні Європейського суду зазначається, що Верховний суд Польщі повинен визначити, чи є його нова дисциплінарна палата, створена керівною партією Права та Справедливості достатньо незалежною для розгляду скарг, поданих суддями щодо їхнього дострокового звільнення. Польський уряд стверджував, що організація судової системи – це питання національного значення і що ЄС нічого не може сказати про новий орган. «Зрештою, Верховний суд Польщі повинен прийняти рішення з цього питання, зробивши відповідні висновки з цього приводу», – ідеться в рішенні ЄС

(Xinhua. – Beijing. – 19.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/19/c_138567747.htm).

11/19/c_138567689.htm).

США

Д. Трамп назвав кількість федеральних судових підтверджень

Президент США **Д. Трамп** оголосив кількість висунутих федеральних суддів, підтверджених сенатом під контролем республіканців під час його головування в Білому домі. Д. Трамп заявив, що понад 150 його суддівських висунанців були підтверджені сенатом, а десятки ще мають бути підтверджені «протягом найближчого короткого періоду часу». «Темп зустрічей тільки прискорюється. Це відбувається дуже швидко», – сказав він. Президент також зазначив, що середній вік кандидатур менше 50 років, на 10 років молодші, ніж у попередніх кандидатур **Б. Обама**. За даними Білого дому, сенат поки що підтвердив 158 судових висунанців, включаючи двох суддів Верховного суду, 44 суддів окружного суду та ще 112 суддів нижчих рангів. Ці призначення «вже довели рівновагу численних федеральних судів до більшості, яку призначили республіканці», – зазначив Білий дім. Судді Верховного суду, апеляційні суди та окружні судді призначаються президентом США та затверджуються сенатом відповідно до Конституції США

(Xinhua. – Beijing. – 07.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/07/c_138536079.htm).

ЕКОНОМІЧНА ТА ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

ІНДОНЕЗІЯ

Президент Індонезії: внутрішня обробка ресурсів для вирішення проблеми дефіциту

Президент Індонезії **Д. Відодо** заявив що урядова політика щодо переробки природних ресурсів у домашніх умовах припинить проблему дефіциту поточного рахунку в країні протягом трьох років. Індонезія має постійний дефіцит поточного рахунку з кінця 2011 р. Дефіцит поточного рахунку минулого року становив 3 % від валового внутрішнього продукту. «Я підрахував, що якщо всі (природні ресурси) рухатимуться в напрямі нижчої галузі, виробляючи проміжні продукти або кінцеві продукти, дефіцит поточного рахунку може бути вирішений протягом трьох років», –

сказав Д. Відодо на події, присвяченій гірничодобувній галузі. Він згадав про плани Індонезії розширити галузь з переробки нікелю та закликав шахтарів переробляти більше корисних копалин, таких як боксит та вугілля

(Reuters. – London. – 21.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/indonesia-economy-president/indonesia-president-domestic-processing-of-resources-to-resolve-deficit-problem-idUKJ9N25M00G>).

ІРАН

Іран відкриває нове родовище нафти з понад 50 млрд барелів

Президент Ірану **Х. Рухані** заявив, що Іран виявив нове нафтове родовище на півдні країни з понад 50 млрд барелів сирої сировини, що може збільшити перевірені запаси країни на третину. Х. Рухані наголосив, що Іран зіштовхується з нищівними американськими санкціями після того, як США минулого року вийшли з ядерної угоди зі світовими державами. Х. Рухані зробив це повідомлення у промові в пустельному місті Язд. За його словами, родовище розташоване в південній Іранській провінції Хузестан, де зосереджена найважливіша нафтова промисловість. «Близько 53 млрд барелів буде додано до перевірених запасів Ірану, що становлять приблизно 150 млрд барелів», – сказав він. «Я кажу Білому дому, що за дні, коли ви санкціонували продаж іранської нафти і чинили тиск на нашу націю, робітники та інженери країни змогли виявити 53 млрд барелів нафти на великому родовищі», – наголосив Х. Рухані

(The Associated Press. – New York. – 10.11.2019. –

<https://apnews.com/a6adb7b30adb444998541b1b5aca4332>)

НІГЕРІЯ

Президент Нігерії підписав законопроект про внесення змін до акту про видобуток нафти в морі

Президент Нігерії **М. Бухарі** підписав законопроект, який вносить зміни до законодавства щодо угод, пов'язаних із видобутком нафти в морі, ідеться в акаунті президента в Twitter. Законопроект змінює договір про розподіл глибокого офшорного та внутрішнього басейну 1993 р., щоб додати два нових потоки доходу. Один – 10 % роялті для всіх проектів глибиною понад 200 м, а інший – 7,5 % роялті

на прикордонних та внутрішніх басейнах. Незважаючи на те, що офшорні нафтові проекти є одними з найбільш складних для розвитку компаній, вони допомогли збільшити випуск нафти за останні кілька років з Нігерії, провідного виробника сировини в Африці. Ці заходи покликані додати близько 1,5 млрд дол. до каси уряду лише за два роки, але група нафтовидобувної промисловості попередила, що вони зроблять мільярди запланованих офшорних інвестицій у нафту не вигідними та скоротять майже 30 % від потенційного видобутку в офшорному періоді. «Це важливий момент для Нігерії», – сказав М. Бухарі в твітті, в якому він також подякував законодавцям за співпрацю в тому, що він назвав «давно назрілою поправкою»

(Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/nigeria-oil/update-1-nigerian-president-signs-bill-amending-offshore-oil-output-act-idUKL8N27K5L1>).

У Нігерії інфляція досягла 17-місячного максимуму

Темпи інфляції збільшилися в Нігерії в жовтні 2019 р. до 11,6 %, вийшовши на 17-місячний максимум. Про це повідомило Національне бюро статистики на своїй сторінці в Twitter. Як відзначають фахівці, інфляція посилилася після закриття в серпні нігерійським урядом державних кордонів з тим, щоб обмежити потік у країну контрабандного рису та інших сільськогосподарських продуктів із сусідніх країн. У листопаді влада продовжила до 31 січня 2020 р. режим закритого кордону для товарів і послуг. Заборона на імпорт продовольства була введена в рамках реалізованої керівництвом Нігерії програми досягнення самозабезпечення основними продуктами харчування. За підрахунками уряду, імпорт рису і пшениці обходиться Нігерії в 4 млрд на рік, а населення країни, чисельність якого досягає 200 млн осіб, значною мірою залежить від привізних продуктів харчування. У цих умовах президентом Нігерії **М. Бухарі** поставлене завдання різко збільшити в країні виробництво аграрної продукції

(Trend. – Баку. – 18.11.2019. – <https://www.trend.az/world/other/3150424.html>).

АКЦІЇ ПРОТЕСТУ

АЛЖИР

Алжирські протестувальники називають президентську кампанію «сміттєвою»

П'ять кандидатів у президенти Алжиру розпочали свою кампанію до виборів 12 грудня, проте деякі протестуючі в опозиції заявляють, що голосування не буде справедливим і вони повісили мішки зі сміттям у місцях, призначених для політичних плакатів. Опозиційний рух «Хіракі», що з'явився в цьому році на щотижневих масових протестах, вимагає, щоб укорінена правляча ієрархія вийшла з-під влади і заявляє, що не підтримає ніяких виборів, поки більш високопоставлені чиновники не залишаться в стороні. Проте всі учасники голосування мають тісні зв'язки з істеблішментом, і хоча деякі з них наполягали на реформах, багато, як і раніше, вважають їх частиною вкоріненої, незмінної еліти. «Ми повністю відхиляємо результати виборів. Ми не прийнемо це. Ось чому вони будуть відкинуті як сміття», – сказав Змін, протестувальник, який приховав своє прізвище через загрозу репресій. У кінці лютого протестувальники вийшли на вулиці алжирських міст і селищ, коли стало зрозуміло, що президент-ветеран **А. Бутефліка** буде прагнути нового терміну перебування у владі. Незважаючи на відсутність лідера, демонстрантам вдалося повалити А. Бутефліку після того, як армія виступила проти нього, а вибори, спочатку заплановані на липень, були відкладені

(Reuters. – London. – 17.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-algeria-election-campaign/algerian-protesters-attack-garbage-presidential-campaign-idUKKBN1XR0IK>).

БОЛІВІЯ

Президент Болівії Е. Моралес пішов у відставку

Президент Болівії **Е. Моралес** оголосив свою відставку на тлі масових протестів і тиску з боку силових структур. «Я відмовляюся від посади президента», – заявив соціаліст Е. Моралес. Перед тим він погодився на проведення нових президентських виборів, однак керівники силових структур почали вимагати від нього добровільної відмови від влади. Вони вказували, зокрема, на необхідність «заспокоєння» мас протестувальників та «збереження стабільності» в країні. Раніше

багато поліцейських перейшли на бік мітингарів. Сам Е. Моралес запевнив, що він став жертвою «путчу» проти нього. Свою відставку він пояснив бажанням зупинити насильство. Крім того, Е. Моралес вірить у те, що через його відмову від влади світ побачить те, як олігархи змовилися проти демократії
(*Deutsche Welle. – Bonn. – 11.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SoQM>*).

Аварійна посадка вертольота президента Болівії

Вертоліт з президентом Болівії **Е. Моралесом** здійснив аварійну посадку через механічну несправність. Однак серед прихильників ходять чутки про можливу спробу державного перевороту. За інформацією болівійських ВПС, в інциденті ніхто не постраждав. Однак ця аварія спричинила напругу серед опозиції, яка ставить під сумнів обрання Е. Моралеса на новий термін. Аварія трапилась, коли вертоліт вилетів із села в Андах, де Е. Моралес брав участь у відкритті нової дороги. Відео з подією поширили у соціальних мережах. «Брати, сьогодні після відкриття дороги в Кольквірі у нас трапився інцидент на вертольоті. Подія буде належним чином розслідувана», – написав пізніше Е. Моралес у Twitter. Повітряні сили Болівії розслідують інцидент. Згідно з офіційним повідомленням, вертоліт ЕС-145 «зазнав механічного дефекту хвостового ротора під час зльоту, що спричинило аварійну посадку». Болівія неспокійна відтоді, як Е. Моралес був оголошений переможцем виборів. Це вже його четвертий термін. Однак опоненти президента вважають результати виборів шахрайством, посилаючись на порушення в підрахунку голосів. Основний конкурент Е. Моралеса К. Меса закликав до нових виборів

(*Rzeczpospolita. – Warsaw. – 05.11.2019. – <https://www.rp.pl/Katastrofy/191109796-Problemy-helikoptera-prezydenta-Boliwii-O-wlos-od-katastrofy.html>*).

АР пояснює: чому Е. Моралес стикається з протестами в Болівії?

Болівія переживає свої найбільші протести протягом десятиліть після суперечливих виборів 20 жовтня, на яких президент **Е. Моралес** визнав себе переможцем, уникаючи необхідності голосування в другому турі проти свого

суперника. Заяви про шахрайство з боку опозиції тижнями підживлювали бурхливі протести, які Е. Моралес назвав спробою перевороту. Термін Е. Моралеса на посаді президента повинен був пройти з 2006 до 2011 рр., але він призначив дострокові вибори на 6 грудня 2009 р., виходячи з того, що андська нація поновлюється реформованою Конституцією та легко переміг у тому голосуванні. Тоді Е. Моралес заявив, що вибори 2009 р. вважаються його першими виборами відповідно до Конституції, тобто він може балотуватися на виборах 2014 р., і конституційний суд Болівії підтримав його позицію. Маючи слабку та роздроблену опозицію, він знову переміг на виборах у 2014 р., що, як стверджують його критики, було його другим переобранням. Оскільки Конституція заважала йому домагатися чергових перевиборів у 2019 р., Е. Моралес оголосив референдум 2016 р., на якому запропонував дозволити проведення других повторних виборів. Виборці відхилили цю пропозицію. Але замість того, щоб прийняти результат, партія Е. Моралеса переконала Конституційний суд ухвалити, що його кандидатура є законною, бо «обмеження строку порушує право громадянина балотуватися на посаду»

(The Associated Press. – New York. – 08.11.2019. –

<https://apnews.com/4fcd6a5f055b44299178d6573734eea0>).

Болівія: дві особи загинули в сутичках через спірні вибори

Щонайменше двоє людей загинули в сутичках між прихильниками та супротивниками президента Болівії **Е. Моралеса** через спірні президентські вибори. Насильство посилювалось з моменту, коли Е. Моралес був оголошений переможцем голосування на тлі затримок підрахунку голосів. Опозиція стверджує, що підсумок був сфальсифікований на користь Е. Моралеса. Президент будь-які порушення заперечує. Протести вибухали, коли суперечка посилювалася, травмуючи десятки людей та перекриваючи дороги. Уряд Е. Моралеса звинуватив опозицію на чолі з колишнім президентом **К. Месою**

(The Associated Press. – New York. – 01.11.2019. –

<https://apnews.com/d327ccc1979446639b9e1c3e37b9018b>).

Президент Болівії оголосив нові вибори під тиском протестів

Президент Болівії **Е. Моралес** погодився на проведення повторних президентських виборів та перезавантаження виборчої комісії під тиском масових акцій протесту, що тривають у країні з кінця жовтня. «Болівійці мають отримати можливість на нових виборах демократичним шляхом визначити керівництво країни», – цитує El Deber слова Е. Моралеса, який також звернувся до співвітчизників із закликом «знизити напругу у країні». Президент пообіцяв змінити склад виборчої комісії, критика якої також лунала з боку протестувальників (*Deutsche Welle. – Bonn. – 10.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SnRv>*).

Лідер болівійської опозиції закликав до нових президентських виборів

Лідер опозиції Болівії закликав до проведення нових президентських виборів для вирішення політичної кризи, яка охопила націю після суперечливого голосування 20 жовтня, в якому переміг т **Е. Моралес**. Колишній президент Болівії **К. Меса**, найближчий конкурент Е. Моралеса на виборах, сказав: «Найкращим рішенням цієї кризи є нові вибори». К. Меса, який керував Болівією з 2003 до 2005 р., заявив, що його прихильники залишатимуться на вулицях у мирних акціях протесту, поки не буде досягнуто вирішення проблем кризи (*Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-bolivia-election/bolivian-opposition-leader-calls-for-new-presidential-election-idUKKBN1XE02P>*).

У Болівії протестувальники захопили редакції двох державних ЗМІ

Протестуючі проти переобрання президента Болівії **Е. Моралеса** захопили редакції телеканалу Bolivia TV і радіостанції Red Patria Nueva, повністю припинивши їхню роботу. Про це в Twitter повідомив президент країни Е. Моралес. «Державні ЗМІ BTV і RPN були захоплені організованими групами, які методами погроз і залякування змусили журналістів припинити свою роботу», – написав він. Як зазначив глава держави, опозиція заявляє про те, що вона захищає демократію, однак,

на його думку, протестувальники діють з позиції диктатури. Міністерство зв'язку Болівії засудило подію. «Ми засуджуємо погрози, залякування і психологічні впливи на ґрунті політичної ситуації проти журналістів, які повинні інформувати населення», – ідеться в повідомленні

(*Tut.by. – Мінск. – 10.11.2019. – <https://news.tut.by/world/660583.html>*).

ВЕНЕСУЕЛА

Х. Гуайдо закликав до відновлення протестів у Венесуелі

Тимчасовий президент Венесуели **Х. Гуайдо** закликав своїх прихильників до нової хвилі протестів проти уряду глави країни **Н. Мадуро**. Виступаючи під час мітингу біля посольства Болівії у Каракасі, він заявив, що опозиція має посилити тиск на Н. Мадуро. «Кожен венесуелець зобов'язаний вести бій, виходити на вулиці, щоб вимагати дотримання своїх прав (...) Якщо ми залишимося вдома, ми програємо», – заявив він, додавши, що акції протесту триватимуть. «Сьогодні, завтра, у понеділок – ми будемо на вулицях», – наголосив тимчасовий президент Венесуели, пославшись на приклад Болівії, де після 18-ти днів протестів колишній президент **Е. Моралес** подав у відставку та залишив країну. На антиурядовий мітинг у Каракасі вийшли близько 5 тис. прихильників Х. Гуайдо. Вони тримали прапори країни та транспаранти з написами «Мадуро – геть!» та «Наслідуйте Болівію». Тим часом в іншому районі Каракаса сотні людей зібралися на акцію на підтримку Н. Мадуро та Е. Моралеса. Н. Мадуро заявив, що не терпітиме жодних спроб повторити «державний переворот», який закінчився втечею колишнього президента Болівії до Мексики

(*Deutsche Welle. – Bonn. – 16.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TAJj>*).

Х. Гуайдо знову активізує протести проти Н. Мадуро

Ефект **Е. Моралеса** не заразив країну, як в інших випадках, але послужив поштовхом для відродження протесту на вулицях проти **Н. Мадуро**, забутого завдяки репресіям уряду та власним помилкам опозиції. «Венесуело, давай, вийдемо з цього кошмару», – закликала група протестувальників у Каракасі, поки вони грали на барабанах, ніби своєю мелодією вони збиралися залучити громадян до претесту.

Принаймні тисячі людей знову зібралися на вулицях, щоб говорити про зміни, яких вони найбільше прагнуть

(El Mundo. – Madrid. – 16.11.2019. –

*<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/16/5dd021b0fdddfceaa8b4640.html>).
ГАЇТІ*

Президент Гаїті попередив про гуманітарну кризу і закликав до підтримки

Гаїті потребує міжнародної підтримки для подолання кризи, що розгортається, заявив президент країни **Ж. Моїз** в інтерв'ю через два місяці антиурядових протестів, які погіршили продовольчу безпеку в найбіднішій країні Америки. Ж. Моїз також повідомив Reuters, що він проводить переговори за закритими дверима з групами громадянського суспільства та приватним сектором, а також радикальними та поміркованими членами опозиції, намагаючись вирішити політичну проблему, створивши уряд єдності. Однак президент, який стикається з гнівом через високу інфляцію, невпевненість і звинувачення в корупції, не уточнив, із ким він спілкувався. Провідні опозиційні партії Гаїті місяцями заявляють, що час для діалогу закінчився. Більше третини гаїтян потребує невідкладної допомоги для задоволення їхніх щоденних потреб у харчових продуктах, тобто майже 3,7 млн людей, згідно з висновками Всесвітньої продовольчої програми США

*(Reuters. – London. – 17.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-haiti-politics-exclusive/exclusive-haitis-president-warns-of-humanitarian-crisis-calls-for-support-idUKKBN1XR0RM>).
ГВІНЕЯ*

У Гвінеї ще двоє людей загинули в сутичках між поліцією та протестувальниками

У Гвінеї ще двоє людей загинули, коли протестувальники та поліція вступили в сутичку під час похоронної процесії за загиблими під час попередніх акцій протесту проти зусиль президента **А. Конде** продовжити свої повноваження.

Західноафриканську країну охопили демонстрації, організовані коаліцією політиків та активістів, які виступають проти конституційних змін, які можуть дозволити А. Конде бути переобраним на третій термін. Президент, у якого другий і останній

п'ятирічний термін закінчується в наступному році, відмовився виключати свою кандидатуру з виборчих перегонів і просив уряд розглянути питання про розробку нової Конституції

(Reuters. – London. – 05.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-guinea-politics/in-guinea-two-more-killed-in-clashes-between-police-and-protesters-idUKKBN1XE29U>).

ГРУЗІЯ

Протестувальники в Тбілісі повісили замок на огорожу президентського палацу

Як передає грузинське бюро Report, протестуючі в Тбілісі повісили замок на огорожу президентського палацу. Своїми діями активісти висловили протест проти пасивної ролі глави держави **С. Зурабішвілі** у врегулюванні політичної кризи в Грузії. Зазначається, що спроби повісити замок на ворота привели до бійки між правоохоронцями і протестувальниками. Представники опозиції і громадські активісти запланували 21 листопада провести акцію протесту біля будівлі адміністрації уряду. Тим часом у Тбіліському міському суді вночі ухвалили вирок 12 активістам опозиції, затриманим 18 листопада під час розгону акції протесту біля парламенту Грузії. До адміністративного арешту засудили 10 осіб, у тому числі вісьмох громадських активістів і двох представників опозиційної партії Єдиний національний рух. Ще двоє активістів отримали усне попередження. Суддя переніс розгляд справ ще 25 затриманих. Протести в Грузії розпочалися 14 листопада після того, як парламент відмовився підтримати перехід зі змішаної на пропорційну систему виборів

(Zerkalo. – Баку. – 24.11.2019. – <http://zerkalo.az/protestuyushhie-v-tbilisi-povesili-zamok-na-ogradu-prezidentskogo-dvortsa/>).

ЗІМБАБВЕ

Поліція Зімбабве для профспілкам «зелене світло» для протестів у громадському секторі

Поліція Зімбабве дала дозвіл працівникам громадського сектора піти на марш за кращу оплату, що широко сприймається як перевірка готовності президента **Е. Мнангви** терпіти інакомислення. У повідомленні, яке надійшло від поліції до

профспілок громадського сектора Арех, сказано, що протест може продовжуватися, але поліція припинить марш, якщо він виявиться насильницьким. «Регулюючий орган все ще залишає за собою право припинити акцію, якщо буде виявлена загроза громадському порядку чи загроза насильства. Поліція буде стежити», – написав у листі О. Мугомері, начальник поліції центрального округу Хараре. Е. Мнангава заборонив кілька опозиційних протестів і зіштовхнувся зі звинуваченнями в тому, що він застосовує жорстку тактику колишнього президента **Р. Мугабе**. Крім того, Е. Мнангава каже, що народ Зімбабве повинен бути терплячим, поки його уряд проводить економічні реформи, включаючи поступове скорочення субсидій на пальне та електроенергію і повторне введення національної валюти

(Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-zimbabwe-politics/zimbabwe-police-give-unions-green-light-for-public-sector-protest-idUKKBN1XE11M>).

КОЛУМБІЯ

І. Дуке закликав до «національного діалогу» для припинення протестів

Президент Колумбії намагається заспокоїти насильство за допомогою великої дискусії щодо реформ, водночас як мер Боготи попереджає: «Настають важкі дні». У столиці вперше за 40 років ввели комендантську годину. Хоча національний страйк був запланований лише на день, він продовжився і наступної доби. Кульмінацією стало жорстоке розграбування та протистояння вандалів і поліції, коли постійні заклики до спокою влади та опонентів були марними. Щоб зупинити акції протесту, які не мають ознак зупинки, **І. Дуке** запропонував «національну розмову», що нагадує **Е. Макрона** після тиску «жовтих жилетів». Діалог із соціальними секторами, профспілками, працівниками та політиками по всій країні розпочнеться з метою досягнення консенсусу щодо важливих реформ, яких потребує Колумбія. Починати це буде непросто, оскільки ліві опозиційні партії звинуватили уряд у переміщенні мародерів, щоб створити хаос. «Містер президент: Колумбія знову відхиляє те, що ви продовжуєте керувати на користь кількох людей. І це вимагає від вас впровадження всіх механізмів та простору для діалогу та консультацій, необхідних для здійснення всіх історичних вимог та претензій на реальність», – сказав М. Торо, який виступав у ролі речника

(El Mundo. – Madrid. – 23.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/23/5dd980d1fdddf64988b463b.html>).

Троє загиблих під час протестів проти уряду І. Дуге в Колумбії

Десятки тисяч людей вийшли на вулиці, відмовляючись від «пакета» економічних заходів у Колумбії. Вони представляють два різні світи та різні інтереси. З одного боку, існують соціальні сектори, які хочуть мирно висловити свою незгоду з урядом, як це було зроблено в один із днів, і, з іншого, насильницький крайній лівий сектор, який вирішив створити хаос. Коли всі думали, що мир повернеться до Боготи та решти країни, після нічної сутички між групами чоловіків та ОМОНОм знову з'явилися вандалізм та обмеження на головній вулиці. Групи молодих людей розмістилися в стратегічних місцях на півдні міста, найбільшій місцевості, та заблокували проїзд транспортних засобів. За словами міністра оборони, було захоплено 98 осіб, здійснено 53 рейди, постраждав та отримав поранення легкого характеру 141 представник громадських сил та 122 цивільні особи. Президент Колумбії І. Дуге у своєму зверненні до країни заявив, що «прислухався» до громадян і провів зустріч у раді міністрів, щоб проаналізувати ситуацію та внести конкретні пропозиції

(El Mundo. – Madrid. – 22.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/22/5dd7a1e5fc6c8345288b4692.html>).

ЛІВАН

Ліван крокує за «нову незалежність»

Громадяни Лівану вимагають політичних змін «громадянськими парадами» на 76-ту річницю незалежності Франції. Наразі хвиля громадянського реагування хитає основи конфесійної системи, яку французи залишили у спадок. Обурення об'єднало громадян, незалежно від їхньої ідентичності, для вимоги зміни політичної парадигми та стирання ніш, які розділяють громадянство на 18 релігійних конфесій, які майже ніяк не перехрещуються. «Рівно через століття ліванці оновлюють свою модель: перестрибуючи те, що розділяє їх сектами, до того, що об'єднує їх як громадян», –

кілька днів тому писав Дж. Том, лікар з Бейрута, який емігрував до США. Ліван відзначив 76-ту річницю своєї незалежності від Франції з надією, що протести проти політичного класу стануть відправною точкою « нової незалежності ». Президент країни **М. Аун**, в. о. прем'єр-міністра С. Харірі та очільник парламенту Н. Беррі головували в офіційних актах

(El Mundo. – Madrid. – 22.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/22/5dd81af7fdddf2c898b45b3.html>).

Президент Лівану закликав своїх прихильників підтримати вимоги демонстрантів у Бейруті

Масовий мітинг активістів Вільного патріотичного руху на підтримку президента Лівану **М. Ауна** відбувся біля палацу Баабда на околиці ліванської столиці. Глава держави у зверненні до його учасників, яке транслював телеканал Al Mayadeen, закликав їх досягти угоди з демонстрантами в центрі Бейрута і виступити спільно проти корупції. « Три головні пункти „дорожньої карти”, яку я висунув 31 жовтня щодо боротьби з корупцією, проведення економічних реформ і побудови громадянського суспільства, повністю збігаються з вимогами тих, хто зібрався зараз на площах », – зазначив президент. За словами М. Ауна, корупція глибоко проникла в державні структури, і, щоб її викоринити, будуть потрібні великі зусилля. « Тому я закликаю до об'єднання громадян у загальному наступі проти цього зла », – наголосив президент

(Зеркало. – Баку. – 03.11.2019. – <http://zerkalo.az/prezident-livana-prizval-svoih-storonnikov-podderzhat-trebovaniya-demonstrantov-v-bejrute/>).

Президент Лівану М. Аун закликав протестувальників повернутися додому і попередив про катастрофу

Президент Лівану **М. Аун** закликав протестуючих повернутися додому, заявивши, що їхні вимоги були почуті і попередив про « катастрофу », якщо вони залишаться на вулиці. У телевізійному інтерв'ю М. Аун також закликав ліванців не

поспішати бігти до банків, щоб забрати свої гроші, які, за його словами, повністю перебувають у безпеці

(Reuters. – London. – 12.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-lebanon-protests-aoun-tv/lebanons-aoun-calls-on-protesters-to-go-home-warns-of-catastrophe-idUKKBN1XM2L4>).

Протестувальники блокують дороги в Бейруті та інших районах Лівану

Протестувальники заблокували дороги в Бейруті та інших частинах Лівану, піднявши хвилю демонстрацій проти правлячої еліти, яка занурила країну в політичні потрясіння під час гострої економічної кризи. Загальнонаціональні протести, які були розгорнуті 17 жовтня через пропозицію уряду щодо оподаткування викликів WhatsApp, змусили С. аль-Харірі подати у відставку з посади прем'єр-міністра. Але досі немає ознак прогресу щодо досягнення згоди щодо нового уряду. Президент Лівану **М. Аун** вже повинен був розпочати офіційні консультації з депутатами щодо призначення наступного прем'єр-міністра. Але в адміністрації президента заявили, що спочатку президент буде працювати над вирішенням «ускладнень» і незабаром розпочне консультації

(Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-lebanon-protests/protesters-block-roads-in-beirut-other-areas-of-lebanon-idUKKBN1XE0I7>).

НІКАРАГУА

Насильство над католицькими храмами на тлі репресій проти опонентів

Насильство та облога католицьких храмів у Нікарагуа зросли на тлі репресій уряду **Д. Ортеги** проти опонентів, які голодують у двох церквах, вимагаючи звільнення близько 139 «політичних в'язнів». Після того як поліція тримала облогу навколо церкви Сан-Мігель-де-Масая та собору Манагуа, де групи супротивників постилися в рамках кампанії «Різдво без політичних в'язнів», архієпархія наголосила, що прихильники уряду жорстоко лютували в соборі. Насильницькі групи, пов'язані з урядом, увійшли і взяли під контроль Манагуаський собор. Ці групи також зламали замки дзвіниці та інших місць собору, засуджуючи церкву, яка вважала те, що сталося, «оскверненням» і закликала президента Д. Ортегу поважати католицькі

храми. У соціальних мережах поширюються відео про агресію, в яких група молодих людей б'є священника в обличчя. Репресії почали відбуватися після того, як опозиційна синьо-біла національна партія, яка об'єднує 92 групи, оголосила про новий тиск проти уряду в рамках кампанії «Різдво без політичних в'язнів». «Опозиція планує провести швидкі протести, демонстрації, одночасні голодування та національний страйк, який координуватиметься з приватними компаніями», – сказав на прес-конференції один із лідерів коаліції Ф. Марадяга. Раніше Д. Ортега звинувачував католицьких єпископів у «заговорах щодо державних переворотів» за підтримку протестуючих, які отримали поранення під час антиурядових протестів, що вибухнули у квітні 2018 р., які уряд називав невдалою спробою державного перевороту

(El Mundo. – Madrid. – 19.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/19/5dd3892221efa0eb098b4721.html>).

ЧИЛІ

У Чилі в лікарнях перебуває понад 1600 постраждалих під час протестів

Чилійський національний інститут прав людини оновив дані про постраждалих і затриманих під час протестів у країні: через майже три тижні заворушень у лікарнях перебувають 1659 осіб, більше половини з них – з вогнепальними пораненнями. «Цифри зібрані безпосередньо Національним інститутом прав людини під час спостережень за демонстраціями, поліцейськими дільницями та медичними центрами з 17 жовтня до 4 листопада 2019 року», – ідеться в поясненні до таблиці з даними, опублікованій у Twitter правозахисників. Президент Чилі **С. Пінєра** на тлі безперервних протестів у країні змінив ключових міністрів уряду, у тому числі міністра внутрішніх справ

(Trend. – Баку. – 06.11.2019. – <https://www.trend.az/world/other/3144049.html>).

КОРУПЦІЯ

ЗІМБАБВЕ

Міністру кабміну Зімбабве пред'явлено звинувачення в корупції на суму в 3,7 млн дол.

Антикорупційна комісія Зімбабве затримала і звинуватила міністра кабміну і давнього союзника президента **Е. Мнангагви** у зловживанні службовим становищем, яке, як стверджується, обійшлося уряду в 3,7 млн дол. Дж. Гамбота, який на той час був міністром транспорту, був заарештований за підозрою в тому, що урядова авіакомпанія, створена у 2017 р., використовувала власність, що належить його родичу, як її штаб-квартиру. Дж. Гамбо також звинувачується у зловживанні службовим становищем, змушуючи перепризначити главу державної компанії після того, як чиновник був визнаний винним у корупції і звільнений судом. Антикорупційна комісія заявляє, що уряд поніс загальних збитків на суму 3,7 млн дол. Комісія, яку Е. Мнангагва призначив у липні, вважає, що вони прагнуть залучити до відповідальності корумпованих чиновників. Зокрема, вже було пред'явлено звинувачення в корупційному неправомірному використанні 95 млн дол. з державного пенсійного фонду міністру туризму П. Мупфумірі
(Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-zimbabwe-corruption/zimbabwe-minister-charged-with-corruption-costing-3-7-million-idUKKBN1XE1JS>).

ПІВДЕННА КОРЕЯ

Найбільший головний біль президента Південної Кореї – новообраний прокурор

Президент Південної Кореї **Ч. І. Мун**, вступивши на посаду з обіцянкою очистити уряд після того, як його попередниця була відсторонена від влади, хотів знайти прокурора, який, не вагаючись, розпочне боротьбу з корупціонерами. Проблема в тому, що Ч. І. Мун, можливо, отримав те, що він бажав в особі С.-Ю. Юн. Майже відразу ж після призначення головним прокурором країни, С.-Ю. Юн почав серію розслідувань, які вразили адміністрацію Ч. І. Муна. Скандал змусив одного міністра юстиції піти у відставку й обвалив рейтинг схвалення уряду до рекордно низького рівня. Розслідування є тільки останніми в низці гучних справ, порушених С.-Ю. Юном за останні роки, включаючи розслідування проти двох колишніх президентів, головного судді та глав Samsung Electronics Co. і Hyundai Motor Co. Після того як президент **К. Х. Пак** розжалував С.-Ю. Юна, він приєднався до спеціальної прокуратури, чії висновки заклали основу для її імпічменту і відставки

(Bloomberg. – Washington. – 12.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-11-11/south-korea-president-s-biggest-headache-is-prosecutor-he-picked>).

УКРАЇНА

В. Зеленський нагадав НАБУ про «не зв'язані руки»

Президент України **В. Зеленський** на зустрічі зі співробітниками Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), заявив, що в українському суспільстві є запит на те, щоб корупціонери отримали заслужені покарання. «Сьогодні є запит суспільства на перемогу справедливості, на те, щоб усі корупціонери були за ґратами. А це вже лише ваш професіоналізм і ваші повноваження. (...) Ми на вас впливати не будемо і не хочемо, але ми дуже хочемо – як суспільство і я, як Президент, щоб ви знали, що руки у вас не зв'язані. Ми дійсно хочемо, щоб топ-корупціонери відповіли перед законом і заслужені вирокі отримали», – сказав глава держави. Він також укотре запевнив, що представники влади не чинитимуть тиску на детективів. «Ми на вас не тиснемо, але якщо хтось на вас тисне, ви нам кажіть – на них ми будемо тиснути», – додав Президент України

(Deutsche Welle. – Bonn. – 28.10.2019. – <https://p.dw.com/p/3S497>).

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА

ФРАНЦІЯ

Е. Макрон грає з вогнем по квотах щодо імміграції

Автор публікації вважає, що «велика розмова президента Франції про обмеження міграції є менш амбітною, ніж здається. «**Е. Макрон** хоче взяти під контроль імміграцію у Францію», – пише видання. «На перший погляд, заяви його уряду – і його прагнення до системи чисельних „квот“, подібних до Канади чи Австралії – звучать дуже схоже на популістські гасла, на яких виграв Н. Фараж на референдумі щодо Brexit», – значиться в статті. Таким чином, ідеться про міграцію з-за меж Європейського Союзу тоді, як Н. Фараж та його товариші по Brexit були розлючені з приводу відсутності контролю у Великобританії над кількістю мігрантів із Східної Європи. При цьому Е. Макрон, без сумніву, наголосив, що він «просто хоче, щоб рівень імміграції відповідав потребам французької економіки»

(Bloomberg. – Washington. – 08.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-11-08/emmanuel-macron-is-playing-with-fire-on-french-immigration-quotas>).

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

АФГАНІСТАН

Кабул та таліби обмінюються полоненими, щоб почати діалог

Уряд Афганістану вжив один з найпопулярніших заходів для сприяння безпрецедентному зближенню з талібами. Його президент **А. Гані** оголосив про звільнення трьох відомих екстремістських лідерів, які будуть обмінюватися на двох професорів західного університету, що перебувають у руках цієї організації. У своєму виступі перед ЗМІ сам А. Гані зазначив, що переговори щодо обміну полоненими проводилися «з метою сприяння особистому спілкуванню з талібами», щоб забезпечити «мир і стабільність». Це було «важким, але важливим рішенням», – сказав в. о. лідера, оскільки переможець виборів минулого вересня досі невідомий. «Під час консультацій з нашими міжнародними партнерами, особливо зі США, ми прийняли механізм і стратегію для звільнення цих трьох чоловіків, що не повинно підсилити ворога чи їхні атаки», – сказав він, прагнучи пом'якшити реакцію своїх суперників, які критично ставляться до такого типу заходів, що, на їхню думку, активізує повстанців. Викладачі, звільнені талібами, – американець К. Кінг і австралієць Т. Тижкс. Обидва були викрадені у 2016 р. неподалік від кампусу Американського університету в Афганістані, де вони викладали. А. Гані зазначив, що стан здоров'я заручників «критичний»

(El Mundo. – Madrid. – 12.11.2019. – <https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/12/5dca8ff4dddff5eab8b4586.html>).

ЧИЛІ

Президент Чилі визнав, що збирався вивести армію на вулицю

У своєму першому виступі після підписання угоди між офіційним сектором та опозицією про винесення на референдум можливої реформи Конституції, успадкованої від диктатури **А. Піночета, С. Піньєра** заявив, що нинішня криза позначила справжній катарсис для держави Латинської Америки. Президент Чилі

С. Пінєра виступив перед нацією в телевізійній промові, у якій визнав, що він вивчав можливість вдатися до «силового шляху», щоб зупинити хвилю насильства, яка хитає країну, але вирішив за краще надати можливість для «діалогу». Слова президента підтверджують те, що кілька представників уряду країни Латинської Америки вже заявляли – у т. ч. міністр внутрішніх справ Г. Блумель – який казав, що С. Пінєра серйозно зважував ідею вивести армію на вулицю та знову оголосити надзвичайний стан. «Чилі змінився, змінилися чилійці, змінився уряд. Ми всі змінилися», – сказав президент, визнаючи, що вимоги протестувальників є «справедливими і законними вимогами»

(El Mundo. – Madrid. – 17.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/18/5dd1f864fdddf3d388b459a.html>).

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

КОНГО

Президент Конго каже, що цього року спалах еболи повинен призупинитися

Спалах еболи на сході Демократичної Республіки Конго повинен бути ліквідований до кінця 2019 р., заявив президент Конго **Ф. Чісекеді**. Епідемія в Конго була оголошена в серпні 2018 р. і на сьогодні загинуло майже 2 200 людей, що зробило її другою найгіршою епідемією, зафіксованою після спалаху вірусу в західноафриканських країнах у 2013–2016 рр., у результаті чого загинуло понад 11 300 людей. За даними уряду, кількість нових випадків захворювання значно зменшилася. «В Ітурі (провінція) все ще є кілька поодиноких випадків, але ми вважаємо, що до кінця року ми можемо повністю зупинити це», – заявив Ф. Чісекеді на прес-конференції в Берліні разом з канцлером Німеччини А. Меркель. Нові вакцини та методи лікування допомогли стримувати спалах, але недовіра громадськості та збройний конфлікт у східному Конго заважали реагувати в потрібний момент

(Reuters. – London. – 15.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/us-health-ebola-congo/congo-president-says-ebola-outbreak-should-be-over-this-year-idUKKBN1XP1RM>).

ФІЛІПІНИ

Президент Філіппін заборонив електронні сигарети, наказав арештовувати вейперів

Президент Філіппін **Р. Дутерте** розпорядився заарештувати людей, які вживають наркотики, а також заборонити використання та імпорту електронних сигарет на Філіппінах. Р. Дутерте заявив, що він видасть виконавче розпорядження найближчими днями. Він сказав, що вейпінг небезпечний, оскільки містить нікотин та «інші хімічні речовини, про які ми не знаємо»

(Xinhua. – Beijing. – 20.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/20/c_138568912.htm).

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА

БРАЗИЛІЯ

Президент Бразилії Ж. Болсонару заснував антикомуністичну партію

Президент Бразилії Ж. Болсонару заснував власну партію. Політична сила отримала назву «Альянс за Бразилію». За словами президента Бразилії, партія працюватиме «проти комунізму, глобалізму та будь-якої ідеології, яка суперечить природному порядку». У програмі нової партії зазначено, що вона «визнає місце Бога у житті, історії та душі бразильського народу» та підтримує право на володіння вогнепальною зброєю. Ж. Болсонару збирається керувати своєю партією разом з одним із своїх синів Флавіо, який є сенатором у парламенті країни. За день до оголошення про створення «Альянсу за Бразилію» Ж. Болсонару покинув Соціально-ліберальну партію через скандал навколо фінансування виборчих кампаній. Для того, щоб узяти участь у наступних виборах, новій партії необхідно зібрати 500 тис. підписів у щонайменше дев'яти з 26 штатів. Після цього Вищий виборчий трибунал країни повинен перевірити та підтвердити ці списки

(Deutsche Welle. – Bonn. – 22.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TVcN>).

Президент Бразилії Ж. Болсонару створив нову політичну партію

Президент Бразилії **Ж. Болсонару** створив нову політичну партію через день

після виходу із Соціально-ліберальної партії (СЛП). Його «Альянс за Бразилію» зібрався в готелі в столиці Бразилії, куди прийшли сотні людей. «Партія боротиметься з корупцією та просуває християнські цінності», – сказав Ж. Болсонару. Тепер новій політичній силі потрібно зібрати близько 500 тис. підписів протягом наступних шести місяців, щоб мати можливість зареєструватися на муніципальні вибори наступного року. Організатори сподіваються залучитися підтримкою євангелічного християнського населення країни, багато з яких проголосували за Ж. Болсонару минулого року через його позицію щодо абортів, гомосексуалізму та вживання марихуани. «У нас є можливість об'єднати всіх бразильців добросовісно заради майбутнього нашої вітчизни», – сказав президент
(*BBC. – London. – 21.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-50507996>*).

США

Д. Трамп атакує демократів за імпічмент на мітингу в Луїзіані: «Ми не зробили нічого поганого, а вони взагалі нічого не роблять»

Вводячи нову політичну лінію нападів на Демократичну партію на тлі розслідування імпічменту, президент **Д. Трамп** заявив на дружньому мітингу в Луїзіані: «Ми не зробили нічого поганого, а вони взагалі нічого не роблять». Трохи раніше спікер палати Н. Пелосі звинуватила президента в «хабарництві» за те, що він нібито «погрожував затримкою військової допомоги» в обмін на «розслідування свого політичного суперника», сигналізуючи про те, що демократи готуються все-таки до імпічменту, навіть на фоні реклами адміністрацією Д. Трампа своїх успіхів щодо безробіття та енергетичної незалежності. Washington Post повідомляв, що демократи відмовляються від словосполучення quid pro quo («щось для чогось») на користь терміну «хабарництво» після внутрішнього розслідування, яке показало, що слово «хабарництво» резонувало більше у відповідних штатах

(*Fox News. – New York. – 15.11.2019. – <https://www.foxnews.com/politics/trump-louisiana-rally-eddie-rispon-jon-bel-edwards>*).

УКРАЇНА

В. Зеленський прокоментував перехід Ю. Тимошенко в опозицію

Президент України **В. Зеленський** прокоментував заяву лідерки ВО «Батьківщина» Ю. Тимошенко про перехід в опозицію. За його словами, вона це зробила, бо «їй не дають „солоденьке”». «Є дуже давня українська традиція. Раз на п'ять років Ю. Тимошенко йде в опозицію до чинного Президента, імітуючи турботу про народ», – написав В. Зеленський на своїй сторінці у Facebook. Він прокоментував слова лідерки «Батьківщини» про те, що вона пропонувала нових людей на різні посади. «Так, Юлія Володимирівна справді пропонувала. Вона принесла список своїх людей для призначення на „солодкі” місця. А натомість обіцяла протягом року голосувати за всі закони разом зі „Слугою народу” у Верховній Раді. Звісно, ми відмовили», – зазначив Президент України. Водночас В. Зеленський заявив про «гарний вигляд опозиції». «Але подивіться, який гарний вигляд має зараз „опозиція”. Така фігура! А знаєте, чому? Тому що зараз їй просто не дають „солоденького”», – сказав В. Зеленський. Дещо згодом цього ж дня Ю. Тимошенко відповіла на заяву В. Зеленського. Вона заявила, що хотіла б говорити з Президентом «про долю країни», але він обрав інший шлях. «Тоді нагадаю вам, що є ще одна давня українська традиція. Раз на п'ять років деяким українським Президентам здається, що вони взяли джек-пот! А далі все за сценарієм... Ну ви в курсі...», – написала вона на своїй сторінці у Facebook. Ю. Тимошенко додала: «Чекаємо вас на корпоративах... Можна зі своїм піаніно»

(Deutsche Welle. – Bonn. – 19.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TIIx>).

Тринадцять справ П. Порошенка. Що ми про них знаємо?

ДБР направило до Генеральної Прокуратури проект подання про зняття з п'ятого Президента України депутатської недоторканності у зв'язку з розслідуванням однієї з цих справ. Офіційно **П. Порошенко** не є підозрюваним або обвинуваченим за жодною справою. Однак його неодноразово викликали на допити в ДБР. Як повідомляє бюро, колишній Президент з'явився на допит тричі, а ще 20 викликів до слідчих він проігнорував. Заявником за абсолютною більшістю цих справ виступає колишній заступник глави адміністрації президента часів В. Януковича А. Портнов,

який у своєму телеграм-каналі регулярно інформує передплатників про чергові дати допитів П. Порошенка і всіляко «тролить» колишнього Президента. Адвокати экс-президента заявляють, що справи проти экс-президента є політичним переслідуванням і незаконним втручанням в його діяльність як державного діяча (*Tut.by. – Мінск. – 23.11.2019. – <https://news.tut.by/world/662434.html>*).

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ЄГИПЕТ

В Єгипті заарештували журналіста і напали на газету, в якій повідомлялося про ганьбу сина президента країни А.Ф. Ас-Сісі

Свобода преси давно стала міражем на вулицях Єгипту. Попри всі фокуси вільної журналістики, єгипетський режим посилив тиск на незалежну цифрову газету MadaMasr, яка пережила два з половиною роки блокади. Сили безпеки заарештували одного з її редакторів під час хвилі репресій, яка з вересня направила до в'язниці понад 4000 дисидентів. Ш. Залат був заарештований під час нальоту цивільної поліції в його будинку в Каїрі. Ш. Залат є редактором MadaMasr з 2014 р. «Він є жертвою насильницького викрадення. Ми не знаємо його місцезнаходження», – розповідає Л. Атталах, директор видання. Дев'ятий напад на видання – іншого його редактора, американського громадянства, який був депортований – відбувся через кілька днів після того, як вони опублікували інформацію про переведення М. Ас-Сісі, сина президента **А. Ф. Ас-Сісі**, з посади в Генеральній розвідувальній службі до єгипетського посольства в Москві як військового аташе. Джерела, з якими консультувалась газета, виправдовували цей перехід, замовчувавши рештою місцевих ЗМІ, поганою роботою юнака на посаді. «Арешт Залата не є новим. Єгипетський уряд заарештовує незалежних журналістів», – розповідає М. Лотфі, директор Єгипетської комісії з прав і свобод однієї з організацій, які зафіксували серйозні порушення. «Новизна тут полягає в тому, що Ш. Залат був заарештований на наступний день після опублікування звіту про переведення сина президента», – вважає М. Лофті (*El Mundo. – Madrid. – 24.11.2019. – <https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/24/5dda9cc521efa0394b8b469e.html>*).

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТІВ

ЄВРОПА

КІПР

Кіпрський президент шкодує про заяви Туреччини про неучасть у мирних переговорах

Кіпрський президент **Н. Анастасіадес** висловив жаль з приводу заяв Туреччини, що вона не братиме участі в жодних мирних переговорах щодо Кіпру за нинішніх умов. Н. Анастасіадес заявив у офіційній заяві, яку опублікувало його відомство, що турецькі заяви сигналізують про те, що Туреччина не повернеться до столу переговорів, якщо грецька сторона не прийме її умови. Генеральний секретар ООН А. Гутеррес запросив Н. Анастасіадеса та лідера кіпрських турецьких сил М. Акінчі зустрітися з ним у Берліні, намагаючись узгодити умови продовження переговорів про возз'єднання, які перебувають у глухому куті з липня 2017 р. Міністр закордонних справ Туреччини М. Чавусоглу заявив у Національній асамблеї, що «перш ніж почати новий процес, слід розкрити всю розпливчастість щодо політичної рівності між двома сторонами». Туреччина хоче, щоб кіпрі-греки перед будь-якими переговорами заявили, що вони приймають політичну рівність, що, на думку турецької сторони, означає, що кіпрські турки повинні дати згоду на те, щоб будь-яке рішення держави було дійсним. «Я хочу чітко зазначити, що в умовах загроз та умов, встановлених Туреччиною, не тільки неможливо створити необхідний клімат, але й зусилля, які проводяться Генеральним секретарем (ООН), також будуть зіпсовані», – сказав Н. Анастасіадес. Але він підтвердив, що кіпрська сторона Греції має політичну волю до творчого діалогу, щоб домовитись про функціональне та життєздатне рішення кіпрської проблеми без поручителів та присутності іноземних військ. «Нашою метою було і досі є створення повністю незалежної і суверенної держави, яка б повністю захищала права людини кіпрського народу, кіпріотів Греції та кіпріотів Туреччини на основі принципів і цінностей ЄС (Європейського Союзу)», – сказав він

(*Xinhua*. – 19.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/19/c_138564951.htm).

РОСІЯ

А. Меркель і В. Путін обговорили питання транзиту газу через Україну

Канцлер Німеччини А. Меркель та президент Росії **В. Путін** провели телефонну розмову. Основними темами обговорення лідерів ФРН і РФ стали транзит газу через Україну перед черговим раундом консультацій між Україною, Росією і ЄС, а також ситуація на північному сході Сирії. Водночас у прес-службі Кремля додали, що перед новим раундом переговорів «відбувся обмін думками щодо продовження транзиту російського газу через територію України у Європу після завершення в кінці 2019 р. строку дії відповідного контракту». Відповідні переговори мають відбутися у Брюсселі. У них під головуванням віце-президента Єврокомісії з енергетичного союзу М. Шефчовича візьмуть участь міністри енергетики України О. Оржель та Росії О. Новак, а також керівник «Нафтогазу» А. Коболев і голова правління «Газпрому» О. Міллер. Темою переговорів має стати узгодження довгострокового контракту на транзит російського газу Україною після 2019 р.

(Deutsche Welle. – Bonn. – 28.10.2019. – <https://p.dw.com/p/3S4ve>).

СЕРБІЯ

Президент Сербії звинуватив Росію в шпигунстві

Сербські спецслужби розкрили широкомасштабну розвідувальну операцію за участю російських шпигунів та членів сербських військових, заявив президент **А. Вучич**. Зауваження А. Вучича з'явилося після засідання Ради національної безпеки, яку він скликав після того, як відеозапис, на якому російський розвідник дає гроші сербському чоловікові в Белграді, був оприлюднений на YouTube. На відео, яке було зроблене сербськими агентами, було показано людину, підпорядковану полковнику Г. Клебану, колишньому помічнику військового аташе посольства Росії в Белграді, який зустрівся з офіцером сербської армії у відставці. А. Вучич заявив, що зустріч відбулася в грудні минулого року. Хто зробив відео, він не сказав. Інцидент може погіршити відносини між Сербією та Росією, які є старими союзниками. Дві слов'янські та православні християнські країни мають міцні політичні, військові, культурні та економічні зв'язки. Москва підтримує Белград у відмові визнати незалежність Косова, колишньої сербської провінції. А. Вучич заявив, що сербські

агенти також мають докази щодо інших російських шпигунів. «Було встановлено 10 контактів з трьома джерелами», – сказав він

(Reuters. – London. – 21.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-serbia-russia-intelligence-kremlin/serbias-president-accuses-russia-of-spying-idUKKBN1XVISZ>).

США

Перевірка фактів: портрет Д. Трампа

Останньою причиною, за якою президент США Д. Трамп звільнив М. Йованович з посади посла в Україні: вона була «людиною **Обами**», яка відмовилась повісити портрет Д. Трампа в посольстві США. Це невірно за обома пунктами. По-перше, офіційний портрет Д. Трампа для показу в федеральних установах не був надрукований Білим домом до жовтня 2017 р. Портрети для посольств США прийшли через кілька місяців після цього. Білому дому знадобилося майже 15 місяців, щоб офіційні фотографії були відправлені до посольств. На цей час посольствам заборонили друкувати інші фотографії. Д. Трамп стверджує, що демократи не віддали сервер ФБР і подарували його компанії CrowdStrike, яка належить дуже заможному українцю. Другий факт свідчить, що CrowdStrike не є українською компанією – вона базується в Саннівейлі, штат Каліфорнія. Власник її не українець, а американець, який емігрував до США ще дитиною – з Росії, а не з України. Фірма з питань кібербезпеки визначила, що відповідальність за зламування демократичних листів 2016 р., які згодом були розкриті WikiLeaks, несе Росія. ФБР не отримувало фізичних серверів від Демократичного національного комітету після того, як його електронні листи були зламані. Натомість ФБР покладається на детальну криміналістику, надану CrowdStrike. ФБР підтвердило ці висновки. Скориставшись цим свідченням, команда спеціального захисника Р. Мюллера звинуватила в хакерстві 12 російських військових розвідників. Жоден зі свідків, які свідчили на слуханнях – включаючи тих, від яких хотіли почути свідчення республіканці, – не довіряв теорії Д. Трампа про те, що Україна втручалась у вибори в США та намагалася зробити так, щоб на лиходія була схожа Росія

(The Associated Press. – New York. – 25.11.2019. – <https://apnews.com/dfb83eff04f14207892ef177a09d50c8>).

Перегляд деталей зусиль обґрунтування рішення по Україні

Білий дім провів конфіденційний аналіз документів, які виявили значні зусилля, спрямовані на те, щоб знайти обґрунтоване виправдання рішенню президента **Д. Трампа** про припинення військової допомоги Україні, повідомила газета *Washington Post*. Газета, з посиланням на трьох осіб, знайомих із записами, наголошує, що дослідження проводилося офісом адвоката Білого дому. Серед сотень знайдених документів були обміни електронними листами між в. о. начальника штабу М. Малвані та бюджетними чиновниками Білого дому, які намагалися дати пояснення утриманню майже 400 млн дол. у вигляді допомоги на забезпечення безпеки України. На початку серпня електронною поштою М. Малвані попросив Р. Воута, в. о. директора Адміністративно-бюджетного управління (АБУ) Білого дому, представити оновлену інформацію про юридичне обґрунтування призупинення допомоги Україні і про те, на який термін вона може бути відкладена. Електронні листи показують, що Р. Воут і співробітники АБУ стверджували, що затримка допомоги була законною, водночас як представники Ради національної безпеки і Державного департаменту протестували. Допомога була в кінцевому підсумку поновлена 11 вересня 2019 р.

*(The Associated Press. – New York. – 25.11.2019. –
<https://apnews.com/7dc2c206545f4341ba22afdc54e643ca>).*

УКРАЇНА

В. Зеленський назвав Україну «найбільш привабливим стартапом на планеті Земля»

На думку Президента України **В. Зеленського**, «Україна – один з найпривабливіших стартапів на Землі, але через імітацію реформ і тіньових схем вона стала економічним невдахою». Про це В. Зеленський заявив на відкритті Міжнародного економічного форуму. В. Зеленський зазначив, що нинішня українська влада не згодна з таким титулом. «Ми прекрасно розуміємо, що нам потрібно. Це рівні правила для всіх, очищення судової системи, подолання корупції, діджиталізація процесів, реформа освіти відповідно до викликів XXI ст., які істотно важливі для економіки, закони, навіть якщо вони непопулярні», – заявив В. Зеленський. «Україна

– це алмаз, що вимагає огранки з внутрішніх реформ і зовнішніх інвестицій, щоб стати справжнім діамантом не тільки в серці Європи, а в усьому світі», – зазначив Президент, пообіцявши захистити кожен інвестицію в Україні. Крім іншого, звертаючись до гостей форуму, В. Зеленський повідомив, що українці створили перший вертоліт, ракетний двигун, прототипи рентгена, а також брали участь у створенні сервісу PayPal і месенджера WhatsApp

(Tut.by. – Мінск. – 09.11.2019. – <https://news.tut.by/world/660554.html>).

В. Пранцкетіс зустрінеться з Президентом України В. Зеленським

Спікер сейму Литви В. Пранцкетіс під час візиту в Україну зустрінеться з Президентом України **В. Зеленським**, головою Верховної Ради Д. Разумковим, Прем'єром О. Гончаруком. «Ми підтримуємо Україну. Ми бачимо рішучість нової влади у здійсненні системних реформ, важливо, щоб забезпечувалася їхня стабільність і незворотність, особливо в таких сферах, як боротьба з корупцією і верховенство права», – зазначає В. Пранцкетіс. Як повідомив відділ сейму зі зв'язків із громадськістю, візит відбувається на запрошення голови Верховної Ради Д. Разумкова. Разом зі спікером до Києва приїхали голова Комітету у закордонних справах сейму, «соціал-трудолик» Ю. Бернатоніс, глава делегації Литви в Парламентській асамблеї Литви і України, «аграрій» Й. Ярутіс, і член Комітетів із закордонних і європейських справ, консерватор Е. Зінгяріс

(Kurier.lt. – Вільнюс. – 18.11.2019. – <https://www.kurier.lt/v-prancketis-vstretitsya-s-prezidentom-ukrainy-v-zelenskim/>).

А. Меркель і В. Путін обговорили телефоном саміт «нормандської четвірки»

Канцлер Німеччини А. Меркель і президент Росії **В. Путін** провели телефонну розмову, під час якої обговорили підготовку до проведення саміту у «нормандському форматі» щодо Східної України. Про це повідомила заступниця речника німецького уряду У. Деммер. Згідно з повідомленням, оприлюдненим на офіційному сайті

канцлера, саме саміт «нормандської четвірки» був ключовою темою розмови. Однак сторони також обговорили питання газового транзиту через Україну, а також ситуацію у Лівії та Сирії. Водночас прес-служба Кремля зазначила у своєму повідомленні, що В. Путін і А. Меркель підтвердили налаштованість на подальшу координацію зусиль у «нормандській четвірці», зокрема щодо підготовки можливого саміту в цьому форматі. «Проведено ґрунтовне обговорення питань урегулювання ситуації в Україні, зокрема з урахуванням підписаної в Контактній групі представниками Києва, Донецька і Луганська „формули Штайнмаєра“, а також розведення збройних сил і засобів на «пілотних» ділянках поблизу населених пунктів Станиця Луганська і Золоте і початку цього процесу в селі Петрівське», – ідеться в повідомленні. При цьому в прес-службі Кремля стверджують, що під час розмови була «підкреслена необхідність закріплення особливого статусу Донбасу в законодавстві України»

(Deutsche Welle. – Bonn. – 11.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Sr0W>).

Україна вимагатиме від РФ повернути те, що зникло з повернутих Росією суден

Президент України **В. Зеленський** зазначив, що українська сторона проаналізує стан трьох повернутих Росією суден Військово-морських сил України і обов'язково звернеться до Москви, щоб вона повернула те, чого на них не вистачає. «Я дуже радий, що наші військові катери на місці. Як ми й обіцяли, ми повернули наших моряків і повернули наші катери», – заявив Президент. В. Зеленський зазначив, що побачив стан суден і анонсував розслідування, щоб побачити всі деталі. Крім того, В. Зеленський вказав, що Україна паралельно ремонтуватиме повернуті судна. «Ми говорили з І. Воронченком, через три місяці все буде на ходу», – сказав В. Зеленський *(Deutsche Welle. – Bonn. – 21.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TQaq>).*

ФРАНЦІЯ

Е. Макрон у розмові з В. Путіним привітав повернення українських суден

Президент Франції **Е. Макрон** у телефонній розмові зі своїм російським

колегою **В. Путіним** привітав повідомлення про повернення Україні трьох затриманих російською стороною суден, ідеться в повідомленні Єлисейського палацу. «Цей жест очікували. Він сприяє посиленню довіри в діалозі між Росією і Україною», – ідеться в повідомленні. Як повідомило раніше цього дня командування Військово-морських сил Збройних сил України, українські катери «Нікополь», «Бердянськ» і буксир «Яни Капу», які торік були затримані російською стороною із застосуванням зброї в районі Керченської протоки, прямують додому. Головною темою розмови Е. Макрона та В. Путіна був запланований саміт «нормандської четвірки». «З обох сторін підкреслено, що проведення такої зустрічі має реально сприяти якнайшвидшій та повній реалізації мінських угод», – повідомили у Кремлі. В. Путін у розмові вкотре наголосив на необхідності набуття чинності законом про особливий статус Донбасу (*Deutsche Welle. – Bonn. – 18.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TG23>*).

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

ТУРЕЧЧИНА

Р. Т. Ердоган погрожує відправкою до ЄС більшої кількості бойовиків ІД

Президент Туреччини **Р. Т. Ердоган** пригрозив Європейському Союзу тим, що Анкара може вислати до Європи значно більше бойовиків терористичного угруповання «Ісламська держава». Про це Р. Т. Ердоган заявив в Анкарі перед своїм відльотом до США. «Ви можете поставитися до цього легковажно, але ці двері можуть відчинитися», – заявив президент Туреччини. «Тоді побачите, чи можна з цим упоратися», – застеріг Р. Т. Ердоган. Він також нагадав, що Анкара вже розпочала висилку до Європи утримуваних ісламістів із громадянством країн-членів ЄС. На думку турецького лідера, ЄС слід змінити своє ставлення до Туреччини, адже як на території самої Туреччини, так і в підконтрольних їй районах Сирії утримуються під вартою багато бойовиків ІД. Крім того, він укотре пригрозив, що Анкара може знову відкрити шлях до Європи багатьом біженцям та мігрантам, що перебувають на її території

(*Deutsche Welle. – Bonn. – 12.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3Srr0>*).

ФРАНЦІЯ

Болгарія та Україна висловили офіційний протест проти міграційних зауважень Е. Макрона

Болгарія та Україна виступили з дипломатичними протестами через зауваження **Е. Макрона** щодо мігрантів, які приїжджають до Франції з цих країн. В інтерв'ю, опублікованому в консервативному тижневику Valeurs Actuelles, президент Франції сказав: «Я вважаю за краще, щоб люди легально приїжджали з Гвінеї чи Кот-д'Івуару і займались роботою, ніж болгарські чи українські підпільні банди». «Я віддаю перевагу легальній міграції, зареєстрованій за квотою протягом декілька років, а не нелегальному найму на роботу», – сказав він. Софія викликала посла Франції до міністерства закордонних справ. Міністр закордонних справ Болгарії К. Захар'єва наказала послу країни в Парижі А. Чолакову винести ноту протесту французькому уряду. Міністерство закордонних справ України також викликало посла Франції в Києві, щоб пояснити коментарі Е. Макрона. Після засідання прес-секретар Міністерства закордонних справ України заявила, що коментарі Е. Макрона вирвані з контексту. «Сторони підтвердили, що між Києвом та Парижем існує повне взаєморозуміння та співпраця в реалізації угод про рух громадян обох країн», – заявила речник

(POLITICO. – Brussels. – 04.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/bulgaria-and-ukraine-issue-formal-protest-over-macrons-migration-remarks/>).

Е. Макрон зображує президента Європи

Е. Макрон стояв перед європейським прапором у Великій народній залі Пекіна. Поруч із ним стояв його китайський колега Сі Цзіньпін із прапором своєї країни. «Це було незвично, – вважає автор публікації, – враховуючи, що Е. Макрон не має офіційного мандата ЄС, але, схоже, це свідчить про те, що, принаймні, для Китаю французький президент розглядається як лідер Європи». Обидва лідери споглядали, як міністр торгівлі Китаю Ч. Шань та комісар Європи з питань торгівлі Ф. Хоган підписали угоду між ЄС та Китаєм щодо географічних ознак, що забезпечує захист інтелектуальної власності для експорту європейських товарів у Китай. Протягом свого візиту до Китаю Е. Макрон окреслював цілі для ЄС та Європейської комісії,

критикував її минулі результати та підкреслював ще недосягнутий потенціал ЄС як глобальної державу так, ніби він виступав як єдиний її представник. «Його рішення так часто та публічно обговорювати справи ЄС під час закордонної поїздки за межі блоку було вражаючим», – вважає автор. «Я обговорював з президентом Сі Цзіньпіном своє бажання створити більш міцний європейський суверенітет, і я вважаю, що інтересом наших великих партнерів є об'єднана і сильна Європа як співрозмовник перед великими сучасними проблемами», – сказав Е. Макрон у спільній заяві для преси в Пекіні

(POLITICO. – Brussels. – 10.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-europe-president-china-trade/>).

Болгарія відреагувала на слова Е. Макрона про «нелегальні болгарські банди»

МЗС Болгарії внесе ноту протесту до Міністерства закордонних справ Франції через висловлювання президента **Е. Макрона** про «нелегальні болгарські банди», повідомляє «Європейська правда». МЗС Болгарії також викликало посла Франції в Софії Ф. Робін для пояснень заяви французького лідера. Днями Е. Макрон дав інтерв'ю журналу Valeurs Actuelles, чим викликав критику у свою адресу. В інтерв'ю він, зокрема, сказав, що всіма силами хоче боротися проти угруповань і нелегальної імміграції у Франції, згадавши при цьому болгар і українців

(Point. – Кишинев. – 02.11.2019. – <https://point.md/ru/novosti/v-mire/bolgariia-otreagirovala-na-slova-makrona-o--34-nelegalnykh-bolgarskikh-bandakh-34>).

Труднощі перекладу: слова Е. Макрона викликали невдоволення в Україні

Міністерство закордонних справ України викликало главу французької дипмісії у країні Е. де Понсена для пояснень у зв'язку з висловлюваннями президента Франції **Е. Макрона**. Про це йдеться в коментарі прес-секретаря МЗС України К. Зеленко. «У зв'язку з появою повідомлень у ЗМІ про слова, які приписуються президенту Франції

Е. Макрону, у МЗС був запрошений посол Франції в Україні для надання роз'яснень. Посол зазначив, що «претензій до громадян України, які подорожують по Франції, у французької сторони немає». Слова Е. Макрона, які стосувалися проблематики міграції та законного працевлаштування, були «висмикнуті з контексту», підкреслюється в коментарі МЗС України

(Haqqin. – Баку. – 02.11.2019. – <https://haqqin.az/news/162007>).

НАТО

ЛИТВА

Президенти Литви і Польщі закликали не розколювати НАТО

Президенти Литви і Польщі **Г. Науседа** і **А. Дуда** заявили, що сподіваються на життєздатність НАТО і закликали не розколювати Альянс. Про це вони заявили на тлі дискусій про реформування НАТО після заяви президента Франції **Е. Макрона** про те, що у НАТО трапилася «смерть мозку». Литовський президент **Г. Науседа** зазначив, що до такої думки абсолютна більшість країн НАТО ставиться з обережністю, а у Альянсу не трапляється смерть мозку доти, доки це не відбудеться з кожною країною блоку. «Ні в Польщі, ні в Литви як членів організації НАТО смерть мозку не траплялася. Навпаки, ми розвиває абсолютно конкретні та амбітні плани щодо зміцнення співпраці в майбутньому», – сказав журналістам **Г. Науседа**. Польський лідер **А. Дуда** зазначив, що НАТО продемонстрував життєздатність після дій Росії в Україні. «Я сподіваюся, що і далі він буде повним життя, буде діяти, демонструючи, що є найсильнішою платформою безпеки, платформою співпраці, яка несе світу безпеку і мир», – сказав **А. Дуда**. За його словами, життєздатність доводить і зростання залученості американських військових у Польщі. «Я не бачу особливої проблеми. Звичайно, у кожної держави є свої умови, своя політика, у кожного політика є власні амбіції. Вибачте, але якщо декому не вдається реалізувати власні амбіції, то це вже їхня проблема», – заявив президент Польщі

(Kurier.lt. – Вильнюс. – 23.11.2019. – https://www.kurier.lt/prezidenty-litvy-i-polshi-prizyvayut-ne-raskalyvat-nato/?doing_wp_cron=1574614934.4592390060424804687500).

США

Інстинкти президента Д. Трампа щодо України були погані, але в одному він має рацію

«Американська політика роками полягала в тому, щоб додати ключових противників Росії до НАТО та західної політичної сцени. Але хіба це мудро?», – задає питання автор публікації. Безумовно, президент США **Д. Трамп** продовжує помилятися в багатьох речах у відносинах США з Україною. Згідно з останніми повідомленнями The Wall Street Journal та The Washington Post, він усе ще вважає, що українські чиновники намагалися допомогти Х. Клінтон перемогти його у 2016 р. Він вважає, що також без доказів, що вони захистили сина колишнього віце-президента Дж. Байдена від розслідування нібито фінансових порушень. Він купує смішну теорію президента Росії **В. Путіна** про те, що Україна не є «реальною країною». І він вважає Україну такою універсально корумпованою, що малює нового Президента України **В. Зеленського** цим самим пензлем помилкових звинувачень, хоча В. Зеленський був телевізійним актором у період цих подій. Незважаючи на це, є один елемент мислення Д. Трампа, який автор статті вважає правильним, а саме: президент Д. Трамп розуміє, що спроба вивести Україну на західну орбіту через членство в НАТО була контрпродуктивною. «Американська політика, розроблена президентом **Дж. Бушем**, а потім підтримувана президентом **Б. Обамою**, зуміла спалити зв'язки між США та Росією, не покращивши життя для людей в Україні», – пише автор

(USA TODAY. – Washington. – 14.11.2019. –

<https://www.usatoday.com/story/opinion/2019/11/14/president-trump-ukraine-hearings-impeachment-nato-column/2555946001/>).

УКРАЇНА

Україна вирішила перейти на новий рівень співпраці з НАТО

Україна подала офіційну заявку на приєднання до програми розширених можливостей НАТО. Про це заявив віце-прем'єр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Д. Кулеба. За словами Д. Кулеби, це питання було піднято напередодні візиту Північноатлантичної ради в Україну, під час якого уряд України попросив керівництво Альянсу «перейти на новий рівень співпраці». Український

віце-прем'єр зазначає, що метою вступу в програму є розширення практичної взаємодії з військовими НАТО під час операцій Альянсу. Крім того, участь у програмі дасть українським військовим можливість займати посади в штаб-квартирі Альянсу і в його командній структурі. При цьому Д. Кулеба особливо підкреслив, що заявка на участь у програмі не є заміною отримання програми дій щодо членства, на яке розраховує **В. Зеленський**. «Ми сподіваємося, що Альянс прийме позитивне рішення за нашою ініціативою», – додав він. Глава МЗС України В. Пристайко, коментуючи цю ініціативу, зазначив, що військовий комітет НАТО ухвалив рішення, згідно з яким «з військової точки зору Україна – готовий партнер для цього». «Тобто залишається політичне рішення», – констатував він

(Point. – Кушунев. – 02.11.2019. – <https://point.md/ru/novosti/v-mire/ukraina-reshila-pereitina-novy-i-uroven-sotrudnichestva-s-nato>).

ФРАНЦІЯ

НАТО до Е. Макрона: ми повернемося до вас

НАТО подумає про те, як довести, що їх «мозок не загинув». Під час зустрічі міністрів закордонних справ НАТО Генеральний секретар Є. Столтенберг заявив, що союзники сприймають пропозицію Німеччини про створення експертної групи на чолі з ним, яка б переглядала аспекти діяльності Альянсу – як відповідь на скарги президента Франції **Е. Макрона**. У своєму інтерв'ю The Economist Е. Макрон висловився про односторонню військову діяльність двох союзників США та Туреччини на півночі Сирії. Він сказав: «Зараз ми переживаємо „смерть мозку” НАТО». У тому ж інтерв'ю Е. Макрон також поставив під сумнів дієвість ст. 5, доктрини колективної оборони Альянсу. Ці зауваження, зокрема сумніви, висловлені стосовно ст. 5, у багатьох союзників викликали розлючення, хоча приватно деякі визнавали, що Е. Макрон мав рацію щодо недостатньої координації в межах Альянсу, особливо з боку Сполучених Штатів

(POLITICO. – Brussels. – 21.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/nato-will-contemplate-plan-to-address-macron-complaints/>).

ООН

СИРІЯ

Конституційні переговори в Сирії затрималися в перший день нового раунду

Делегати уряду Дамаску до Сирійського конституційного комітету поїхали з другого раунду, спонсорованого Сполученими Штатами. Переговори мають бути кроком вперед до того, що, на думку Організації Об'єднаних Націй, буде довгим шляхом до політичного зближення з подальшими виборами. Але експерти ставлять під сумнів, чи буде президент **Б. Асад** готовий поступитися на будь-яких переговорах після того, як його сили, підтримувані Росією та Іраном, відбили великі райони країни в наступі проти повстанців і бойовиків з 2015 р. Сирійське телебачення повідомило, що урядова делегація покинула Організацію Об'єднаних Націй у Женеві, оскільки не отримала відповіді на їхню пропозицію щодо уточнення робочого графіка

(Reuters. – London. – 25.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-syria-security-un/syria-constitutional-talks-stuck-on-first-day-of-new-round-idUKKBN1XZ217>).

США

В ООН розкритикували рішення США про зниження ліміту прийому біженців

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ) висловило стурбованість рішенням США про зниження у 2020 р. фінансовому році (почався 1 жовтня) ліміту прийому біженців до 18 тис. чоловік. У поширеній у Женеві заяві глава цього відомства, Верховний комісар ООН Ф. Гранді заявив, що в умовах масштабного вимушеного переселення людей у світі зменшення можливостей для їхнього прийому ускладнює гуманітарну роботу УВКБ. Раніше **Д. Трамп** видав виконавчий указ, згідно з яким розселення біженців на території країни має здійснюватися в більшості випадків лише за згодою місцевої влади і влади штатів

(Tut.by. – Мінск. – 01.11.2019. – <https://news.tut.by/world/659860.html>).

ТУРЕЧЧИНА

Президент Туреччини прийняв Генсека ООН

Президент Туреччини **Р. Т. Ердоган** прийняв у Стамбулі Генсека ООН А. Гуттеріша. Зустріч пройшла в палаці Вахтеддін у закритому для преси режимі.

Переговори тривали близько години. У зустрічі брали участь також глава МЗС М. Чавушоглу, голова управління зі зв'язків адміністрації президента Ф. Алтун, прес-секретар турецького лідера І. Калин і глава комітету із зовнішніх зв'язків парламенту Туреччини В. Бозкир

(Зеркало. – Баку. – 01.11.2019. – <http://zerkalo.az/prezident-turtsii-prinyal-genseka-oon/>).*

АЗІЯ

АФГАНІСТАН

Президент Афганстану А. Гані, найвищі посадовці США обговорюють ситуацію в Афганістані

Президент Афганістану провів окремі телефонні переговори з Державним секретарем США М. Помпео та радником з національної безпеки Р. О'Браєном та обмінявся думками щодо звільнення лідерів Хакані. Під час переговорів американські чиновники підтвердили підтримку рішення президента **А. Гані** звільнити трьох лідерів високоякісних мереж Хакані та висловили прихильність тісно співпрацювати з урядом Афганістану, щоб реагувати на «будь-яке можливе насильство з боку талібів, якщо група відмовиться відповідати на добросовісність», – ідеться в повідомленні. Президент А. Гані також оголосив, що звільнення буде умовним і має створити ґрунт для переговорів між урядовою делегацією та талібами, щоб знайти врегулювання переговорів щодо тривалої кризи в країні. «Президент Афганістану та високопосадовці США під час телефонної розмови погодилися, що припинення вогню та зменшення насильства є необхідними передумовами для початку внутрішньоафганських переговорів для пошуку політичного вирішення проблем країни», – додається в заяві президентського палацу

(Xinhua. – Beijing. – 19.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/19/c_138566762.htm).

СИРІЯ

Б. Асад не хоче, щоб Туреччина була ворогом

Президент Сирії **Б. Асад** заявив, що не хоче стати «ворогом» сусідньої Туреччини, незважаючи на тривалий конфлікт між силами обох країн на півночі

країни. Б. Асад підкреслив, що президент Туреччини **Р. Т. Ердоган** сам є «ворогом» через свою політику в Сирії, проти якої виступає більшість політиків у Дамаску. Туреччина підтримала сирійських повстанців, які воювали з урядом Б. Асада під час восьмирічної війни, в якій загинуло понад 370 тис. людей. Минулого місяця Анкара розпочала операцію проти курдських сил на території Сирії. У зв'язку з турецьким наступом курди звернулися за допомогою до Б. Асада. Президент заявив, що розміщення додаткових військ на півночі країни повертає контроль над регіоном. Він назвав сам процес поступовим і адаптацією до нових реалій. Минулого тижня Туреччина та Росія домовилися про припинення поточної операції та запровадження спільних патрулів на півночі Сирії. Як зазначив Б. Асад, його війська з часом повернуть контроль над окупованою Анкарою територією

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 01.11.2019. – <https://www.rp.pl/Wojna-w-Syrii/191109994-Asad-nie-chce-by-Turcja-byla-wrogiem.html>).

Б. Асад: Д. Трамп – найкращий президент США в історії

«На відміну від своїх попередників, чинний президент США чесний щодо своїх намірів отримати прибуток від сирійської нафти», – заявив президент Сирії **Б. Асад** на державному телебаченні. «Я кажу вам, що він найкращий американський президент. Чому? Не тому, що його політика хороша, а тому, що він є найпрозорішим президентом», – сказав Б. Асад. Слова сирійського президента прозвучали через кілька днів після того, як **Д. Трамп** запропонував американцям захищати сирійську нафту зброєю. «Ми не хочемо утримувати солдатів між Сирією та Туреччиною протягом наступних 200 років. Вони воювали сотні років. Ми йдемо, – сказав американський президент. – Ми залишаємо солдатів для забезпечення охорони нафти. Можливо, є хтось ще, хто хоче мати до неї доступ. Там є величезні родовища нафти». Його слова були тим більше дивовижними, тому що трьома тижнями раніше він наказав вивести тисячу американських солдатів із північно-східної Сирії, сказавши, що він звільняє солдатів з «нескінченних воєн», і надавши зелене світло наступу Туреччини в цій області

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 03.11.2019. – <https://www.rp.pl/Wojna-w-Syrii/191109942-Asad-Trump-jest-najlepszym-prezydentem-USA-w-historii.html>).

Д. Трамп не виключив публікації відео ліквідації аль-Багдаді

Президент США **Д. Трамп** не виключив публікації відео ліквідації ватажка ІД А. Б. аль-Багдаді. Під час спілкування з журналістами американський лідер розповів про ліквідацію А. Б. аль-Багдаді, назвавши його тим, хто «мав бути спійманим». «Чудові вихідні. Ми зловили того, хто повинен був бути спійманим давно», – заявив Д. Трамп. «Ісламська держава» – терористичне угруповання, діяльність якої заборонена в ряді країн

(Зеркало. – Баку. – 28.10.2019. – <http://zerkalo.az/tramp-ne-isklyuchil-publikatsii-video-likvidatsii-al-bagdadi/>).

США

Претензії Д. Трампа на сирійську нафту викликають багато питань

Заявивши право на нафту в Сирії, президент США **Д. Трамп** додав більше проблем, а також створив необхідність залучення додаткових сил і часу американській військовій місії, про закінчення якої та про повернення військ додому він заявляв двічі. Розширення місії для забезпечення захисту нафтових родовищ Східної Сирії, як видається, чітко відповідає думці Пентагону – підтриманій деякими союзниками Д. Трампа в Конгресі – що повне відкликання може пришвидшити відродження Ісламської держави навіть після того, як екстремісти втратили свого лідера А. Б. аль-Багдаді в результаті американського рейду. Військові визнали, що в нафтовому регіоні Дейр-ель-Цур зараз працює армійський підрозділ з бронемашинами, зокрема бронетранспортерами Бредлі. Не було сказано, скільки солдатів додатково прибули туди, але чиновники заявили, що можливі сили, які будуть там розміщені. Це близько 500 військовослужбовців, у тому числі приблизно 200 були там ще до того, як Д. Трампа переконали переглянути свій план майже повного виведення військ із Сирії

(The Associated Press. – New York. – 01.11.2019. –

<https://apnews.com/6b7fad3ff9494b3485c1c56f4d309783>).

Д. Трамп: Ми знаємо, хто наступник А. Б. аль-Багдаді

Американський президент запевняє, що США точно знають, хто новий лідер «Ісламської держави». «ІД має нового лідера. Ми точно знаємо, хто він!» – написав **Д. Трамп** у Twitter. Незабаром після смерті нинішнього лідера організації А. Б. аль-Багдаді, ІД опублікувала заяву, що організація все ще існує і має нового лідера. Це А. І. аль-Хашемі аль-Кураці. Це прізвище чи прізвисько поки що не з'являлося серед потенційних спадкоємців А. Б. аль-Багдаді. ІД також видали заяву про те, що за смерть А. Б. Аль-Багдаді буде помста

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 01.11.2019. – <https://www.rp.pl/Terroryzm/191109981-Trump-Wiemy-kim-jest-jest-nastepca-al-Bagdadiego.html>).

Р. Т. Ердоган приєднався до битви Д. Трампа проти тіньового уряду

Перед від'їздом до Вашингтона президент Туреччини **Р. Т. Ердоган** переконував у тому, що зробить щасливим свого американського колегу. «Ми домовляємось з президентом Д. Трампом для вирішення проблем і розвитку наших зв'язків, незважаючи на туманну погоду в наших відносинах», – сказав Р. Т. Ердоган журналістам. Потім він додав: «Ми досягли значного прогресу в ряді питань, незважаючи на бюрократичні та політичні спроби саботажу деяких залишків попередньої адміністрації». «Із цим Р. Т. Ердоган став останнім союзником президента Д. Трампа в його спробах перемогти, так звану, „глибинну державу”», – вважає автор публікації. Для турецького президента зауваження особливо іронічні. На відміну від США, в Туреччині була «глибинна держава», – військо, яке часом міняло вибраних лідерів країни. Принаймні, це було до Р. Т. Ердогана. Протягом останнього десятиліття він очистив своїх військових як секуляристів, так і послідовників висланого священнослужителя, якого він звинувачує у спробі невдалого перевороту у 2016 р. Прийняття Р. Т. Ердоганом розповіді про «глибинну державу» показує, як Р. Т. Ердоган і Д. Трамп схожі один на одного

(Bloomberg. – Washington. – 13.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-11-12/trump-erdogan-meeting-turkish-president-joins-deep-state-battle>).

ТАЙВАНЬ

Президент Тайваню заявив, що Китай щодня втручається у вибори

Китай втручається у вибори на Тайвані «щодня», оскільки прагне завдати шкоди демократії острова, заявила президент Тайваню **Ц. Інвень** після того, як група авіаносців Китаю проплила поблизу Тайваню. Виборча кампанія, яка також належить до законодавчого органу Тайваню, почалася, і за нею пильно стежить сусід Китай, який заявляє, що Тайвань є священною китайською територією, і, якщо це потрібно, буде переданий під його контроль силою. Китай побоюється, що Ц. Інвень та її Демократична прогресивна партія виступлять за формальну незалежність Тайваню – червону лінію для Пекіна, який у 2005 р. прийняв «антисецесійний закон», який дає йому можливість застосовувати силу на Тайвані в крайніх випадках. Ц. Інвень, виступаючи після офіційної реєстрації, щоб балотуватися на повторні вибори на голосуванні 11 січня, заявила, що голосування відбудуватиметься у вирішальний час, оскільки тиск у Китаї зростає на тлі антиурядових протестів у китайському Гонконзі *(Reuters. – London. – 19.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-taiwan-election/taiwan-president-says-china-interfering-in-election-every-day-idUKKBN1XT12Y>).*

ПІВДЕННА АМЕРИКА

АРГЕНТИНА

Обраний президент Аргентини приєднується до гасла «Вільний Лула», загострюючи розкол у Латинській Америці

Після звільнення **Л. І. Лули да Сілви**, яке може бути тільки тимчасовим, колишній президент Бразилії і майбутній президент Аргентини синхронізували свої повідомлення. Бразильський політичний лозунг «Вільний Лула» був використаний **А. Фернандесом**, обраним президентом Аргентини, для загострення ідеологічного розколу в Латинській Америці. У промові всього за 10 хв він охарактеризував уряд **Ж. Болсонару** «короткостроковим», надав рішучу підтримку **Е. Моралесу**, заявив про «великі зусилля» **С. Піньєри** в Чилі і привітав Мексику з «новим поглядом» на

південь континенту. А. Фернандес виступив з промовою на зустрічі групи Пуебла в Буенос-Айресі, яка об'єднує колишніх президентів і колишніх міністрів Латинської Америки

(El Mundo. – Madrid. – 09.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/09/5dc6d53ffdddf981a8b4647.html>).

ВЕНЕСУЕЛА

Венесуельські дипломати покинули Болівію

Дипломатичний персонал посольства Венесуели в Болівії покинув країну, заявив венесуельський президент **Н. Мадуро**. «Сорок вісім годин тому я наказав всьому дипломатичному персоналу покинути країну», – сказав Н. Мадуро під час виступу на книжковому ярмарку. За словами президента Венесуели, співробітники посольства отримували персональні загрози, а саму будівлю погрожували взяти штурмом і спалити. Тимчасова глава МЗС Болівії К. Лонгарік оголосила персонами нон-грата венесуельських дипломатів за втручання у внутрішні справи країни і заявила про вихід країни з боліваріанського альянсу народів Америки (ALBA), а також усунула від роботи представника при ООН С. Льоренте і 80 % послів країни. В. о. президента Болівії **Ж. Аньєс** раніше назвала керівником Венесуели тимчасового главу держави опозиціонера **Х. Гуайдо**, який пообіцяв у найближчі дні призначити нових «дипломатичних представників» Венесуели в Болівії

(Trend. – Баку. – 18.11.2019. – <https://www.trend.az/world/other/3150161.html>).

ГВАТЕМАЛА

Наступний президент Гватемали розірве зв'язки з Н. Мадуро

Обраний президент Гватемали **А. Джамматтей** заявив, що він розірве всі дипломатичні відносини з урядом президента Венесуели **Н. Мадуро**, коли він вступить на посаду 14 січня. Правоцентристський президент А. Джамматтей, який переміг на виборах у серпні, заявив журналістам, що його адміністрація замість цього визнає лідера опозиції **Х. Гуайдо** лідером Венесуели. «Я думаю, що це правильний крок. Є й інші південноамериканські країни (уряди), які будуть робити те саме», – сказав він, не вдаючись до деталей

(Reuters. – London. – 04.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-guatemala-venezuela/guatemalas-next-president-to-cut-ties-with-maduros-venezuela-idUKKBN1XF024>).

САЛЬВАДОР

Із Сальвадору вислали дипломатів Н. Мадуро

Президент Сальвадору **Н. Букеле** наказав усім венесуельським дипломатам покинути країну протягом 48 год. У своїй заяві Н. Букеле заявив, що це рішення відповідає позиції його уряду. За його словами, президент Венесуели **Н. Мадуро** більше не має легітимності обіймати цю посаду. Президент Сальвадору додав, що його країна вважає **Х. Гуайдо** президентом цієї країни. У Венесуелі боротьба за владу між Н. Мадуро та Х. Гуайдо, головою Національних зборів, триває

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 03.11.2019. – <https://www.rp.pl/Polityka/191109939-Salwador-wydala-dyplomatow-Maduro.html>).

Дипломатична та Twitter-бійка між Н. Мадуро та Н. Букеле

Нова дипломатична сварка між президентом Венесуели **Н. Мадуро** та президентом Сальвадору **Н. Букеле** похитнула регіональну політику в Латинській Америці після останніх розбіжностей з еквадорцем **Л. Морено** та чилійцем **С. Піньєрою**. Цього разу ініціатива розпочалась із Сан-Сальвадору, де уряд вирішив вислати Боліварійський дипломатичний корпус, щоб «задовольнити заяви президента Н. Букеле, в яких він не визнає легітимності Н. Мадуро». Рішення Сальвадору було оприлюднено, коли в Гавані проходили Антиімперіалістичні збори солідарності за демократію та проти неолібералізму за участі глави Куби М. Діаса-Канеля та Р. Кастро, який продовжує очолювати Комуністичну партію Куби, і самого Н. Мадуро. Відповідь Н. Букеле надав через Twitter, який він постійно використовує для передачі своїх рішень по країні: «З вигнанням представників режиму Мадуро, FMLN (опозиційний фронт національного визволення „Фарабундо Мартін”) втрачає свого останнього фінансиста»

(El Mundo. – Madrid. – 04.11.2019. – <https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/04/5dc02a2a21efa0261c8b45a7.html>).

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

США

Д. Трамп заявив, що хотів би прийняти Президента України в Білому домі

Президент США **Д. Трамп** заявив, що він готовий прийняти Президента України **В. Зеленського** в Білому домі. «Я б хотів, щоб він відвідав Білий дім», – сказав Д. Трамп журналістам у Білому домі, називаючи В. Зеленського «доброю людиною». Слідчі палати представників зібрали докази того, що Д. Трамп прагнув відмовити Україні у майже 400 млн дол. військової допомоги та відмовити в зустрічі у Білому домі з В. Зеленським, поки український лідер публічно не заявить про намір розпочати розслідування щодо кандидата в президенти від Демократичної партії та колишнього віце-президента Дж. Байдена та його сина Хантера. Д. Трамп востаннє зустрівся із В. Зеленським на Генеральній Асамблеї ООН у Нью-Йорку наприкінці вересня, незабаром після того, як Білий дім опублікував відредаговану стенограму телефонного дзвінка між двома лідерами, що зараз є предметом розслідування імпичменту

(POLITICO. – Brussels. – 04.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/trump-says-he-would-love-to-host-ukrainian-president-at-white-house/>).

МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

ІСЛАНДІЯ

Д. Грибаускайте обговорила з президентом Ісландії питання співпраці та політики

В Ісландії колишній президент Литви **Д. Грибаускайте** зустрілася з президентом цієї країни **Г. Йоуганнессоном**. Під час зустрічі обговорювалася співпраця двох країн і зміцнення зв'язків у різних сферах, а також актуальні політичні питання, повідомила представник Д. Грибаускайте зі зв'язків із громадськістю Р. Баценскене. «Д. Грибаускайте підкреслила, що наша країна завжди буде вдячна Ісландії, як державі, яка першою розтопила лід, визнавши відвойовану незалежність Литви, і є нашим важливим союзником», – ідеться в заяві. Говориться також, що це третій візит Д. Грибаускайте в Ісландію, де вона бувала раніше у 2011 р. та 2017 р.

Президент Ісландії в минулому році приїжджав до Литви привітати країну зі сторіччям проголошення незалежності

(Kurier.lt. – Вильнюс. – 19.11.2019. – <https://www.kurier.lt/d-gribauskaite-obsudila-s-prezidentom-islandii-voprosy-sotrudnichestva-i-politiki/>).

АРГЕНТИНА

Обраний президент Аргентини заявив МВФ, що має стійкий план повернення боргу

Президент Аргентини **А. Фернандес** має «стійкий» план щодо виконання зобов'язань з кредиторами та підтримання зростання економіки. Про це він повідомив керуючому директору Міжнародного валютного фонду К. Георгієвій. А. Фернандес заявив К. Георгієвій, що немає місця для більшого коригування бюджету через «надзвичайно складну внутрішньоекономічну ситуацію». «Ми хочемо взяти на себе зобов'язання, які ми зможемо виконати», – додав президент Аргентини. У заяві А. Фернандеса говориться, що К. Георгієва хоче, щоб Аргентина залишила після себе «бум» стійкого зростання. Вона додала, що хоче співпрацювати з А. Фернандесом для вирішення подвійних питань інфляції та сприяння зростанню економічних показників

(Reuters. – London. – 20.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/us-argentina-imf/argentinas-president-elect-tells-imf-he-has-sustainable-plan-to-repay-debt-idUKKBN1XU02A>)

ПІВДЕННА КОРЕЯ

Президент Південної Кореї підкреслив важливість майбутнього саміту з АСЕАН

Президент Південної Кореї **Ч. І. Мун** підкреслив важливість майбутнього саміту з 10 країнами-членами Асоціації націй Південно-Східної Азії (АСЕАН), який відбудеться в південному портовому місті країни Бусан. Президент заявив під час щотижневого засідання кабінету, що відбувся у виставково-конвенційному центрі в Бусані, що пам'ятний саміт АСЕАН-РОК розпочнеться в портовому місті разом з інавгураційним самітом Меконг-РОК у день відзначення 30-ї річниці створення діалогового партнерства АСЕАН-РОК. «Це буде найбільший багатосторонній саміт, який відбудеться тут при нинішньому уряді Південної Кореї», – зазначив президент

(Xinhua. – Beijing. – 12.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/12/c_138549193.htm).

ФРАНЦІЯ

Президент Франції відвідає Китай

Президент Франції **Е. Макрон** вирушить з візитом до Китаю, повідомляють офіційні китайські ЗМІ. У рамках своєї поїздки Е. Макрон візьме участь в офіційній церемонії відкриття виставки Китайського міжнародного імпортного ЕКСПО (China International Import Expo). Відзначається, що це буде вже друга поїздка Е. Макрона в Китай за час його президентства. Він відвідав Пекін у січні 2018 р., а в березні 2019 р. Е. Макрон прийняв у Франції голову КНР С. Цзіньпіна. Нинішній візит Е. Макрона в Китай пройде на тлі торгової війни між США і Китаєм. Спостерігачі відзначають, що у зв'язку з цим Пекін прагне розвивати відносини, зокрема з європейськими країнами, у яких теж є розбіжності зі США з торговельних питань

(Xinhua. – Beijing. – 30.10.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/30/c_138514938.htm).

Е. Макрон підписав у Китаї торговельну угоду на 13,5 млрд євро

Президент Франції **Е. Макрон** та глава Китайської Народної Республіки С. Цзіньпін підписали торговельну угоду, яка оцінюється у 13,5 млрд євро. Про це Е. Макрон повідомив під час свого візиту до Пекіна. «Китай та Європа єдині у думці, що в торговельних війнах є лише переможені», – наголосив президент Франції під час виступу в китайській столиці. Лідери обох країн анонсували поглиблення багатостороннього співробітництва та посилення вільної торгівлі з наголосом на доступ до нових ринків та налагодження співробітництва між французькими та китайськими підприємствами. Нова торговельна угода особливо вплине на аерокосмічну галузь, фінансові ринки та захист довкілля. Обидві країни сподіваються, що нова угода дасть можливість посилити співробітництво у виробництві літаків і гелікоптерів

(Deutsche Welle. – Bonn. – 06.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3SZQE>).

Президент Франції та інші закордонні лідери візьмуть участь у СІЕ

На запрошення глави Китайської Народної Республіки С. Цзіньпіна лідери чотирьох країн візьмуть участь у церемонії відкриття та пов'язаних із цим подій другої Китайської міжнародної імпоротної експозиції (СІЕ), яка проходить з 5 до 10 листопада в Шанхаї, повідомив прес-секретар МЗС. Прес-секретар Х. Чунінінг заявив, що серед запрошених лідерів президент Франції **Е. Макрон**, прем'єр-міністр Греції К. Міцотакіс, прем'єр-міністр Ямайки Е. Холнес та прем'єр-міністр Сербії А. Брнабіч

(Xinhua. – Beijing. – 30.10.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-10/30/c_138514821.htm).

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА ТА САНКЦІЇ

США

Великий козир Д. Трампа в торгівлі – велике розчарування

Глобальні ринки очікували, що президент США **Д. Трамп** використає свою промову в Економічному клубі Нью-Йорка, щоб проголосити прогрес у досягненні першої фази торгової угоди з Китаєм. Натомість усе, що він сказав, це те, що угода «може відбутися незабаром». Не це ринки хотіли почути, і це допомагає пояснити, чому ринки акцій більшу частину дня втрачали основну частину своїх прибутків. Індекс S&P 500 на сьогодні збільшився на 23,3 % за рік, і те, чи буде ралі продовжуватись, значною мірою залежить від США та Китаю, які демонструють прогрес у торговельних переговорах. Але проникливі спостерігачі ринку, такі, як керуючий директор макроконтролю Medley Global Б. Емонс, відзначають, що мова Д. Трампа щодо переговорів стає все обережнішою. Він відійшов від опису її як «іде дуже добре» до «рухається» і «може статися незабаром». Як відзначають лінгвісти, «може» є одним із слабших дієслів в англійській мові, оскільки теоретично не все, що «може», трапляється

(Bloomberg. – Washington. – 12.11.2019. –

<https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-11-12/trump-s-big-reveal-on-trade-is-a-big-letdown>).

Д. Трамп погрожує істотно більшими тарифами, якщо Китай не укладе угоду

Президент США **Д. Трамп** заявив, що США збільшать тарифи на товари з Китаю, якщо перший крок більш широкої угоди не буде досягнутий. «Якщо ми не домовляємось, ми збираємось значно підвищити ці тарифи», – сказав він у своєму виступі перед Економічним клубом Нью-Йорка. «Вони отримують дуже істотний урок. І це буде наукою і для інших країн, які також жорстко зазіхають на нас». Д. Трамп повторив скарги на піднесення Китаю у світовій економіці. «Ніхто не обдурив нас краще за Китай», – сказав він. Китай, «вмираючи», укладає торговельну угоду зі США, заявив Д. Трамп, додавши, що він підпише угоду лише в тому випадку, якщо це буде добре для американських компаній і працівників. І все-таки, «ми близькі – значний прогрес може відбутися незабаром». Д. Трамп та лідер Китаю С. Цзіньпін планували підписати «першу фазу» угоди на міжнародній конференції в Чилі цього місяця, яка була скасована через соціальні заворушення в цій країні. Нове місце для підписання не оголошено

(Bloomberg. – Washington. – 13.11.2019. – <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-11-12/trump-says-phase-one-of-china-trade-deal-could-happen-soon>).

БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ

АФГАНІСТАН

Президент Афганістану заявив про перемогу над Ісламською державою

Сили безпеки «знищили» бойовиків Ісламської держави (ІД) в Афганістані, заявив президент країни **А. Гані** через пару годин після обміну полоненими з талібанськими повстанцями, сподіваючись тепер на спокій у країні. Понад 600 бійців з ІД здалися разом зі своїми сім'ями уряду Афганістану за останні тижні. Чинovníки кажуть, що авіаудари афганських та коаліційних сил, відсутність коштів та низький рівень моралі змусили групу відступити. «Ніхто не вірив рік тому, що ми будемо їм протистояти, а сьогодні говорять, що ми знищили Даеш», – сказав А. Гані на зборах старійшин і чиновників у Джалалабаді, головному місті східної провінції Нангархар.

«Тепер, коли бойовики Даеш здалися, я прошу владу поводитись по-людськи з їхніми сім'ями», – додав А. Гані. За словами уряду, серед бійців, які перебувають під їхньою опікою, є іноземні громадяни Пакистану, Таджикистану, Узбекистану, Ірану, Азербайджану, Казахстану та Мальдівів. Однак афганські таліби, які ведуть боротьбу проти ІД, заперечували це. З. Муджахід, офіційний представник талібів, охарактеризував оголошення А. Гані як «абсурдне»

(Reuters. – London. – 19.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-afghanistan-islamicstate/afghanistans-president-claims-victory-over-islamic-state-idUKKBN1XT1VD>).

ІМІДЖ ПРЕЗИДЕНТІВ

АРГЕНТИНА

Аргентинський президент пропонує притулок Е. Моралесу

Президент Аргентини **А. Фернандес** запропонував майбутній політичний притулок экс-президенту Болівії **Е. Моралесу**. Виступаючи в столиці Уругваю Монтевідео, А. Фернандес заявив, що як тільки він вступить на посаду, буде радий вітати Е. Моралеса в його країні

(Xinhua. – Beijing. – 15.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/15/c_138555992.htm).

БОЛІВІЯ

Тимчасовий уряд Болівії дозволив виїхати дітям Е. Моралеса

Сенат дає зелене світло для проведення нових загальних виборів у країні без **Е. Моралеса** як кандидата. «Ми дбаємо про сім'ю, діти не відповідають за злочини батьків», – сказав А. Мурільо з тимчасового уряду Болівії, додавши, що діти Е. Моралеса виїхали з Болівії до Аргентини. «Еваліз та Альваро Моралес прилетіли до Буенос-Айреса на літаку від компанії „Латам” „за вказівкою президента”», – підтвердив урядовий міністр, який розмістив у своїх соціальних мережах посадкові талони дітей колишнього президента. Раніше лідер революції корінних народів визначав як «брехню та наклеп», звинувачення у незаконному збагаченні, висунуті «фактичним урядом» проти його дочки Еваліз. «Що ще вони вигадують, щоб спробувати нас зневажати!» – поскаржився Е. Моралес з вигнання в Мексиці

(El Mundo. – Madrid. – 23.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/23/5dd97674fdddf36728b45fe.html>).

БРАЗИЛІЯ

Екс-президента Бразилії може бути звільнено після рішення вищого суду

Верховний суд Бразилії виніс ухвалу, яка може звільнити майже 5 тис. ув'язнених, які все ще оскаржують свої засудження, включаючи колишнього президента **Л. І. Лулу да Сілву** та інших відомих діячів, ув'язнених за результатами корупційного розслідування. Суд вирішив, що людину можна ув'язнити лише після вичерпання всіх звернень до вищих судів. Як видається, рішення стосується **Л. І. Лулу да Сілви**, адвокати якого заявили, що вимагатимуть його звільнення. Цей крок спочатку буде залежати від судді у південному місті Курітіба, де екс-президент ув'язнений. Прихильники екс-президента відзначали постанову, тримаючи таблички з написом *Lula, im'ям*, під яким президент керував країною з 2003 до 2010 р. **Л. І. Лула да Сілва** був би фаворитом на президентських виборах 2018 р., але судові покарання забороняли йому балотуватися ще на один термін. Він залишається популярною фігурою серед політиків і виборців, які невпинно закликали звільнити його

(The Associated Press. – New York. – 08.11.2019. –

<https://apnews.com/a38c320a795f4e30ab73f14049a1e6fe>).

Екс-президент Бразилії **Л. І. Лула да Сілва виходить із в'язниці**

Колишній президент Бразилії **Л. І. Лула да Сілва** був звільнений після більш ніж 18 місяців ув'язнення. Колишнього лідера зустрів бурхливими оплесками натовп прихильників, коли він виходив із в'язниці. Його тримали в тюрмі в місті Курітиба за обвинуваченням у корупції. Після постанови Верховного суду суддя наказав звільнити його. Екс-президент вважається лівоцетристською іконою в країні. «Я не думав, що сьогодні я можу бути тут, розмовляючи з чоловіками та жінками, які протягом 580 днів кричали „доброго ранку”, „доброго дня” чи „доброї ночі”, незалежно від того, чи був дощ, чи 40 градусів [Цельсія]», – сказав він натовпу. Екс-президент також пообіцяв довести свою невинність, перш ніж вдарити по «гнилій

стороні судової системи», яку він звинуватив у «роботі над криміналізацією лівих». Л. І. Лулі да Сілві буде заборонено працювати на посаді через його судимість. Він постійно заперечує всі звинувачення і стверджує, що вони є політично мотивованими (*BBC. – London. – 09.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-50351438>*).

Ж. Болсонару після звільнення Л. І. Лули да Сілви: «Не давайте боєприпасів негіднику»

Президент Бразилії **Ж. Болсонару** оцінив «миттєве» звільнення **Л. І. Лули да Сілви** і сказав, що той усе ще «винний». Ж. Болсонару через день після звільнення Л. І. Лули да Сілви попросив «не давати боєприпаси негіднику, який на мить є вільним». «Любителі свободи і добра, ми більшість. Ми не можемо помилитися. Без командування навіть найкращі війська стріляють у всі сторони, навіть проти друзів. Не давайте боєприпасів негіднику, який на мить став вільним, але має вину», – твітнув президент. Ж. Болсонару поки що утримувався від коментарів щодо рішення Верховного суду, який дозволив звільнити Л. І. Лулу да Сілву із в'язниці Курітіба, де він відбував 8-річний термін покарання та 10 місяців ув'язнення за корупцію та відмивання грошей з квітня 2018 р.

(*El Mundo. – Madrid. – 09.11.2019. – <https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/09/5dc6b1d9fdddf2568b4587.html>*).

Засудженого за корупцію экс-президента Бразилії відпустили із в'язниці

Суд у Бразилії ухвалив звільнити з в'язниці колишнього президента країни **Л. І. Лулу да Сілву**. До цього Верховний суд країни виніс рішення, яке дозволяє екс-главі держави перебувати на волі до остаточного розгляду апеляцій щодо його кримінальної справи. У 2017 р. його засудили до тюремного терміну за корупцію. Він отримав 12 років позбавлення волі за те, що брав хабарі від будівельної компанії OAS на суму в 1,1 млн дол. За версією звинувачення, OAS відремонтувала квартиру президента в курортному місті Гуаружа. Ремонт обійшовся в 342 тис. дол., а в обмін на це колишній президент країни допоміг OAS укласти вигідні контракти з

державною компанією Petrobras. У квітні цього року Верховний суд Бразилії скоротив термін тюремного ув'язнення політику з майже 13 років до 8 років і 10 місяців. Сам экс-глава держави відкидає всі звинувачення

(Tut.by. – Мінск. – 09.11.2019. – <https://news.tut.by/world/660550.html>).

Л. І. Лула да Сілва на свободі: «Сумніваюсь, що Болсонару спокійно спить, хай готується»

Л. І. Лула да Сілва у своїй промові після звільнення дав зрозуміти, що він готовий очолити опозицію: «**Ж. Болсонару** був обраний демократичним шляхом, ми прийняли підсумки виборів, але він був обраний керувати бразильським народом, а не міліціонерами Ріо-де-Жанейро. Я сумніваюся, що Ж. Болсонару мирно спить, нехай вони готуються», – сказав Л. І. Лула да Сілва. Перша атака була на найбільш делікатну ситуацію – розслідування вбивства члена ради Ріо-де-Жанейро М. Франко, яке розкрило ймовірні зв'язки між сім'єю Болсонару і його вбивцями. Л. І. Лула да Сілва ототожнив уряд з воєнізованими угрупованнями, які домінують над цілими районами Ріо: «Ми не можемо допустити, щоб міліціонери покінчили з цією країною, яку поважав весь світ і яка руйнується». Коли публіка почала ображати ультраправого лідера, Л. І. Лула да Сілва перервав: «Не говоріть поганих слів, Болсонару – погане слово»

(El Mundo. – Madrid. – 09.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/09/5dc7051621efa0d6438b45f4.html>).

Табата Амарал, батіг для Ж. Болсонару: «Лула багато зробив для Бразилії, але йому необхідне оновлення»

Т. Амарал – молода бразильська парламентарка, яка нещадно нападає на чинного президента країни і веде ідеологічну війну. Тодішній міністр освіти уряду **Ж. Болсонару** Р. Велес виступав у парламенті, щоб пояснити свої плани в освітніх питаннях, поки Т. Амарал слухала його приголомшено й обурено. Коли він закінчив, депутатка почала лаяти його за туманні висловлювання: «Неможливо представити

власну точку зору двома-трьома побажаннями щодо освіти. Де проекти? Де я їх знайду? Хто несе відповідальність? (...) Це відсутність поваги до освіти, до міністерства, до парламенту та Бразилії взагалі». Такий гнів молодого депутата наступного дня був на вустах кожного. Незабаром міністр була звільнена з посади. Початківець у парламенті Бразилії, Т. Амарал зізнається, що дещо збентежена у середині політичної гри, а з частиною бразильських лівих більше зосереджується на святкуванні того, що **Л. І. Лула да Сілва** перебуває не у в'язниці, ніж на формуванні реалістичної альтернативи влади

(El Mundo. – Madrid. – 12.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/12/5dc9a2acfc6c8388358b45dd.html>).)

ЗІМБАБВЕ

Віце-президент Зімбабве повертається до Китаю, де він отримував медичне лікування

Віце-президент Зімбабве К. Чьвенга повернувся додому, провівши чотири місяці в Китаї, отримуючи лікування від невідомої хвороби, повідомляють державні ЗМІ. К. Чьвенга, колишній генерал, який ініціював переворот проти покійного президента **Р. Мугабе** два роки тому, значну частину року провів далеко від роботи, також отримуючи лікування в Південній Африці та Індії. Його здоров'я представляє великий інтерес для зімбабвійців, оскільки його широко сприймають як рушійну силу президента країни **Е. Мнангагви**. Його відсутність у державному керуванні викликала спекуляції щодо тяжкості його хвороби, яку влада намагалася прикрити. The Herald, урядова газета, показала зображення К. Чьвенги, який прибув в аеропорт Хараре, виглядаючи здоровішими, ніж тоді, коли його востаннє бачили на публіці. К. Чьвенгу вітали рідні та заступник посла Китаю в Зімбабве Ч. Баоганг
(Reuters. – London. – 23.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-zimbabwe-politics/zimbabwes-vice-president-returns-after-four-months-in-china-receiving-medical-treatment-idUKKBN1XX05T>).)

ЗАМБІЯ

Екс-речник президента Замбії заарештований через корупцію

Влада Замбії заарештувала колишнього прес-помічника президента за

корупцію. А. Чанда, який з 2015 р. був спеціальним помічником президента **Е. Лунгу** у справах преси та зв'язків із громадськістю, у червні пішов у відставку. За його словами, його адвокат Й. Зімба затримав офіцерів комісії з питань боротьби з наркотиками після того, як він з'явився на допит. Його звільнили під заставу і незабаром він з'явиться в суді. А. Чанда обіймав посаду редактора державної газети *Zambia Daily Mail* до того, як його призначили речником Е. Лунгу (*Xinhua. – Beijing. – 15.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/15/c_138557571.htm*).

ЛИТВА

Президент Литви: діяльність Червоного Хреста служить консолідації суспільства

Президент Литовської Республіки **Г. Науседа** разом з дружиною Д. Науседа зустрілися з президентом Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця Ф. Рокка. Під час зустрічі з Ф. Рокка президент підкреслив, що Литва, виконуючи свої зобов'язання, буде і надалі підтримувати гуманітарні ініціативи, у тому числі діяльність Міжнародної федерації товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. «Гуманітарний порядок денний є важливою частиною національної та зовнішньої політики Литви. Це незамінний елемент досягнення цілей у галузі забезпечення миру, безпеки, розвитку і прав людини», – наголосив Г. Науседа

(*Kurier.lt. – Вільнюс. – 02.11.2019. – <https://www.kurier.lt/prezident-deyatelnost-krasnogo-kresta-sluzhit-konsolidacii-obshhestva/>*).

ПАРАГВАЙ

Бразильський суддя постановив заарештувати колишнього президента Парагвая О. Картеса

Бразильський суддя видав ордер на арешт колишнього президента Парагвая **О. Картеса** на новій фазі розслідування «Автомийка» під назвою *Patrón*, спрямованого на торговців грошима на чорному ринку. Ордер проти О. Картеса, який був президентом Парагваю з 2013 до 2018 р., вже є у червоному повідомленні Інтерполу, додав суддя. Інтерпол описує червоне повідомлення як прохання

правоохоронним органам у всьому світі знайти та тимчасово заарештувати особу до екстрадиції, капітуляції чи подібних судових дій. За версією суду, О. Картес, про місцезнаходження якого було невідомо відразу, має зв'язки з торговцями чорними грошима. Федеральна поліція заявила, що операція призначена для боротьби з відмиванням грошей

(Reuters. – London. – 19.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-brazil-car-wash-paraguay/brazilian-judge-orders-arrest-of-former-paraguayan-president-cartes-idUKKBN1XT1NW>).

Екс-президент Парагвая О. Картес заявив, що після ордеру на арешт у Бразилії відкрили і місцеве розслідування

Колишній президент Парагвая **О. Картес** заявив, що він відкритий для слідчих прокуратури країни, які розслідують його справу після того, як минулого тижня бразильський суддя видав ордер на його арешт у рамках широкомасштабного корупційного розслідування «Автомийка». Ордер на арешт є частиною нової фазової перевірки під назвою Patron, яка спрямована на торговців грошима на чорному ринку. Бразильський федеральний суддя стверджував, що тютюновий магнат О. Картес – президент Парагваю з 2013 до 2018 р. – допоміг впливовому дилеру Д. Мессеру перед його арештом у Сан-Паулу. О. Картес у листі до прокурора Парагваю закликав цей орган розслідувати також справу, яка, за його словами, стосується того, що «цілком» відбулося на території Парагваю. «Я представляю себе і роблю доступним для Громадського міністерства, щоб... факти та поведінка, приписувані моїй особі, були досліджені та суджені», – написав О. Картес. У примітці О. Картес представляє себе пожиттєвим сенатором і обраним сенатором, статус, який надасть йому імунітет від переслідування

(Reuters. – London. – 25.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-paraguay-carwash/paraguay-ex-president-cartes-says-open-to-local-probe-after-brazil-arrest-warrant-idUKKBN1XZ254>).

СЕРБІЯ

Президент Сербії А. Вучич потрапив до лікарні через проблеми з серцем

Президент Сербії **А. Вучич** був доставлений до лікарні через проблеми із серцем, повідомляє його відомство. Урядовець, який висловився за умови анонімності, сказав Reuters: «Президент зараз стабільний». А. Вучич був прийнятий до військового госпіталю в Белграді через серцево-судинні проблеми. Колишній ультранаціоналіст, який ініціює вступ Сербії до Європейського Союзу, А. Вучич став прем'єр-міністром у 2014 р., був обраний президентом у 2017 р. Хоча роль президента церемоніальна, він зберігає політичний контроль як голова Сербської прогресивної партії, яка перебуває при владі з 2012 р.

(Reuters. – London. – 16.11.2019. – <https://uk.reuters.com/article/uk-serbia-vucic/serbias-vucic-admitted-to-hospital-with-heart-problems-idUKKBN1XQ08E>).

США

Що після Білого дому? Д. Трамп не повернеться до Нью-Йорка

Президент США **Д. Трамп** оголосив, що після виїзду з Білого дому він буде жити в Палм-Біч, штат Флорида. Д. Трамп заявив у Twitter, що любить Нью-Йорк і, незважаючи на те, що щороку платить мільйони доларів податків, «отримав дуже погане ставлення з боку політичних лідерів як у місті, так і в штаті». Раніше New York Times повідомляв, що американський президент склав «декларацію про проживання», замінивши свою «головну адресу» курортом Мар-а-Лаго, штат Флорида. Д. Трамп народився в Нью-Йорку. Він сказав, що «у його серці цьому місту завжди буде особливе місце»

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 01.11.2019. – <https://www.rp.pl/Prezydent--USA/191109993-Co-po-Bialym-Domu-Trump-nie-wroci-do-Nowego-Jorku.html>).

Колишній президент США Дж. Картер потрапив до шпиталю

Дж. Картер, колишній президент США, був відправлений у клініку університету Атланти, де йому зроблять операцію з метою зменшення тиску на мозок, що був викликаний кровотечею після його недавніх падінь. Дж. Картер цього року зазнав падіння як мінімум три рази. Перший випадок навесні потребував операції із заміни стегна. Три тижні тому політик спотикався і впав у себе вдома в Плейнс.

Раніше через його падіння довелося зашивати обличчя. Дж. Картеру, який є найстаршим живим колишнім президентом США у 2015 р., діагностували рак. Однак колишній президент переміг хворобу, і його здоров'я значно покращилося. Дж. Картер був президентом США з 1977 до 1981 рр. У 1980 р. він програв боротьбу за переобрання республіканцю **Р. Рейгану**. Після закінчення своєї політичної кар'єри він став причетним до соціальних та гуманітарних акцій. У 2002 р. він був удостоєний Нобелівської премії миру

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 12.11.2019. – <https://www.rp.pl/Polityka/191119904-Byly-prezydent-USA-Jimmy-Carter-trafil-do-szpitala.html>).

Від «аноніма»: ключові інсайдерські уривки книги про Д. Трампа, В. Путіна та ін.

TODAY отримала копію книги «Попередження», написану анонімним вищим посадовцем в адміністрації **Д. Трампа**. Автор малює жакхливий портрет президента та хаосу в адміністрації. Білий дім визнав книгу витвором художньої літератури, а прес-секретар С. Грішам сказала: «Боягуз, який написав цю книгу, не назвав своє ім'я, тому що це не що інше, як брехня». У публікації наводяться деякі ключові уривки: про Білий дім, суди, мігрантів, президента Росії В. Путіна, зятя Д. Трампа Дж. Кушніра, Х. Клінтон та **В. Путіна**. «Очевидне захоплення президентом Росії В. Путіним («чудовий хлопець», «приголомшлива людина») все ще продовжує спантеличувати нас, включаючи тих, хто в команді, яка не розділяє його зовнішньополітичної поведінки. Звідки взялося поклоніння Путіну? Це майже так, ніби Д. Трамп – нахабний хлопець, який намагається похвалити хулігана на ігровому майданчику» – вважає журналіст. «Коментатори, без жодних доказів, висловлювали припущення, що Москва повинна „щось мати” на президента. Усе, що я знаю, те, що все, що рухає його любов'ю до В. Путіна – це страшно для США, оскільки Володимир не на нашому боці, і жоден президент США не повинен його рекламувати» – наголосив автор книги

(USA TODAY. – Washington. – 12.11.2019. –

<https://www.usatoday.com/story/news/politics/2019/11/12/anonymous-book-excerpts-trump->

putin-pence-hillary-migrants/2576958001/).

Камерун критикує президента США за ігнорування жорстокості озброєних сепаратистів в англомовних регіонах

Уряд Камеруну критикує президента США **Д. Трампа** за ігнорування «жахливих дій», вчинених озброєними сепаратистами в англомовних регіонах країни. У листі до Конгресу США **Д. Трамп** заявив, що незабаром позбавить Камерун торгових переваг Африканського закону про зростання та можливості, посиляючись на «постійні грубі порушення міжнародних визнаних прав людини... включаючи позасудові вбивства, свавілля та незаконні тортури» солдатів Камеруну в англомовній частині країни

(Xinhua. – Beijing. – 19.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/northamerica/2019-11/19/c_138567295.htm).

Колишній президент США Дж. Картер одужав у лікарні після операції

Колишній президент США **Дж. Картер** відновлюється після операції щодо зняття мозкового тиску в лікарні в Атланті, штат Джорджія, йдеться у повідомленні Центру Картра. Операція не спричинила жодних ускладнень. **Дж. Картер**, 39-й президент США, був госпіталізований до лікарні менше ніж через місяць після того, як він потрапив до лікарні з незначним переломом таза

(Xinhua. – Beijing. – 13.11.2019. – http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/13/c_138550028.htm).

ТАНЗАНІЯ

Дж. Магуфулі – профіль «Бульдозера», президента Танзанії

Син селянина-фермера **Дж. Магуфулі** став президентом Танзанії на свій 56-й день народження у 2015 р. і продовжує бути суперечливим лідером. Перед тим, як стати президентом, він отримав прізвисько «Бульдозер» за керування програмою будівництва доріг як міністр, а пізніше став відомий за свою антикорупційну позицію та відверту неприязнь до того, щоб витратити гроші. Але його перебування при владі

викликало значну критику за зміни, які, за словами критиків, загрожують свободі слова та бізнесу. У перший день роботи на посаді в листопаді 2015 р. він справив велике враження. Він здійснив несподіваний візит до міністерства фінансів, щоб перевірити, скільки людей насправді вийшли на роботу, надіславши повідомлення, що він не буде терпіти танзанійських державних службовців за прогули. Того ж тижня він, як економічний захід, також заборонив усі закордонні поїздки для державних службовців. Схоже, це спрацювало. Звіт центрального банку за 2017 р. показав, що уряд заощадив 430 млн дол. на закордонні поїздки лише за один рік. Він також відмінив дороге святкування Дня незалежності, замість цього оголосив це національним днем прибирання. Цей крок викликав як захоплення, так і насмішки в соціальних медіа. Люди як у Танзанії, так і за її межами почали використовувати хештег #WhatWouldMagufuli у Twitter, підкреслюючи своє ставлення до безглузвих планів економії грошей

(BBC. – London. – 01.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-africa-34670983>).

УКРАЇНА

За словами В. Зеленського, «всім в Україні „набридли” питаннями про імпічмент»

Президент України **В. Зеленський** висловив роздратування тим, що його втягнули у розслідування, що триває у справі про імпічмент президента **Д. Трампа**. Президент відповів на запитання репортера CNN про те, чи готовий він публічно оголосити розслідування щодо сім'ї Дж. Байдена та подій навколо [американських] виборів 2016 р. «Я думаю, що всі в Україні вже втомилися від Бурізми», – роздратовано відповів В. Зеленський. «У нас є своя країна. Ми маємо свою незалежність, у нас є свої проблеми та питання. Це все». В. Зеленський не реагував на подальший наступ репортера, закривав очі, коли помічники його відштовхували. Президент України, політичний новачок, який був обраний на початку цього року, ще з інших причин нарікав на те, що він заплутався в розслідуванні імпічменту, яке зосереджується на тому, чи зловживав Д. Трамп своєю посадою, намагаючись тиснути на В. Зеленського заради публічного підтвердження розслідувань, відмовляючи у військовій допомозі та візиті до Білого дому

(POLITICO. – Brussels. – 19.11.2019. – <https://www.politico.eu/article/ukrainian-president-volodymyr-zelenskiy-says-everyone-in-ukraine-is-so-tired-with-donald-trump-impeachment-questions/>).

Україна: «Друг Президента» продав посади за 1,5 млн дол.

У Києві заарештували чоловіка, який, посилаючись на високопоставлені контакти в уряді, «продавав» посади в державних компаніях. Служба безпеки України та Генеральна Прокуратура кажуть, що чоловік, затриманий у Києві, обертася у ділових колах і стверджував, що є другом **В. Зеленського** та главою президентської канцелярії. Він також посилався на Голову Верховної Ради та віце-прем'єр-міністрів. «Він вводив в оману своїх жертв і намагався вимагати великі гроші. Українські служби вийшли на його слід, коли він запропонував „продати” посаду директора однієї з державних компаній за 1,5 млн дол. Він запевнив, що „вирішить” цю справу в кабінеті Президента” – пише джерело. Його затримали після отримання 50 тис. дол. авансу

(Rzeczpospolita. – Warsaw. – 02.11.2019. – <https://www.rp.pl/Przestepczosc/311029998-Ukraina-Przyjaciel-prezydenta-sprzedawal-stanowiska-za-15-mln-dolarow.html>).

П. Порошенко: Справа, за якою ДБР готує мені підозру, не має юридичної ваги

Колишній Президент України, народний депутат та лідер партії «Європейська Солідарність» **П. Порошенко** впевнений у юридичній безперспективності справи, в рамках якої Державне бюро розслідувань готує йому підозру. Про це він заявив після того, як ДБР оприлюднило спрямований до Генпрокуратури проект повідомлення про підозру П. Порошенку. Ідеться про кримінальне провадження щодо можливого неправомірного впливу на проведення конкурсу з відбору кандидатів для призначення членів Вищої ради правосуддя у березні–травні 2019 р. П. Порошенка підозрюють «у вчиненні кримінальних злочинів», а саме в діях, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної

влади та у зловживанні владою або службовим становищем. П. Порошенко наполягає, що за час свого президентства жодного разу не порушував українське законодавство. «Я перебував із візитом у Турецькій Республіці, змушений був скасувати кілька зустрічей і негайно повернутися в Україну. Повернутися, щоб продемонструвати, що вони нікого не залякають, у них нічого не вийде. Повернутися для того, щоб чітко наголосити, що ця справа навіть не для студента-першокурсника, ні навіть для юридичної громадськості. Це справа, з якої кури сміються», – сказав П. Порошенко журналістам у Києві. Він зазначив, що «обвинувачувати п'ятого Президента України в захопленні державної влади – це смішно». «Може, вони мають на увазі часи **В. Януковича**, і пан Р. Труба із паном А. Портновим вирішили захищати В. Януковича?» – запитав П. Порошенко. Він зазначив, що в цій справі Р. Труба «є лише виконавцем». «Замовником є колишня команда В. Януковича, яка дуже часто з'являється наразі не лише у своїх Telegram-каналах, а й в органах влади. Але важливо знайти замовників і організаторів цієї провокації. Мета її – залякати нашу команду», – додав екс-президент

(Deutsche Welle. – Bonn. – 18.11.2019. – <https://p.dw.com/p/3TFi4>).

Розведення військ в Україні – велике випробування для Президента України В. Зеленського

Президент України **В. Зеленський** підтримав домовленості про проведення виборів на територіях, контрольованих сепаратистами. Збройні сили України та сепаратисти, підтримувані Росією, розпочали виведення військ з іншого ключового сектора лінії фронту, розташованого на сході країни. Українська армія оголосила, що маневр розпочався із запланованого виведення військ та зброї у Петрівському, селі на сході Донбасу. Виведення військ у містечку Петрівське – лише одна з низки заходів, які могли б прокласти шлях до чотиристороннього саміту: Україна, Росія, Франція та Німеччина з метою припинення конфлікту на Донбасі. Це третій відхід такого типу, який відбувається на цьому фронті. Опоненти В. Зеленського вважають, що ніяких виборів не можна проводити, якщо кордон з Росією не контролюватиметься

Україною. Аналітик К. Скоркін, зі свого боку, стверджує, що «через закритий характер» обох сепаратистських республік «важко оцінити, наскільки готові його жителі прийняти формат „реінтеграції” в Україні, передбачений формулою Штайнмаєра». Опитування на сепаратистських територіях, проведене в серпні 2019 р., показало, що 31 % опитуваних підтримували автономний статус в Україні, 27 % підтримували автономний статус, але всередині Росії, а 24 % хотіли повернутися до ситуації, яка була до, тобто бути просто регіонами України. Таким чином, на думку аналітика, якщо ці дані правдиві, то є багато підтримки на користь возз'єднання країни

(El Mundo. – Madrid. – 09.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/09/5dc69a03fdddf34b88b4669.html>).

ФІЛІПІНИ

Президент Філіппін розповів про свою хворобу

Президент Філіппін **Р. Дутерте** розповів, що в нього хронічний нервово-м'язовий розлад, або міастенія. Захворювання може викликати закупорку кровоносних судин. «Це нервовий збій», – сказав Р. Дутерте, пояснюючи, чому одне його око менше іншого. Як повідомляє видання, ліків від міастенії не існує, є тільки засоби, здатні мінімізувати симптоми. Р. Дутерте зараз 74 роки. Кілька зникнень з поля зору громадськості в минулому підігрівали чутки про погіршення його здоров'я. Уряд неодноразово заперечував це. ЗМІ ж повідомляли про низку проблем зі здоров'ям президента Філіппін. Одна з них – мігрень через пошкодження нерва після аварії на мотоциклі. Також Р. Дутерте страждає від хвороби Бюргера, викликаной при інтенсивному палінні в молодості. Конституція Філіппін передбачає, що громадськість повинна бути проінформована про стан здоров'я президента на випадок серйозної хвороби. Згідно з філіппінськими законами, якщо діючий президент вмирає на своєму посту, стає інвалідом або йде у відставку в результаті імпічменту, то віце-президент вступає на посаду глави держави. Наразі на посаді віце-президента Філіппін перебуває Л. Робредо, лідер політичної опозиції. Вона була обрана в 2016 р. У тому ж році був обраний президентом Р. Дутерте

(Tengrinews. – Нур-Султан. – 01.11.2019. – https://tengrinews.kz/world_news/prezident-

filippin-rasskazal-o-svoey-bolezni-380922/).

ФРАНЦІЯ

Е. Макрон засудив напад на мечеть в місті Байонна

Президент Франції **Е. Макрон** засудив напад на мечеть у південному французькому місті Байонна, у результаті якого двоє людей отримали поранення. «Я рішуче засуджую напад на мечеть в Байонна. Мої думки – з постраждалими. Республіка ніколи не буде толерантна до ненависті. Для того, щоб покарати нападників і захистити наших співгромадян-мусульман, буде зроблено все», – написав французький лідер у своєму акаунті в Twitter. Чоловік у віці 84 років відкрив стрілянину перед мечеттю міста Байонна на півдні Франції. Нападник поранив двох людей перед мечеттю, потім кинув у неї запальний пристрій і спробував втекти, але був затриманий поліцією. Як повідомляла газета Parisien, нападником виявився Клод С., який у 2015 р. брав участь у місцевих виборах від «Нацфронту» і набрав у першому турі 17,45 %

(Зеркало. – Баку. – 29.10.2019. – <http://zerkalo.az/makron-osudil-napadenie-na-mechet-v-bajonne/>).

ШРІ-ЛАНКА

Г. Раджапакса: новий потужний президент Шрі-Ланки

Новий президент Шрі-Ланки **Г. Раджапакса** – це людина, яка викликає різні думки. З одного боку, його вітають прихильники за те, що він відіграв вирішальну роль у розгромі сепаратистських повстанців «Тамільського тигра» та припиненні тривалої громадянської війни Шрі-Ланки у 2009 р., коли він був міністром оборони. Але його звинувачують у порушеннях прав людини під час репресій. Він заперечує будь-які правопорушення. Деякі аналітики побоюються, що це може посилити етнічну напруженість, а інші сподіваються, що його обіцянки щодо безпеки принесуть свої плоди, оскільки Шрі-Ланка шукає спокою, бо вона ще відновлюється після вибухів у Великодню неділю цього року, у результаті яких загинуло понад 250 людей. Але є й інші, які задаються питанням, чи справді Г. Раджапакса керуватиме цією острівною державою протягом наступних п'яти років

(BBC. – London. – 17.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-asia-50389014>).

Клан «Термінаторів» повертається до влади в Шрі-Ланці

Новий президент Шрі-Ланки **Г. Раджапакса** – колишній міністр оборони на прізвисько «Термінатор», який керував суперечливим наступом проти останнього партизанського оплоту – призначив на посаду прем'єр-міністра свого брата М. Раджапаксу. Атмосфера страху в країні після квітневих нападів на три церкви та три розкішні готелі, в яких загинуло понад 269 і сотні постраждалих, зумовила народне протистояння проти джихадизму, з яким обіцяли боротися обидва брати. Сингальська та буддистська більшість укотре надали клану Раджапакса ключі від країни, травмованої кривавою 26-річною війною, яка залишила 100 тис. загиблих, 400 тис. переселенців, тисячі зниклих безвісти та нескінченні звинувачення обох сторін. Тим часом індуїстські меншини, до яких належать таміли та мусульмани, які після ісламістських нападів Великоднього тижня зазнали хвилі репресій, побоюються кампанії репресій з боку уряду

(El Mundo. – Madrid. – 21.11.2019. –

<https://www.elmundo.es/internacional/2019/11/21/5dd6b618fc6c8371178b45a6.html>).

Обурення від того, що президент Шрі-Ланки вибачає вбивцю підлітка

Перед своєю відставкою президент Шрі-Ланки викликав обурення, помилювавши в'язня, засудженого до смертної кари, який убив шведського підлітка у 2005 р. Д. Джаямаха з багатой, відомої родини, вийшов з в'язниці після досить незвичайного рішення президента **М. Сірісени**. Сестра жертви, К. Йонссон, сказала, що вбивця не виявив каяття. Шрі-ланкійці розкритикували таке рішення президента. Сам М. Сірісена не бере участі в президентських виборах, адже він не зміг отримати підтримку від своєї власної партії. М. Сірісена оголосив, що розглядає прохання про помилювання Д. Джаямахи, заявивши, що він добре себе вів у в'язниці і був поміщений у в'язницю у віці 19 років «через випадок нетерпімісті». Багато шрі-ланкійців звернулися в соціальні мережі, щоб засудити помилювання

(BBC. – London. – 10.11.2019. – <https://www.bbc.com/news/world-asia-50365125>).

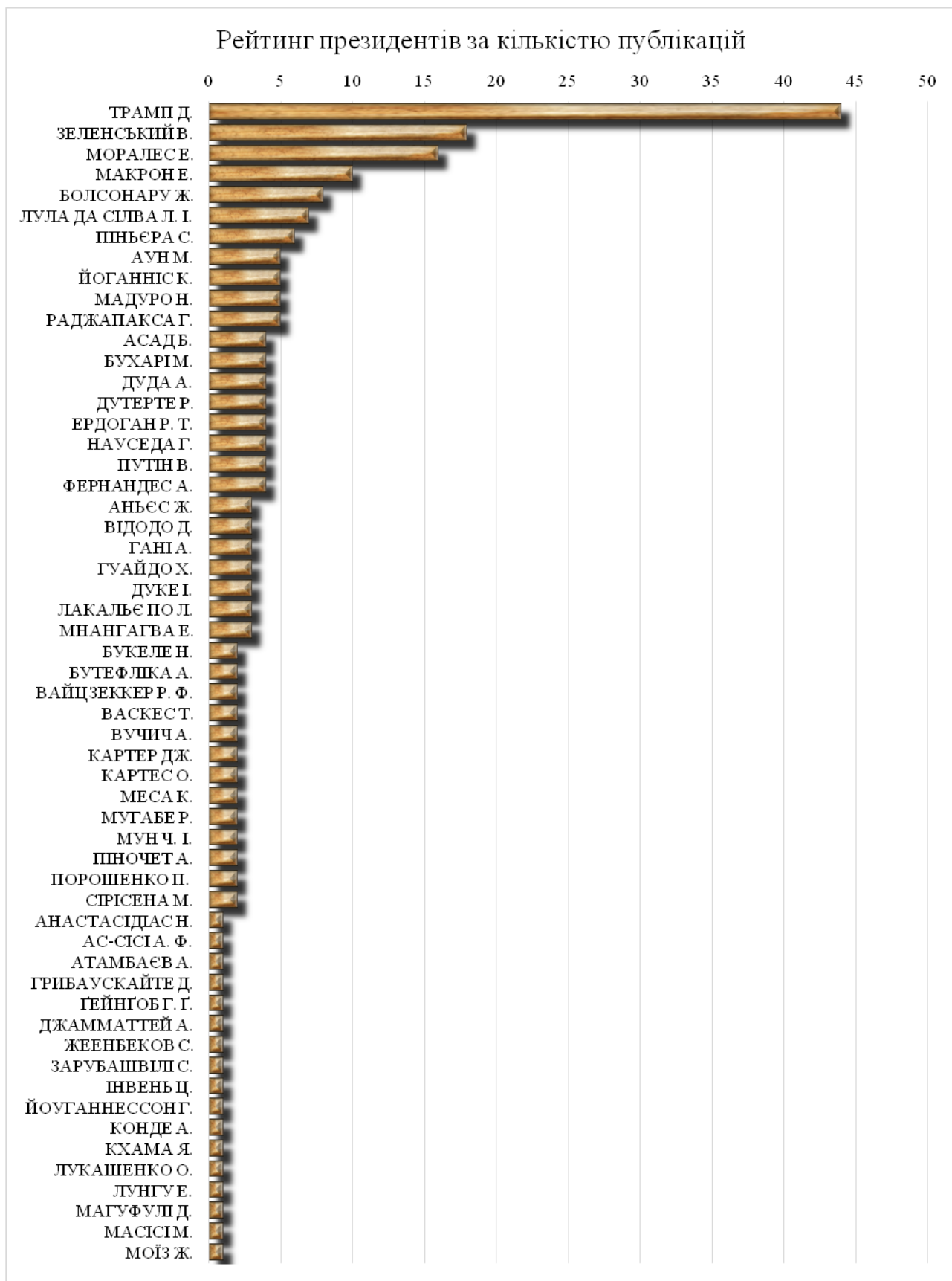
ІНФОГРАФІКА

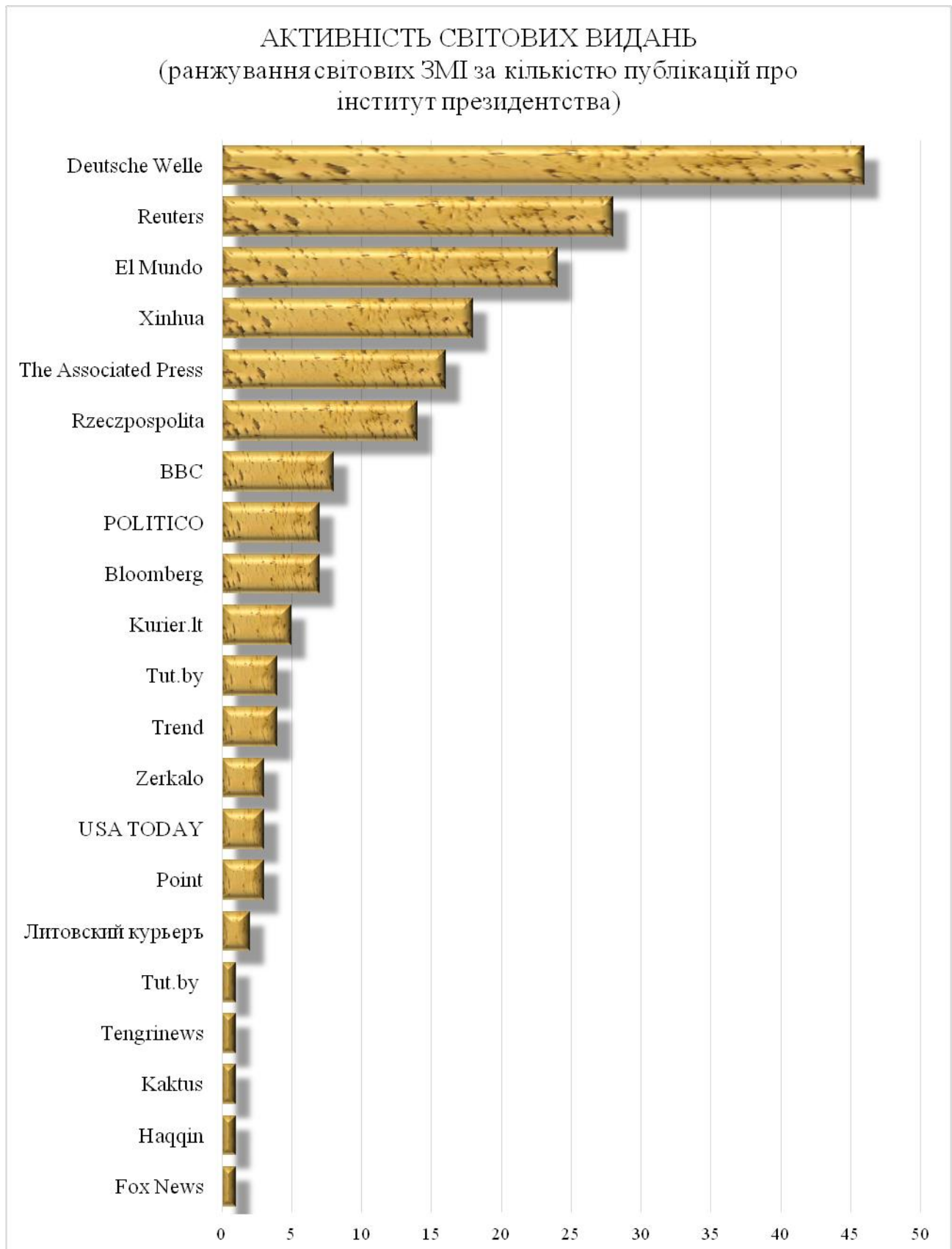
ВИСВІТЛЕННЯ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕЗИДЕНТІВ У ЗМІ
(Доля публікацій за тематикою)

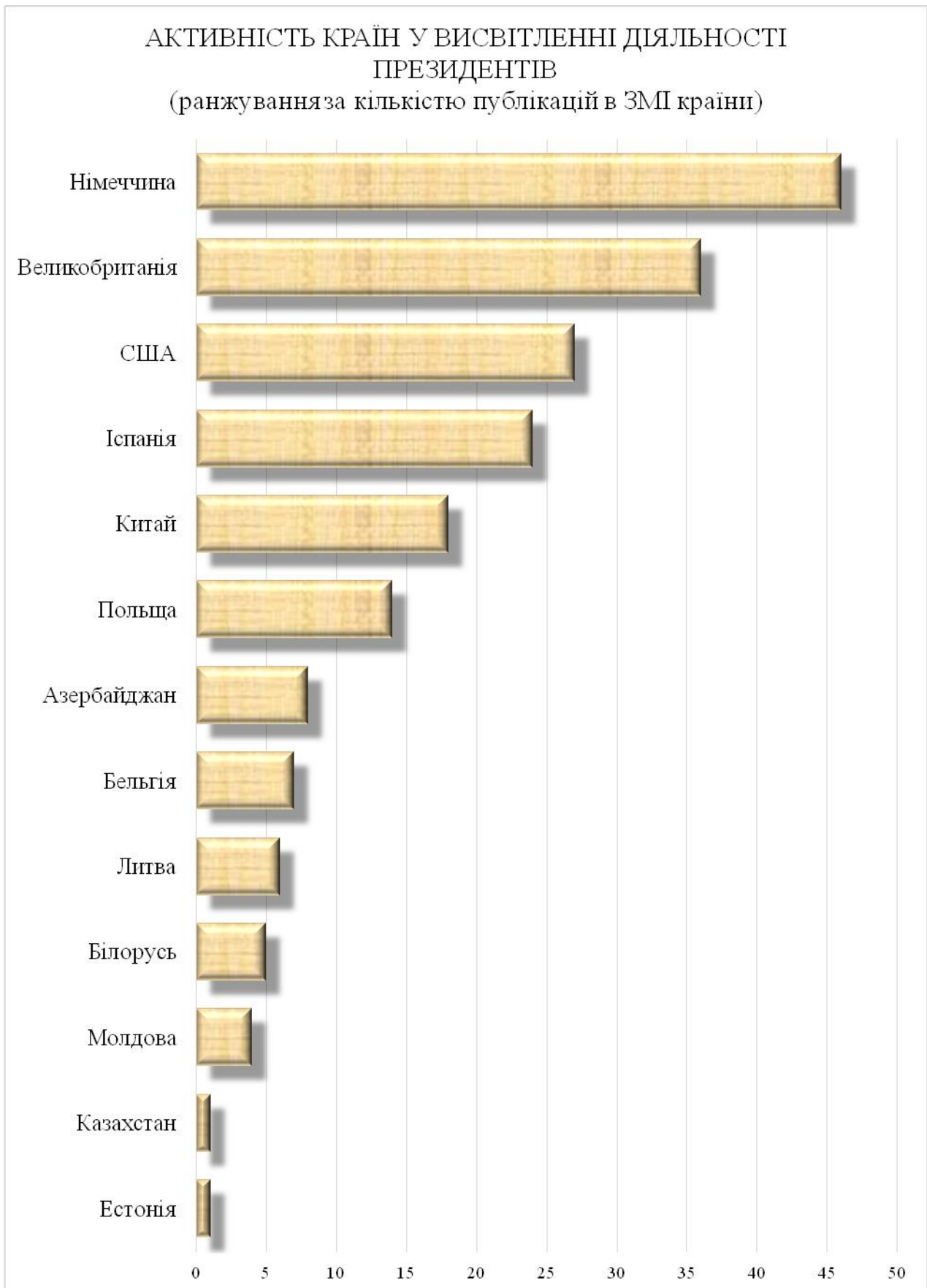

ТОНАЛЬНІСТЬ ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ПРЕЗИДЕНТІВ
(оціночний розподіл публікацій)

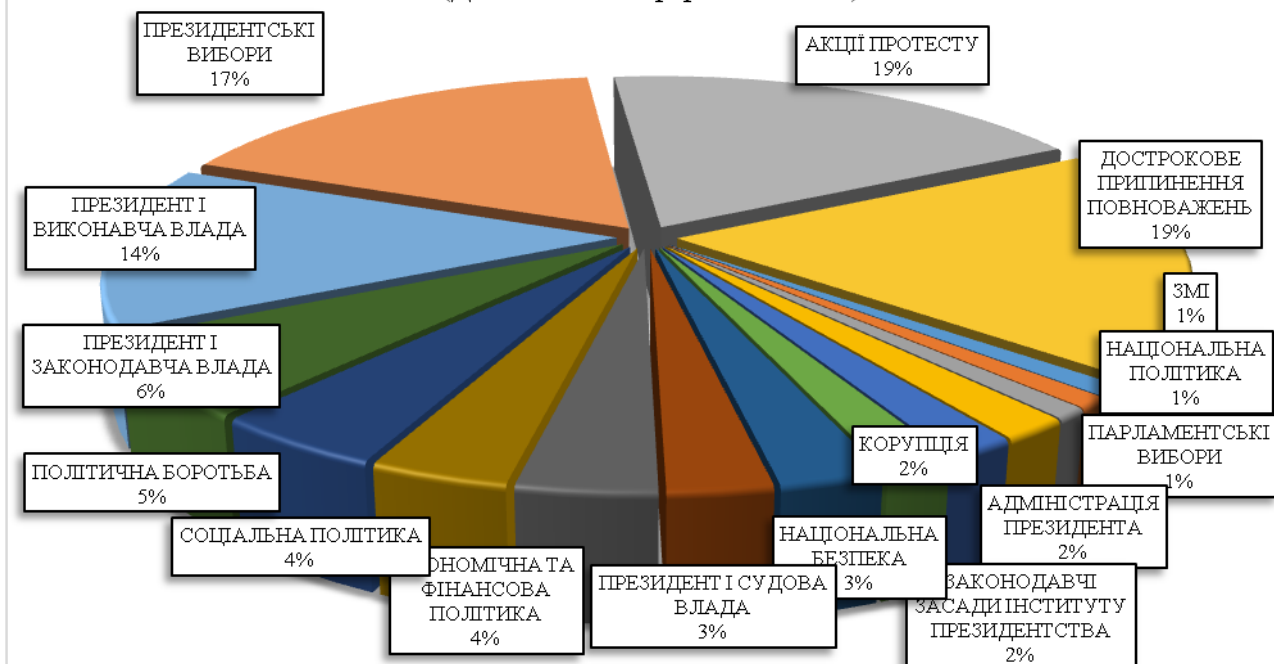

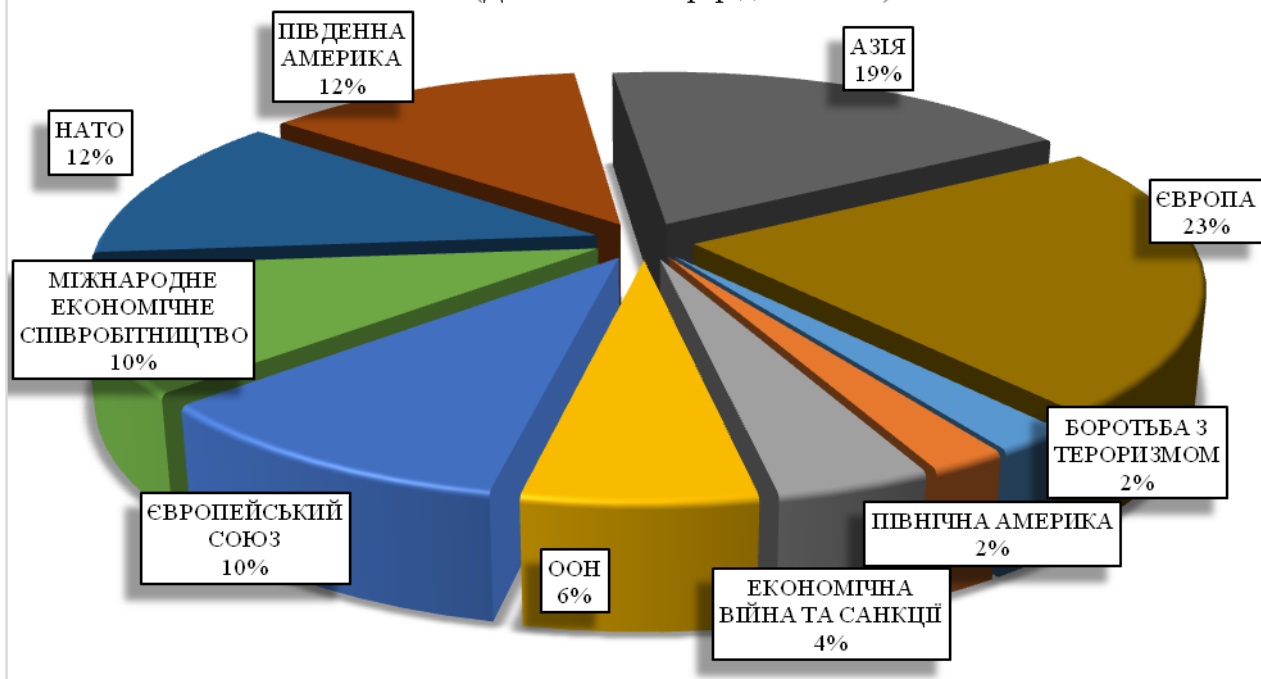

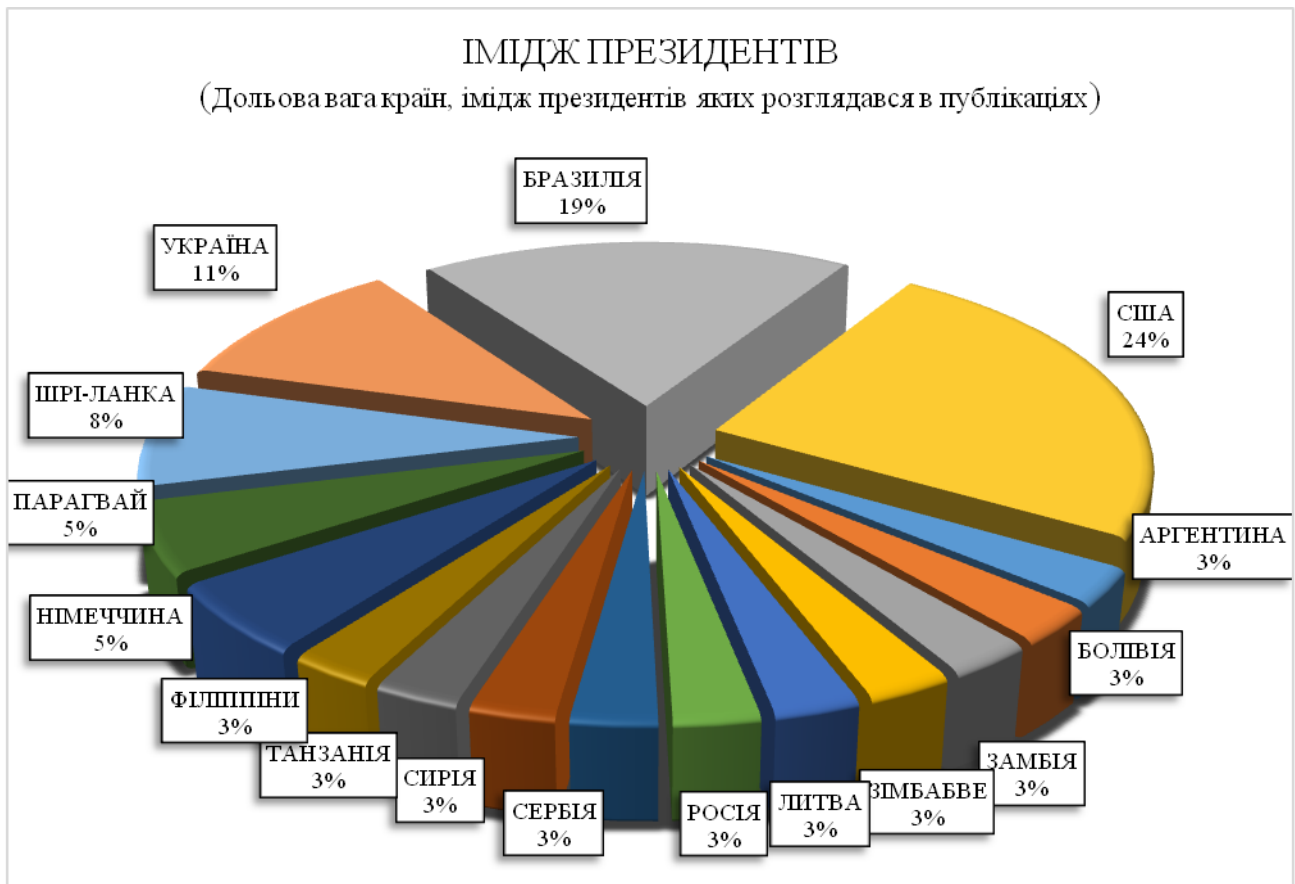

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТІВ (Дольова вага сфер діяльності)

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ПРЕЗИДЕНТІВ (Дольова вага сфер діяльності)

Модальність повідомлень про інститут президентства
в ракурсі загальних рубрик

ТЕМАТИКА ПУБЛІКАЦІЙ ПРО ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА
(співвідношення ключових тегів у ЗМІ далекого та близького зарубіжжя)

— Близьке зарубіжжя — Далеке зарубіжжя

